

Türkiye Diyanet Vakfı

Nisan - Mayıs - Haziran 2004 • Sayı : 81

Haber Bülteni

Kutlu
Doğum
Haftası
2004

TÜRKİYE DİYANET VAKFI HABER BÜLTENİ

Sahibi

Türkiye Diyanet Vakfı Adına
A. İhsan SARIMERT
Genel Müdür

Yayın Koordinatörü Yusuf ERDOĞDU

Genel Müdür Yardımcısı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Arif MALKOÇ

Personel ve İdari İşler Müdürü

Yayına Hazırlayan Mehmet Şükrü EROĞLU Yüksel SEZGİN

Grafik & Tasarım Mehmet ÖZTÜRK

Dağıtım Sorumlusu Fehmi YILMAZ

Adres

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 72/B
06640 Kocatepe - Ankara
Tel: (0312) 417 12 35 • Fax : 417 12 45

İnternet Adresi

www.diyagnetvakfi.org.tr

E-Posta

tdv@diyanetvakfi.org.tr

Yayımlanan makalelerin
sorumluluğu yazarlarına aittir

Baskı

**TÜRKİYE DİYANET VAKFI
YAYIN MATBAACILIK ve TİCARET İŞLETMESİ**

OSTİM Örnek Sanayi Sitesi 358. Sokak No: 11
06370, Yenimahalle / ANKARA
TEL : (0312) 354 91 31 • Fax : 354 91 32

Başyazı3

Not Defterinden4

KDH Açılış

Kutlu Doğum Haftası 20045

KDH Ziyaret

Kutlu Doğum Haftasında Çocuklarda Güldü12

Yaşlılarımızın Duası Alındı14

KDH Sempozyum

Din-Kültür ve Çağdaşlık16

Olağanüstü Genel Kurul

TDV Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Yapıldı . . .43

Panel

Kadın Gözüyle Hazreti Peygamber45

Şubelerimizden Faaliyetler52

Derkenar

Din, Gelenek ve Modernite58

Başyazı

Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU • Diyanet İşleri Başkanı
Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı

Rahman olan Allah, varlık âlemini rahmet üzerine inşa etmiş, onun rahmeti her şeyi kuşatmıştır. Rahmet bir varlık anlayışı ve felsefesidir. Ancak Allah'ın asıl rahmeti insanları kurtuluşa davet etmek için gönderdiği mesajlarıdır. Bu mesajları insanlara ulaştıran peygamberler, Allah tarafından insanlığa gönderilmiş birer rahmet elçisidir. Yüce Yaratıcının insanlığa gönderdiği en son rahmet elçisi ise şüphesiz ki Hz. Muhammed'dir. Hz. Muhammed'in ve onun insanlığa getirdiği mesajın evrensel bir rahmet olduğunu bizzat Yüce Allah ifade eder. Yüce Yaratıcı, rahman sıfatının gereği Hz. Muhammed'i insanlara gönderirken yeryüzünde yaşayan bütün insanların bu rahmet peygamberinden nasibini almasını murat etmiştir.

İslâm dini inanç ve ahlâkı birbirine bağlamış ve en güzel ahlâk sahibi olarak da Hz. Peygamberi tanıtmıştır. İslâm Peygamberi de her defasında yüksek ahlâkı tamamlamak için gönderildiğini ifade etmiştir. Hz. Peygamberin hayatında davetini en çok kolaylaştıran şey kendi örnek hayatı olmuştur. Bugüne kadar müminler de Hz. Peygamberin üstün ahlâkını ve örnek şahsiyetini hayatlarının mihveri, eğitimlerinin rehberi yapmaya çalışmışlardır. İslâm, bir ahlâk dini olarak insanlığı kurtuluşa ve hidayete davet etmektedir. Zaten ilâhî dinlerin öncelikli gayesi de insanlara güzel ahlâkı yerleştirmek, bu yolla kâmil insanı ve birbirini sayan ve seven, birbirinin derdine

koşan, güzellikte yarışan mükemmel toplumu oluşturmaktır.

İslâm insanı inanç, ibadet ve ahlâk açısından bir bütün olarak muhatap alır. İslâm'ın inanç sistemi olarak özü; Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in onun peygamberi olduğuna ve ahiret hayatına inanmaktır. Temel prensiplerinin amacı ise ahlâkı ve adaleti tesis etmektir. Çünkü insanlar arasında köklü bir ahlâk ve adalet anlayışı olmadan barış, huzur ve hoşgörü ortamı sağlanamaz.

Peygamber ahlâkıyla ahlâklanmış insanlar dünya ve ahirette kurtuluşa ererler. Onlar, peygamberin rehberliğinde hayatın zorluklarına karşı sabreder ve nimetlerine karşı şükrederler. Hayatın sıkıntılarını yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'in ve sevgili Peygamberimizin sünnetinin rehberliğinde aşarlar.

İnanç, kültür ve medeniyet hayatımızın başta gelen örnek şahsiyeti Hz. Peygamberi daha yakından tanımalıyız. Onu ve getirdiği evrensel mesajı gençlerimize tanıtmalıyız.

Geride bıraktığımız ve büyük bir coşkuyla kutladığımız Kutlu Doğum Haftası vesilesiyle dile getirdiğim mesajımı burada tekrar ediyorum: Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed'in hayatını, bizlere bıraktığı güzel öğütleri devamlı okuyalım. Onlarda hayatımızı, çevremizi ve bütün insanlığı aydınlatan bir ışık bulacağımızı unutmayalım.

TDV

not defterinden

A. İhsan SARIMERT • Genel Müdür

Alemlere rahmet olarak gönderilen sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'in doğum gününü büyük bir coşku ve heyecanla bu yıl Ege'nin incisi İzmir'de kutladık.

Düzenlenen organizasyonlar ve yapılan etkinliklerde insanlığın Hz. Muhammed'e ne kadar ihtiyacı olduğu bir kez daha dile getirildi. İçinde yaşadığımız dünyada, insanlığın O'na olan ihtiyacı defalarca vurgulandı. O'nun Arap Yarımadası'nda, insanlığın mutluluğu ve huzuru için verdiği bitmez, tükenmez mücadelesi, asırlar sonrasını aydınlatacak ışığı, karanlık bir asrı nasıl nurlandırdığı anlatıldı.

Değerli okuyucular;

Bundan 1400 sene önce dünyada, özellikle de Arap Yarımadası'nda maddi ve manevi anarşinin zirveye çıktığı, zenginlik fakire, erkeğin kadına, gücünün güçsüze, devletin halkına zulmettiği karanlık bir dönem yaşanmaktaydı. Şefkat, merhamet vicdanlardan silinmiş, babalar öz evlatlarını diri diri toprağa gömecek kadar vahşileşmiş, kainat manasını kaybetmişti. Zihinlere hakim tek unsur, kuvvet, bunu sağlamanın tek yolu ise servet ve insanlar bu uğurda ahlaktan uzaklaşmış, tek bir Allah'a kul olmak yerine, sayısız eşyaya kul olmayı tercih edecek derecede düşünce ufuklarını daraltmışlar, yaratılış hikmetinden kopup menfaatlerinin kölesi haline gelmişlerdi.

Bütün olumsuzlukların kök saldı, ahlak ve insanlık değerlerinin ayaklar altına alındığı bu karanlık dönemde, tüm insanlığın üstüne bir nur doğdu. O nur Muhammed nuruydu. İnsanlığın üzerindeki karanlığı yırtıp asırlar ötesine ışık saçan sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed; şahsiyeti, ahlakı, dürüstlüğü, doğruluğu ve emin sıfatıyla hem kendi asrına, hem de asırlar ötesine örnek bir numune-i timsal olarak dünyaya geldi ve 23 yıla yakın peygamberlik müddeti içinde Allah'ın birliği akidesini yayarak, insanlığı dalmış olduğu bataklıktan kurtarmaya çalıştı ve onlara, dünya ve ahiret aleminin saadet yollarını gösterdi.

İnsanlar O'nun tek emriyle, kökü yüzlerce yıl derinde olan alışkanlıklarını bıraktı. Bir zamanlar menfaatleri için cinayet işleyenler, O'nun talimatıyla mallarını fakirlere sadaka olarak dağıtmaya başladılar. O, zengini fakirin, güçlüyü zayıfın yardımına koşturdu. O, hakkı, hukuku, adaleti, özgürlüğü, demokrasiyi ve insan haklarını hakim kıldı, cehalet asrı, saadet asrı oldu.

Ne zaman ki, O yüce Peygamberden ve O'nun getirdiği evrensel prensiplerden uzlaştık, üzerimize karanlıklar çökmeye başladı. Hakkın, hukukun, adaletin, özgürlüğün, özlemini ruhumumuzun derinliklerinde hissetmeye başladık.

O'nun getirdiği evrensel değerlere sırtını dönen İslam dünyası ciddi çıkmazların içine düştü. Oysa evrensel değerler üzerine oturmuş İslamiyet, her asrın ve her coğrafyanın ihtiyaçlarına cevap verecek kaynak zenginliğine sahip bir dindir. Özüne uygun olarak anlaşıldığında ve yaşandığında insanlara huzur ve saadet getireceği gibi, her sahada ilerleme ve kalkınmanın da temel motivasyonu olacaktır. Tarihin her döneminde İslam, geniş insan toplulukları için ışık olma işlevini daima sürdürmüş, bundan böyle de sürdürecektir. Çünkü İslam evrensel bir din, onun kitabı Kur'an'ın hükümleri de kıyamete kadar geçerlidir ve İslam'ın kaynaklarına müracaat ederek kıyamete kadar Müslümanların karşılaşacakları problemleri çözmek de mümkündür.

Müslümanlar olarak bireysel ve toplumsal yaşamımız açısından Hz. Peygamberden ve O'nun getirdiği İslam dininden uzaklaşmak mümkün değildir. Çünkü İslam dini fertleri mukaddes duygu, ortak şuur ve vicdan etrafında birleştiren, insanlara yön veren ve kişiyi içten kuşatan, kucaklayan bir yapıya sahiptir. İslam, anarşinin, haksızlığın, adaletsizliğin, zulmün, şiddetin, terörün, cehaletin düşmanıdır.

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'e ve yüce dinimiz İslam'a sıkı sıkıya bağlanarak sevgi, barış ve kardeşliğin hakim olduğu bir dünya inşa etme ümidiyle saygılar sunuyorum.

TDV

Kutlu Doğum Haftası

2004

*(Resûlüm!)
Biz seni ancak
âlemlere rahmet olarak
gönderdik.*

Enbiya : 107

Alemlere rahmet olarak gönderilen eşsiz insan, sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (SAV)'in doğum yıldönümü münasebetiyle, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından tertiplenen Kutlu Doğum Haftası ülkemizin her köşesinde huzur ve mutluluk içinde büyük bir sevinçle kutlandı.

Hafta münasebetiyle, toplumumuzda sevginin, saygının, hoşgörünün ve kaynaşmanın kökleşmesine yönelik icra edilen faaliyetlere vatandaşlarımızın gösterdiği yoğun ilgi yine memnuniyet vericiydi.

İçinde yaşadığımız yüzyılda; bilim ve teknolojik açıdan, maddî kalkınma insanlığa neler getirirse getirsin, insanlığın mutluluğu, toplumun barış ve huzuru için Hz. Peygamber'in ortaya koyduğu eşsiz ahlâk prensiplerine her zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple, huzur ve saadetin, barış ve kardeşliğin, iyilik ve yardımlaşmanın yollarını gösteren Hz. Peygamber'in eşsiz ahlâkî prensiplerini, arayışlar içerisinde olan beşeriyete anlatmayı bir görev addeden Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftasını düzenlerken bu gayeyi kendine hedef olarak gör-

müştür. Başka bir ifadeyle; vahye muhatap olmuş, Allah'tan aldığı ölümsüz prensipleri insanlara aktaran Sevgili Peygamberimizi bütün insanlığa anlatma ve onun prensiplerini yaşatma sorumluluğunu hissederek bu tür etkinliklere ağırlık vermiştir. Bu doğrultuda da Kutlu Doğum Haftalarını dünyanın her köşesine ulaştırma çabası içerisinde girmiştir. Çünkü onun hayatının bilinmesi, mesajının anlaşılması sadece Müslümanlar için değil, bütün insanlık için bir ihtiyaçtır. Âlemlere rahmet olarak gönderilmiş olması da bunu teyit etmektedir.

İzmir Saat Kulesi

Bu sene, ülkemizin şirin illerinden İzmir'de açılışı yapılan 16. Kutlu Doğum Haftasında ağırlıklı olarak "Din-Kültür ve Çağdaşlık" konusu işlendi. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Sabancı Kültür Merkezi'nde yapılan açılış programı İstiklal Marşı ve Kur'an-ı Kerim okunmasıyla başladı. Ardından protokol konuşmaları yapıldı. Tören münasebetiyle Diyanet İşleri Başkanı Prof.Dr. Ali Bardakoğlu, İzmir Vali Vekili Yakup Vatan ve İzmir İl Müftüsü İbrahim Acar birer konuşma yaptılar.

Prof.Dr. Ali BARDAKOĞLU
Diyanet İşleri Başkanı

Bizleri yaratan, insan olmakla ve Müslümanlıkla şereflendiren Yüce Rabbimize hamd ile ve Onun insanlığa kurtuluş meşalesi olan vahyini taşıyan bütün peygamberlere ve hassaten kutlu doğumunu andığımız ve o sebeple anlamaya çalıştığımız Yüce Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa'ya salatü selam ile sözlerime başlıyorum.

İlahi vahyin son ve tamamlayıcı halkası İslâm'ın ve onun peygamberi Hz. Muhammed'in insanlığa çağrı-

sını doğru ve etkin bir şekilde tanıtmak, Hz. Peygamber sevgisi etrafında toplumumuza birlik ve beraberlik mesajları sunmak amacıyla Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından ülkemizde ve yurt dışında 1989 yılından bu yana Kutlu Doğum Haftası programları düzenlenmektedir.

Kutlu Doğum haftası denildiğinde, Hz. Peygamberi anmak, daha da önemlisi onu anlamak, onun temsil ettiği aşkın, değerler bütününe tanımak ve hayatımıza ışık tutan bir meşale yapabilmek çabası akla gelir. Kur'an-ı Kerimin evrensel mesajı, Hz. Peygamberin örnek şahsiyeti ve ahlakı bu değerler bütününe temel öğeleridir.

Hz. Peygamberi örnek almak demek tarihe gitmek ve gömülmek değil, O büyük şahsiyeti tanımak ve sevmek, onun insanlığın huzur ve mutluluğu için yaptığı çağrıyı güncelleştirerek hayatımıza yansıtmak, onun ahlakını ve çizgisini davranışlarımızın mihveri ve rehberi yapabilmek demektir.

Bir ölçüde tarihteki kutlama faaliyetlerinin canlandırılması, günümüzle Hz. Peygamber dönemi, Selçuklu, Osmanlı dönemleriyle bir köprü kurulması, geçmişle geleceğin bütünleştirilmesi şeklinde de anlatılabilecek Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri bugün özellikle dinî ve kültürel hayatımızda meydana getirdiği canlılık ile ayrı bir önem arz etmektedir.

İlk yıllardan itibaren toplumun bütün kesimleri tarafından coşku ile kutlanan Kutlu Doğum Haftası, artık ülkemizin beklenen bir kültür faaliyeti, güzel bir geleneği oldu.

Geçim telaşı, gelecek kaygısı, bencillik, mevki ve gücün sanal mutluluğu ya da yoksulluğun yol açtığı umutsuzluk gibi farklı yönlerden hayatımıza giren bir dizi olumsuzluklar karşısında o rahmet peygamberinin mesajına, O'nu tanımanın ve sevmenin sağlayacağı güven ortamına hep ihtiyacımız oldu ve olmakta.

Peygamber efendimiz bizler için Kur'an'ın adeta yaşayan bir örneğidir. Kur'an bizleri onu örnek almaya çağırır. Bizler onun sünneti etrafında toparlanıp bilinç ve kimlik kazandık. O hiç kimseyi ayıplamadı, kötülüğe karşılık vermedi ve nefsi için intikam almadı. Af ve hoşgörü sahibi idi. Etrafındakileri hiç incitmedi. Kendisinden talepte bulunanı geri çevirmedi. Onun hayatında ve öğütlerinde bireysel ve toplumsal hayatımızı aydınlatacak güçlü bir ışık vardır.

O rahmet ve sevgi peygamberiydi. Yaratılanı Yaratandan ötürü sevmek ve merhamet etmek onun sünnetidir. Nitekim Kâinatın Efendisi "İman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de gerçek manada iman etmiş olamazsınız." buyurarak imanı toplumsal barışın temel taşı yaptı. Kendisinden düşmanlarına karşı beddua isteminde bulunanlara onun verdiği cevap, kendisinin bunlar için değil, rahmet ve merhamet peygamberi olarak gönderildiği şeklinde olmuştur. Öz

O'nun hayatında ve öğütlerinde bireysel ve toplumsal hayatımızı aydınlatacak güçlü bir ışık vardır.

bir ifadeyle O, insanı insan yapan erdemlerin, değerlerin odaklandığı bir şahsiyetti. İnsanlık, artık iyi ile doğruyu, güzel ile çirkini onun penceresinden bakarak daha berrak görme şansına sahip oldu.

Hz. Peygamberi örnek almak deyince onu taklit etmeyi ve sünneti belirli şekillere hapsedmeyi değil, onu tanımayı ve sevmeyi, getirdiği mesajın özünü kavramayı ve aktüelleştirmeyi, ondan davranışlarımıza yön verecek ilkeleri ve amaçları çıkarabilmeyi anlıyoruz. O'nun sünnetinin etkinlik ve dinamizm kazanabilmesi için, tarih bilincinin de devrede olduğu böyle bir bakış açısına ihtiyaç vardır. Böyle olduğu için de bu sene İzmir'de yapacağımız Kutlu Doğum Haftası sempozyumunda "Din, kültür ve çağdaşlık" konusunu ele almak istedik. İslam dünyası yaklaşık iki yüzyıldan beri bu ana mihver etrafındaki konuları tartışmakta. İslam ve çağdaşlık konusunda bir nebze de olsa kazanılacak zihni durulma, dinin asıllarının yorumlanmasında ve kendi dindarlığımızı inşa etmede bizler için yol gösterici olacaktır.

Yaklaşık iki asırdır Batı ve onun etkisinde kalan kültürlerde dinin sonunun yaklaştığı ve modernite karşısında varlığını sürdürmeyeceği tezi hakim oldu. Genelde ideolojik bir yönelim arzeden bu teze göre, modernleşme ile birlikte hem toplumsal hem de bireysel bilinç düzeyinde din gerileyecek ve zamanla yer küreden tamamen silinecekti. Hatta bunun için tarih öngörüsünde bulunanlar bile oldu. Kimisi 19. yüzyılın, kimisi de 20. yüzyılın sonunu dinin ölüm tarihi ilan etti. Bu öngörü sahipleri bilimin ilerlemesi, teknoloji kullanımının yaygınlaşması, şehirleşme ve rasyonelleşmenin artmasıyla birlikte dinin kaybedenler hanesinde yer alacağını savundular.

Kısacası, onlara göre din ve bir adı da çağdaşlık olan modernite, birbiriyle çelişen iki ayrı dünyanın olgularıydı. Birinin varlığı diğerinin yokluğu anlamına gelmekteydi. Din ve Çağdaşlık bir arada bulunması hoş karşılanmayan iki kavramdı. Pozitivist ve materyalist düşünce akımlarının tesirinde kalan ve kendilerini entelektüel kategorisine yerleştirenler Din ve Çağdaşlık kavramlarının yan yana bulunmasına dahi tahammül gösteremediler; dini çağdaşlığın bir düşmanı olarak algıladılar ve sundular. Bunun karşısında belki de bu sunuma bir reaksiyon olarak din hanesinden de aynı şekilde düşünüp Çağdaşlığı dinin karşıtı olarak görenler oldu. Tabii bu durum yıllarca sürececek bir çatışma ortamı doğurdu. Batı'da çok keskin bir şekilde yaşanan ve kilise ile bilim dünyasının arasını kalın çizgilerle ayıran bu ortam maalesef İslam dünyasına da taşındı. Popüler dinî kültürün gelenek adı altında var olan üretimleri bilim ve rasyonellik adına hor görüldü. Müslüman toplumların sosyo-kültürel yapılarını yansıtan çeşitli refleks ve karakteristikleri İslam'a mâl edildi. Böylece İslam modernin, çağdaşlığın ve değişimin karşıtı ya da en azından engelleyicisi olarak görüldü.

Bunun karşılığında Müslüman dünya sosyo-kültürel yapısı gereği kendi kültür dokusuna dayalı bir formül geliştirerek kendi modernliğini üretmedi. Dolayısıyla, modernliği hep ithal etmek zorunda kaldı ve bu da gerek tarihsel süreçte müşahade ettiğimiz, gerekse bugün bizzat yaşadığımız çeşitli problemlere yol açtı.

İslam dünyası yıllarca modernite karşısında tamamen dışlayıcı bir tavır takındı. Moderniteye direndi ve başarısız oldu. Ancak sonunda modernite ile barıştı. Belki boyun eğdi. Oysa başlangıçta moderniteyi tamamıyla reddetmek yerine onu şekillendirici bir tavır takınsaydı, bugün çok daha güçlü bir konumda olurdu.

Fakat artık memnuniyetle ifade edebiliriz ki, bugün İslam dünyasının bir kısmı, özellikle de ülkemiz fizik dünyamızın gerçekliği ile maneviyat dünyamızın ihtiyaç ve derinliğini birleştirdi; aslında probleminin moderniteyle değil, ideolojik veya pozitivist modernizmle olduğunu fark etti. Dolayısıyla bugün artık Müslümanlar belki ideolojik anlam içeren “çağdaşlaşma” ve “çağdaşlaştırma” kavramına karşı çıkabilirler, ama “çağdaşlık” kavramına karşı çıkamazlar. Çünkü “çağdaşlık” kendimizi içinde bulduğumuz ve din adına kayıtsız kalamayacağımız bir olgudur.

Gerek İslam’ın iki temel kaynağı Kur’an ve Sünnet, gerekse sahih dinî

gelenek, statikliği savunmak bir tarafa, çağdaşlığın en temel iki öncü kavramı olan değişim ve dinamizmi teşvik eden bir duruş sergilemektedir. Kutsal kitabımız Kur’an-ı Kerim insanı dinamizme çağırmakta ve bugün “insan hakları”nın en temel unsurlarından sayılan “tercih hakkını” insana tevdi etmekte, hatta bir haktan öte onu insanın boynuna bir borç olarak asmaktadır. Hz. İbrahim’i “putlara tapan babalarının yolu”ndan ayıran, ona rasyonel bir yolculuktan sonra “tevhid” durağını buldurtan işte bu hakkın veya “irade”nin kullanılmasıdır. Ahiret öğretisini, cennet vaadini veya cehennem tehdidini anlamlı kılan şey de zaten insana irade gücünün tevdi edilmesi değil midir?

“Din”, “değişim”, “çağdaşlık” veya “modernlik” üzerine yapılan en önemli hata “modern” olanın belirli bir zaman ve coğrafya ile sınırlı olduğunu zannetmekten kaynaklanmaktadır. Oysa çağdaşlık veya modernlik, mesele sadece Batı Avrupa’da veya Kuzey Amerika’da olup bitenle özdeşleşme görülemez. Böyle bir özdeşleştirme peşinde olanlar özellikle dindar bir görüntü sergileyen dünyanın diğer bölgelerini, hem zaman, hem de yaşadıkları sosyolojik evre bağlamında “geri” olarak görmektedirler. Oysa Londra gibi İstanbul da, Paris gibi Tokyo da, Washington gibi Pekin de pekala kendi modernitesini, kendi çağdaşlığını üretebilir. Yukarıda de-

Dinin tarih boyunca

en önemli

toplumsal belirleyici olduğu

tartışılmaz bir gerçektir.

Bu gerçek

çağdaş dünya için de

geçerliliğini korumaktadır.

ğindiğimiz tarihsel süreçten kaynaklanan olumsuz nedenlerden dolayı belki bugün hala bu üretimin din ile çelişeceği endişesi zihinlere takılabilir. Ancak şunu rahatlıkla ifade edebiliriz ki, İslam dünyası artık bu üretimin eşğinde olduğunun farkındadır ve özellikle Türkiye bunun için gerekli birikime ve irade gücüne sahiptir.

Dinin tarih boyunca en önemli toplumsal belirleyici olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bu gerçek çağdaş dünya için de geçerliliğini korumaktadır. Bugün, insan potansiyelini geliştirme adına ortaya çıkan psikoterapi yöntemlerinden, ekolojik sorunlara ve uyuşturucu ile mücadeleye varıncaya kadar belki de tüm dünya toplumları, dinin müdahalesine, katkısına, daha açıkçası “kutsal” a ihtiyaç duymaktadır. Ve İslam çağdaşlık adına bu katkıyı sağlayabilecek, çağdaş dünya için yeni dinî formlar üretebilecek en dinamik dindir.

Kutlu doğum haftasında Peygamber Efendimizin dünyaya teşriflerini anarken, onun üstün şahsiyetini ve güzel ahlakını tanımaya, getirdiği evrensel mesajı anlamaya ve bütün bunları özünde barındırdığı dinamizmi içinde çağımıza taşımaya olan ihtiyacımızı bir kez daha fark ediyoruz.

Toplantımızın bu yönde önemli açılımlar getireceğine olan inancımı ifade eder, bilimsel katkılarını esirgemeyen katılımcılara teşekkür ederken hepimize ayrı ayrı selam ve iyi dileklerimi sunarım.

Yakup VATAN
İzmir Vali Vekili

İnsanın değerli bir varlık olduğunu ve Allah'ın insanı en güzel şekilde yarattığını ifade ederek konuşmasına başlayan İzmir Vali Vekili Yakup Vatan, insanın din ile olan ilişkisine değinerek şunları söyledi:

“İnsan yaratılış itibarıyla en nazik ve nazenin adeta antika bir sanat hükmündedir. O antika ki resim olsun, cisim olsun, eşya olsun onun değeri beziyle, tahtasıyla, fırçasıyla, boyasıyla ölçülmez. Ona değer veren sanatıyla olan ilişkisi ve intisabıdır. İşte insanda böyle. Eti kemiğiyle tartılsa elbette bir miktar değeri olur ama ona esas değeri veren eşrefi mahlukat ve hitaba mazhar tecelliyata mazhar, Esmâül Hüsnanın en güzel tecelligahı olması hasabıyla. Bu cihetlerle insan var olduğundan beri din ve inanç, en zaruri ihtiyaç olarak karşısına çıkmıştır ve bu ihtiyaç ölüp öldürülmedikçe, kabir kapısı kapanmadıkça hep devam edecektir. Din, inanç ve onun yüce elçisi Peygamber hiç bir zaman gündemden düşmeyecektir. Dinin gerçek anlamı ile Peygamberin adeta dünya mescidinde Mekke mihrabından, Medine minberinden verdiği, her çağa, her insana hitabeden o yüce ve evrensel mesajını anlamak ve daha iyi anlatmak bugün herkesin önüne, başına, sırtına bir mükellefiyet olarak daha ciddi anlamda yüklenmiştir. Bu nedenle biz Diyanet İşleri Başkanlığının son yıllardaki yeni vizyo-

nunu ve özellikle Kutlu Doğum Haftası vesilesiyle yaptığı faaliyetleri son derece önemsiyoruz.”

Dinin huzur ve barışçı yönünü Türk milletinin en iyi şekilde anladığını ve yorumladığını belirten Yakup Vatan, Türk milletinin değişik dinlere mensup insanlarla huzur ve kardeşlik duygusu içinde yaşadığını ifade ederek “Dinin barışçıl, huzur veren, mutluluk veren yönünü milletimiz en iyi şekilde anlamış, tarihi boyunca bunun en güzel pratiğini vermiştir. Çağlar boyunca her türlü inanç mensuplarıyla kucak kucağa yaşamış, komşu olmuş, iyi gününde, kötü gününde yoldaşlık yapmış olan milletimiz, esasen doğuştan demokrattır. Sarı gelin türküsü söylenirken herkesin verdiği anlam farklıdır, anlamlıdır, değişik ve bu da mazideki birlik ve beraberliğe bir sembol olarak kabul edilebilir.” dedi.

Cumhuriyet idaresiyle insanların ibadet özgürlüğüne kavuştuğuna vurgu yapan Yakup Vatan “Cumhuriyet idaresiyle din, inanç ve ibadetlere olan saygı açısından laiklik ilkesi ve daha sonra da demokrasi ilkesi insanlarımızın din, inanç ve ibadet özgürlüğüne laiklikle kavuşmalarını sağlamış, katılımcı yönetimin erdemlerine ulaştırmış, ancak değişen şartlara göre çağdaş ve dinamik yorumlarıyla bu ilkelerle geliştikçe zaman içerisinde arız olan bir takım çelişkilerde ortadan kalkacak, din ve inanç gerçek anlamıyla kendini ifade edecektir.” dedi.

İzmir Vali Vekili Yakup Vatan konuşmasının sonunda insanların mevlid kandilini kutlayarak “Ben Diyanet İşleri Başkanımıza ve camiasına, şahsım adına asaleten, Sayın Valime vekaleten özel teşekkürlerimi sunuyor, kandilinizi kutluyor, O yüce şahsiyetin huzurunda kemali hürmetle eğiliyor, başarı dilekleriyle en derin saygılarımın kabulünü arz ediyorum.” dedi.

İbrahim ACAR
İzmir İl Müftüsü

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'in doğum yıldönümü münasebetiyle birlikte olmaktan duyduğu memnuniyeti dile getirerek konuşmasına başlayan İbrahim Acar, “Dini ve ahlaki hayatımızın örnek şahsiyeti sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'in doğumunun seneyi devriyesinde sizlerle birlikte olmaktan büyük bir mutluluk ve gurur duyuyoruz.” dedi.

Mevlid geleniğinin çok eski tarihlerden itibaren Müslümanlar tarafından çeşitli etkinliklerle kutlandığına işaret eden İzmir İl Müftüsü İbrahim Acar, “Mevlidin, bugünkü ifadeyle Kutlu Doğumun hem dinimizde, hem de milletimizin geleneğinde özel bir yeri vardır. Bir zamanlar Selçuklular döneminde devlet töreniyle kutlanan Mevlid, bugün Kutlu Doğum adıyla Diyanet İşleri Başkanlığımız ve Türkiye Diyanet Vakfı ile müştereken 1989 yılından bu yana ülkemiz genelinde bir çok etkinliklerle kutlanmaktadır.” dedi.

Kutlu Doğum Haftası'nın açılışının İzmir’de yapılmasından büyük bir mutluluk duyduğunu ifade eden İbrahim Acar “16 yıldan beri Kutlu Doğum Haftası'nın açılışı Başkanlığımız nezdinde Ankara’da yapılıyor idi. Fakat bu sene bu geleneğin bozularak Ankara dışında, hem de Ege’nin incisi İzmir’de yapılması, Sayın Başkanımızın buraya teşrif etmesi, hem İzmirli hem de İzmirli din görevlilerini gerçekten mutlu etmiştir, sevindirmiştir.” demiştir.

Gül Günü

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından; toplumumuzda kardeşlik, sevgi ve hoşgörü gibi duyguların pekişmesi amacıyla yönelik olarak 1995 yılında başlatılan Gül Günü Kampanyasının onuncusu, Diyanet İşleri Başkanı Prof.Dr. Ali Bardakoğlu'nun Kutlu Doğum Haftası açılış programında protokole gül takdim etmesiyle başladı.

*Canım feda olsun, Senin yoluna.
Adı güzel, kendi güzel Muhammed.*

Yunus Emre

Kutlu Doğum Aşı

Her yıl olduğu gibi bu yıl da Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle Kocatepe Camii avlusunda Türkiye Diyanet Vakfınca etli pilav ve ayrandan oluşan Kutlu Doğum Aşı ikram edildi. TDV

Kutlu Doğum Haftasında

Çocuklarda Güldü

*Kim Müslümanlar arasından
bir yetim alarak
yiyecek ve içeceğine
dahil ederse,
affedilmez bir günah (şirk)
işlememişse,
Allah onu mutlaka
cennete koyacaktır.*

Hadis-i Şerif

eygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'in çocuklara olan düşkünlüğü, onlara karşı duyduğu sevgi ve merhamet duygusu herkes tarafından bilinmektedir. Geleceğimizin

teminatı olarak gördüğümüz çocuklarla ilgilenmek, onların küçük dünyalarına ışık olmak ve onları harici etkenlerden muhafaza etmek, ruhen ve bedenen sağlıklı yapıda yetişmesini temin etmek ebeveyn olarak aileye, ahlaki olarak da topluma düşen bir görevdir.

Toplum vicdanını derinden yaralayan kimsesiz çocuklarımızla ilgilenmek, onların ihtiyacını gidermek, onların sevgi ihtiyaçlarını karşılamak, onları topluma kazandırmak Müslümanların dini, ahlaki ve toplumsal bir sorumluluğudur.

Genelde anne-baba sevgisinden uzak olan bu yavrularımıza iyi imkanlar sunmak ve onları korumak, bütün insanlığın ortak hedefi olmalıdır. Çünkü geleceğimizin aydınlık ve huzurlu olması çocukların sevgi ve barış içinde yetiştirilmesi ile mümkün olacaktır.

Değişik zamanlarda kimsesiz çocuk yuvalarına ziyaretler düzenleyen ve bu yavrularımızla ilgilenmeye kendine bir görev kabul eden Türkiye Diyanet Vakfı, Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle Sincan Çocuk Yuvasında kalan yavrularımızı sevindirmek ve onların minik dünyalarına girmek amacıyla Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Prof.Dr. Ali Bardakoğlu başkanlığında oluşan bir heyetle ziyarette bulundu.

Ziyaret esnasında çocuklarla tek tek ilgilenen, çocukları zaman zaman kucağına alan Prof.Dr. Ali Bardakoğlu, yuvada kalan çocukların eğitimi, maddi ve manevi bakımı konusunda üzerine düşeni yapmaya hazır olduğunu söyledi.

Dinimizin sevgi dini olduğunu ve sevginin her

alana yayılması gerektiğini belirten Prof.Dr. Ali Bardakoğlu, "Dinimiz sevgi dinidir, rahmet dinidir. Bu sevginin sadece büyüklere değil, çocuklara, yetimlere ve bütün canlılara ulaşması lazım. Biz böyle bir sevginin gönüllüleri, elçileri olmak istiyoruz. Bu hafta Kutlu Doğum

Haftası; Peygamber Efendimizi daha iyi anlama, daha yakından tanıma, sevmeye ve onun sevgisini insanlarla paylaşma haftası. Peygamber Efendimiz bütün insanları çok severdi, çocukları, kimsesizleri ve yetimleri özellikle severdi. Hatta bir hadisinde iki elinin iki parmağını göstererek, "Ben ve yetim ahirette hep birlikte olacağız, komşu olacağız" demiştir. Bu itibarla biz Peygamber Efendimizin bu sünnetini, öğüdünü, vasiyetini bir emanet kabul edip, bu evlatlarımıza yardım elini uzatmayı, ilgilenmeyi, üzerimize düşen görevi yapmayı istiyoruz. Çocuklarımız bizim geleceğimizdir. Bu çocuklar bize ayrıca bir emanettir, bunların ailelerinin topluma emanetidir. Toplumun böyle ortak ahlaki sorumluluğu vardır." dedi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın bir hediyesi olarak yuvada kalan bütün çocuklara birer ayakkabı, çocuk yuvası için de değişik yayınlar veren Prof.Dr. Ali Bardakoğlu çocukların sevgi gösterisi ile yuvadan ayrıldı. TDV

Yaşlılarımızın Duası Alındı

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle değişik etkinliklerde bulunan Türkiye Diyanet Vakfı, kimsesiz ve bakıma muhtaç olan yaşlılarımızın gönülünü almak ve onların da Kutlu Doğum Haftalarını kutlamak amacıyla Seyranbağları Huzurevinde kalan yaşlılarımızı ziyaret etmek amacıyla bir heyet oluşturdu.

Diyanet İşleri Başkanı Prof.Dr. Ali Bardakoğlu ve Vakfımız Genel Müdürü A.İhsan Sarımert'in de yer aldığı heyet, huzurevinde kalan yaşlılarımızla yakından ilgilenerek gönülleri aldılar, ayrıca kendilerine çeşitli hediyeler verdiler.

Ziyaret esnasında yurtta kalan yaşlı ve kimsesizlere hitaben bir konuşma yapan Diyanet İşleri Başkanı Prof.Dr. Ali Bardakoğlu, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'nın Kutlu Doğum Haftası'nı kutlamasında amacı ve Kutlu Doğum'un ne anlam ifade ettiğini belirterek "Biliyorsunuz bu hafta Kutlu Doğum Haftası. Kutlu Doğum Haftası Peygamber Efendimizin dünyayı

şerefliendirmesinin hatırası olarak 16 yıldır kutladığımız bir hafta. Bu haftada Peygamber Efendimizi daha çok tanımaya, daha çok sevmeye, O'nun bizlere getirdiği o güzel mesajı ve öğütleri daha yakından anlamaya çalışıyoruz. Bu vesileyle biz de siz büyüklerimizin yanına gelelim, sizlerin duasını alalım, sizlerin hatırlarını soralım istedik. Hem de iki gün sonra anneler günü, anneler gününü de tebrik edelim istedik.” dedi.

Hayatın bir çok sıkıntılarının olduğunu ama aslolanın bu sıkıntılar karşısında metanetle durmanın ve ümitvar olmanın gerekliliğini anlatan Prof.Dr. Ali Bardakoğlu “Gerçekten de hayatın envai türlü engebe-leri var. Siz bunların bir çok safhasını yaşadınız, yakinen görüyorsunuz. Ama insanoğlunun da bitmez, tükenmez hırsları, bitmez tükenmez zaafı var. Bütün bunlar içerisinde bize güç, kuvvet verecek tek bir kaynak ve ışık var. O da yüce Allah'ın rahmeti, merhameti ve dinimizin bize vereceği istikamet. Allah bizi ondan ayırmasın.” dedi.

Dünya hayatının gelip, geçici ve çok kısa olduğunu belirten Prof.Dr. Ali Bardakoğlu, bu kısa süre içerisinde kimseyi kırmanın ve üzmenin doğru olmayacağına dikkat çekerek, “Bu dünya hayatı kısa bir süredir. Peygamber Efendimiz dünya hayatını bir yolcunun ağacın gölgesinde gölgelenmesi olarak anlatır. Bir yolcu ağacın gölgesinde ne kadar süre gölgelenirse, insan da dünyaya gelir, bu sürede

kendisine ne rol biçilmişse, kendisine ne imkanlar verilmişse, ne imkanlar bulmuşsa onu yaşar ve hayat devam eder. İnaniyoruz ki dünyaya gelmeden önce de bizim bir hayatımız vardı. Kalubelayı yaşadık, öldükten sonra da hayat devam edecek. Bizim hayatımız devam edecek ve Allah'ın huzuruna dünyada yaptığımız güzel amellerin karşılığını almak için çıkacağız. Onun için önemli olan bu dünyada, bu kısa süreyi nasıl yaşadığımızdır. Kul hakkı ihlal etmeden, kimsenin kalbini kırmadan, Allah'ın emrettiği, insanların, toplumun beklediği şekilde yararlı, faydalı güzel bir hayat bırakabilirsek her şeyin başı odur.” dedi.

Sevginin, barışın ve hoşgörünün daim olması temennisinde bulunan Bardakoğlu, yaşlılarımızdan bu hususta dua etmelerini isteyerek, “Bu sevginin, barışın, hoşgörünün eksik olmamasını temenni ediyorum. Biraz da toplumumuza, insanlarına sahip çıkma şuuru vermesini ve bu şuurun canlı olmasını, yaşlılarını ve bütün insanlarına sevgiyle, şefkatle davranma bilinci ve sorumluluğunun artmasını temenni ediyorum. Yüce Allah bu şuur, bu bilinci eksik etme-

sin. Hepimiz Allah'ın huzurunda bir tarağın dişleri gibi eşitiz. Allah'ın huzurunda insanların ne rütbeleri vardır, ne makamları vardır, ne paraları, malları vardır, insan olarak ne kadar değerliyse o kadar değerlidir. O bakımdan da sizin Allah katındaki değeriniz yaptığımız güzel işlerle, yaptığınız dualarla ayaktadır ve onlarla kaim olacaktır. Dualarınızı eksik etmeyiniz, gençlere dua ediniz. Aramızda sevginin hakim olması için dua ediniz, Allah'a bizlere acıması için dua ediniz. O bize acımazsa, O bize rahmet etmezse hiç kimse bize rahmet etmez. İnşallah hem dünya hayatımız, hem dünya sonrası ukba hayatımız Rıza-i ilahiye muvafık olur.” dedi.

Konuşmanın ardından Prof.Dr. Ali Bardakoğlu yaşlılarımızla tek tek ilgilenerek, Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle kendilerine gül takdim etti, Türkiye Diyanet Vakfı tarafından hazırlanan hediyeleri verdi. TDV

Din-Kültür ve Çağdaşlık

Bu yıl büyük bir coşkuyla kutlanan Kutlu Doğum Haftası programı çerçevesinde “Din-Kültür ve Çağdaşlık” konulu bir sempozyum düzenlendi. İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Konferans Salonu’nda tertip edilen ve üç gün süren sempozyuma, Türkiye genelinden katılan sahasının uzmanı ilim adamları; günümüzün en çok tartışılan Din Kültür ve Çağdaşlaşma konularını etrafıca ele alıp, bu konuda yapılması gerekenleri masaya yatırdılar.

Her zaman olduğu gibi bu sempozyumda sunulan tebliğler ile yapılan müzakereler kitap olarak bastırılarak kamuoyunun bilgisine sunulacaktır.

Biz bültenimizin bu sayısında değerli okuyucularımıza sempozyum hakkında bir fikir vermek amacıyla oturumlarda sunulan tebliğlerden kısa özetler sunmaya çalıştık.

DİN VE ÇAĞDAŞLAŞMA

Din ve Çağdaşlaşma konulu I. Oturuma Prof.Dr. Selahattin Parlador başkanlık etti. Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar, Prof.Dr. Osman Eskicioğlu ve Arş.Gör. Abdüllatif Tüzer'in tebliğci olarak ka-

tıldığı oturuma, Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay ile Prof.Dr. Hanefi Özcan da müzakereci olarak iştirak etti.

ÇAĞDAŞLIK KAVRAMININ ANALİZİ

Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar

Sempozyumun ilk tebliğcisi Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar, öncelikle çağdaşlık kavramının anlamı üzerinde durdu. Türkiye'nin bir çağdaşlık problemi olduğunu ifade eden Özakpınar, Avrupa kültürlerinin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin çağdaşlık gibi bir problemi olmadığını söyledi. Avrupa'da ve Amerika'da bu problemin olmamasının nedenlerine de değinen Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar, onların tarihin gidişi içinde değişerek, modernleşme sürecini evre

evre yaşayıp hayatlarına tatbik ederek bugüne geldiklerini ve hayatlarını sürdürdüklerini, bu sebeple de böyle bir problemlerinin olmadığını belirtti.

Çağdaşlık olarak belirtilen niteliklerin hepsini doğuran ve besleyen bir temel sebep olduğunu ifade eden Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar, "Bu temel sebep, kuşatıcı bir zihin tutumu olarak rasyonelliktir. Rasyonelliği, bütün algı, düşünme, eylem ve heyecan işlevlerini yöneten kapsayıcı bir zihin tutumu olarak görüyorum. Rasyonellik, düşünen öznenin, inançlarını (burada inanç, yalnız iman ile özdeş tutulmamalıdır, genel olarak yargılarımız kastedilmektedir) uygun sebeplere dayanarak belirlemesidir. Rasyonellik, insanı hayvanlardan ayırt eden kapasitedir." dedi.

Rasyonelliğin en sistematik örneğinin bilim olduğunu belirten Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar, "Bilim, rasyonelli-

ğin ve sürekli gerçeklere ayarlanmanın en sistematik örneğidir. Olguları açıklayan bir varsayımı zihinde oluştururuz; o fikrin mantıksal sonuçlarına göre doğada aradığımız başka olgularla fikrimizin doğa karşısında doğruluğunu sınarız." dedi.

Türkiye'nin belli bir süreç içerisinde değil de, verdiği bir kararla çağdaşlaşmaya özendiğini ve bu özeneşin mantıkça içerdiği bir duyguyla kendini çağ dışı bulduğunu, bu itibarla da seçme ve değerlendirme çerçevesini kaybettiğini belirten Özakpınar, bunun sonucu olarak da özendiği medeniyetin kültürlerindeki her şeyin prestijli geldiğini ve bunun da kültürü rasyonellikten daha çok uzaklaştırdığını söyledi.

Sağlıklı ve ahenkli işleyen bir kültürün öğelerinin birbiriyle uyum içinde organik bir bütünlük gösterdiğine işaret eden Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar, "Bir medeniyet, kendi rasyonelliği içinde kültürün bütünselliğini sağladığı gibi, kültürün bir inanç ve ahlak nizamıyla bağdaşır biçimde değişmesini ve organik bütünlüğünü korumasını da sağlar.

Kültürün zenginleşmesi böyle olur. Medeniyetin değerlendirici ve seçici süzgecinden geçmeden sırf özenilen kültürlerde var diye alınan öğelerin bir panayı yerindeki mallar gibi yan yana durması kültür zenginliği değil kültür karmaşasıdır. Bu durum kültürün ahenkli ve çatışmasız işleyişini aksatır. Kültür, aldığı öğeleri bütünlüğünü koruyacak biçimde ne özümleyebiliyor ne de onlara ayarlanabiliyor. Alınan öğelerin kökü olmadığı ve medeniyetin ruhu ile beslenmediği için alındığı gibi kalıyor. Öğelerin değişme ve gelişmesi dışarıda oluyor; onlar alınıyor fakat kültürün diğer öğeleri onlarla işlevsel bir bütünlük içinde değişmediği için yeni alınan öğeler alındığı kültürdeki gibi verimli olamıyor ya da işlevini kaybediyor.” dedi.

Medeniyetin ruhuyla beslenmeyen bilimin, kuru bilgiden öteye gidemeyeceğini vurgulayan Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar, “Bugünkü metodolojisiyle bilim de medeniyetin ruhu ile beslenmediği için kuru bilgiler, ya da sınırlı uygulamalara yönelik teknikler halinde kalıyor. Oysa bilim, ne bilgi ne de bir tekniktir; bilinmeyenler alanında gözlem, muhakeme ve sınamaya ile yapılan yeni bilgi doğurma faaliyetidir. Medeniyetimizin rasyonel esasları insanların zihin yapısında kaybolduğu için, kültür içten kendi dinamizmiyle kendi gereklerine ve imkânlarına göre değişme kabiliyetini de kaybetmiştir.” dedi.

İSLAM VE ÇAĞDAŞLAŞMA KONUSUNDA BAZI TAHLİLLER

Prof.Dr. Osman Eskicioğlu

Bilimsel çalışmaların gizlenmesinin dünyadaki bir çok ülkenin kalınmasına engel olduğunu ifade Prof.Dr. Osman Eskicioğlu, “Bugün çağdaşlaşamamanın, daha doğrusu geri kalmış kabul edilen ülkelerin çağdaşlaşamamasının en büyük sebebi, bilimsel çalışmaların gizli tutulması, yeni yeni buluşların dış alemden saklanmasıdır. Bunun en büyük delili ise, bizim açımızdan günümüzde hala ileri teknolojinin bir transfer sorununun var olmasıdır.” dedi.

Bilimsel çalışmaların gizlenmesinde Batıların başı çektiğine işaret eden Eskicioğlu’ “Dünyayı hayali çizgilerle doğu ve batı diye ikiye bölen batılılar, bir taraftan insan hakları evrensel bildirisinde tüm insanların hür ve eşit olduklarını ve böylece birbirlerine karşı kardeşlik duygusu ve düşünceleriyle hareket etmeleri gerektiğini söylerken, diğer taraftan da bilim alanında bile kardeşçe bir paylaşma anlayışına yanaşmamaktadırlar.” dedi.

İslamın ise bu konuda paylaşımcı olduğunu ifade eden Prof.Dr. Osman Eskicioğlu, “İslam, tüm insanları kardeş kabul ettiği için, toplumların karşılıklı olarak birbirinden faydalanmalarını son derece kolaylaştırmıştır. Bu sebeple bilimsel icat ve keşiflerin, buluşların, hiçbir engelle karşılaşmadan bütün dünyada tedavül etmesi öngö-

rülmüştür. Artık her türlü bilimsel kural, kanun ve formül herkese açık olacaktır. O nedenle patent, ihtira beraatı, gedik ve bu tür tanınan her türlü imtiyazlar İslam kültürüne yabancıdır ve gelenekte yeri yoktur.” dedi.

Müslümanların; insanlığın huzuruna, kendi dinleri ile ve onun temellerinden edindikleri düşünce, kültür ve medeniyet ile çıktıklarını belirten Prof.Dr. Osman Eskicioğlu, “Ne var ki asırlar geçti, zaman makinesi çalıştı ve İslam medeniyeti yaşlandı. Bu defa da sıra, batıya, Hristiyan dünyaya geldi.” dedi.

İslam dünyası ile batı dünyası arasında dini, ilmi, idari ve iktisadi değer hükümlerinin anlaşılması konusunda farklılıkların bulunduğu işaret eden ve bunu örneklerle açıklayan Prof.Dr. Osman Eskicioğlu, “Türkiye ve İslam dünyasının çağdaşlaşma problemini halledebilmesi için, her iki tarafın da iyi niyetle işe başlayarak, yanlışları atıp doğrularda birleşerek, yenileşme ve kültür planında bir alış veriş sürecine girmesi gerektiğine inanıyorum. Bana göre geleceğin dünyası, doğu ile batının nikahlanıp evlenmesi ve Hristiyanlarla Müslümanların alış veriş yaparak yenileşmesi ve birleşmesiyle ortaya çıkacaktır.” dedi.

DİN VE ÇAĞDAŞLIK ÜZERİNE VAROLUŞSAL BİR ÇÖZÜMLEME

Arş. Gör. Abdullatif Tüzer

Tebliğinde, öncelikli olarak din ve çağdaşlık terimlerini ele alan Abdullatif Tüzer, bu terimlerin anlamlarını açıklığa kavuşturduktan sonra, her iki kavramın birbiriyle ilişkisinin ne olduğu veya ne olması gerektiği konusunda bir takım sonuçlara ortaya koydu.

Din-çağdaşlık ilişkisini inceleyebilmek için öncelikle din ve çağdaşlık kavramlarından ne anlaşıldığının ortaya konması gerektiğini belirten Abdullatif Tüzer, ne kadar düşünür veya bakış açısı varsa o kadar din ve çağdaşlık tanımlarını söyledi.

Dinin ayırma değil bütünlemeden yana olduğunu ifade eden Arş. Gör. Abdullatif Tüzer, "Din dünyayı varlık-yokluk, iyi-kötü, güzel-çirkin, rasyonel-irrasyonel, nesnel-öznel vb. parçalara ayırma değil, bir bütünleme, birleme sanatıdır. İçsel ve dışsalın uyumlu ve dengeli olarak devindiği bir oluş, bir süreç vardır dinin temelinde. Ve dinin hayatı kaynağı yine somut varoluştur, sonsuz deneyim alanıdır. Kutsal kitaplar veya peygamberler ise bize böyle bütüncül bakabilmenin yollarını gösteren kılavuzlardır. Bir bakıma Fatıha Suresinde geçen "Sırat-ı Müstakim", içsel ve dışsal dünyanın dengeli ve bütünlüğü olarak yorumlanabilir." dedi.

Gerçekliğe yolculuk edebilmenin yolunun bireysel arınmadan ve benlik terbiyesinden geçtiğine işaret eden Abdullatif Tüzer, "Bir bütün olarak gerçekliğe yolculuk edebilmemizin tek yolu bireysel arınmalardan, mevcut bilinç ve benlik düzeyinden bir anlığına da olsun sıyrılıp kendimizi oluşturma, akışa bırakmaktan geçmektedir. 16. yüzyılda eski bilim anlayışını eleştirip, yeni bir bilim anlayışı sunan Bacon'ın döneminin insanlarına söylediği gibi, "insanlar sahip oldukları kavramları bütünüyle bırakıp 'şey'leri tanımayaya başlamalıdır". Çünkü ancak böyle kendini akışa bırakmalarla katı ve yıkılmaz olan dünyamız bir esneklik, bir incelik ve derinlik kazanabilmektedir. Kendini akışa bırakabilmenin, gerçekliği değişen-değişmeyen, varlık-yokluk, nesnel-öznel, rasyonel-irrasyonel vs. boyutlarıyla bir bütün olarak dolaysız algılamının, ona nüfuz edebilmenin tek yolu da peygamberlerin ve büyük mistiklerin bize hep söyledikleri üzere benlik terbiyesinden ve bilinmeyene imandan geçmektedir (çünkü inanmamak bir bütün olarak gerçekliğe kapalılığı doğuracaktır). Bütün mistik geleneklerde hep söylendiği üzere aslanan "kendini tanımadır". Kendini tanımadan, dışı

yönelik her türlü fetih hareketi gerçekliği bölmüş ve içsel/öznel olanla dışsal/nesnel olan arasındaki uçurum giderek açılmış olacaktır. Bu da sürekli bireyin gerginliğiyle, doymak bilmezliğiyle ve mutluluğu hep

geçmiş ve gelecekte arayışlarıyla sonuçlanacaktır. Oysa mutluluk an içerisinde gerçekleşir. Bu anlamda, James'in de haklı olarak söylediği gibi, dinin amacı gerçekte daha fazla, daha geniş, daha zengin, daha doyurucu bir hayattır." dedi.

Çağdaşlığın varoluşsal olarak tanımını yapan Abdullatif Tüzer, "Çağdaşlık, bilinmeyene yapılan riskli ve cesaret gerektirici yolculuklar sonrasında bu yolculuklar üzerine yapılan mutlu bir konuşmadır, bu yolculuklar sırasında yaşanan duyguların anımsanmasıdır. İşte böyle konuşmalarla yolculuklarımızı felsefi, bilimsel, teolojik çerçevelere sokarak genel için anlamlı, yol gösterici haritalar çıkarılmaktadır. Sorun, bu haritaları değişmez ve tek gerçek haritalar olarak gördüğümüzde ortaya çıkıyor." dedi.

Hem dinin hem de mevcut anlayışla çağdaş düşünce biçiminin kendi köklerine, kendi yaşam kaynağına, bireylerin bilinmeyene yolculuklarına dönerek beslenmesinin zorunlu olduğunu belirten Tüzer, "Aksi halde, ne din, ne de mevcut çağdaş düşünce biçiminin hiçbir zaman "çağdaş" olamayacağını ve sürekli kendi aralarında ve en önemlisi kendi içlerinde gerginlikler yaşayacağını tahmin etmek o kadar da güç olmayacaktır. Bu anlamda günümüzde kurumsal olarak dinin de, çağdaş düşünce biçiminin de aslında "çağdaş" olmadıklarını söylemek kaçınılmaz görünmektedir." dedi.

II. OTURUM

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE DİN VE DİNİ HAYAT

Küreselleşme Sürecinde Din ve Dini Hayat konulu II. Oturuma Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar başkanlık etti. İbrahim Acar, Prof.Dr. Recep Kılıç, Doç.Dr. Mevlüt Uyanık'ın tebliğci olarak

katıldığı oturuma, Doç.Dr. Veli Urhan, Yard.Doç.Dr. Şükrü Keyifli de müzakereci olarak iştirak etti.

ÇAĞDAŞ TOPLUMDA İDEAL DİN GÖREVLİSİNİN PORTRESİ

İbrahim Acar

Tebliğinin başında dünyanın geldiği noktayı, özellikle de teknolojik açıdan ulaştığı durumu ortaya koyan İbrahim Acar, kendilerini bu duruma ayarlayamayan devletlerin ve fertlerin olumsuz yönde etkilenmelerinin kaçınılmaz olduğunu söyledi.

20. yüzyılın ikinci yarısına damgasını vuran teknolojik gelişmelerin, insanların dini hayatını, toplumlar

arası ilişkileri ve ekonomiyi derinden etkilediğini söyleyen Acar, gelecek yüzyıla hazırlanırken milletlerin bunları dikkate alarak planlar yapması gerektiğini söyledi.

Toplumu din konusunda aydınlatma misyonu üstlenen din görevlilerinin de bu gelişmeleri dikkatle takip etmesi, buna göre kendilerini yetiştirmesi ve donanımlı bir hale gelmesinin zarureti üzerinde duran İzmir İl Müftüsü İbrahim Acar, "Bu bağlamda toplumu din konusunda aydınlatma misyonunu yüklenen din görevlisi de, planlı, programlı ve dosyalı çalışmak durumundadır; O da bilgiyle olur." dedi.

Camiye her yaş, meslek, sınıf ve statüden insanın geldiğine vurgu yapan İbrahim Acar, bu sebeple toplumu aydınlatma görevinin çok dikkat ve hassasiyet isteyen bir vazife olduğunu söyledi.

Bugün pek çok problemle karşı karşıya olan din görevlilerinin bir an önce durumlarının iyileştirilerek, daha iyi hizmet edecekleri bir konuma getirilmelerinin şart olduğunu ifade eden İbrahim Acar, "Kendi sıkıntılarının yanı sıra toplumun dertleriyle de dertlenen, Allah rızası bilinciyle vazifesini 24 saat mefhumuyla yapan (ya da yapması gereken) görevlilerimizin mutlaka psikolog ve sosyologlardan da bilgi almak, çözüm önerilerinde işbirliği yapmak, kendi özel sıkıntılarını giderip moral bulmak için faydalanmaları şarttır. Başkanlığımızın illerdeki müftülüklerde, din görevlilerimize hizmet verecek, onları anlayan uzman psikologlarla işbirliği yapması kaçınılmazdır." dedi.

KÜRESELLEŞME VE DİN ÜZERİNE

Prof. Dr. Recep Kılıç

Tebliğinde küreselleşme ve din ilişkisini değerlendiren Prof.Dr. Recep Kılıç, bu değerlendirmesinde, "küreselleşme" ve "din" kavramları arasındaki "ilişki" üzerinde duracağını belirterek, "Bunun için, konunun düşünce tarihimizdeki arka planına kısaca dikkat çekildikten sonra, küreselleşme-din ilişkisi; dinler arası ilişki, din anlayışı, dinî değerler açısından yorumlanacaktır." dedi.

Küreselleşme ile teknoloji arasında ayrılmaz nitelikte bir ilişki olduğunu belirten Kılıç, "Çünkü küreselleşme ile kastedilen her ne ise, bu öncelikle iletişim ve ulaşım teknoloji-

lerindeki hızlı gelişimin sonucunda ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı küreselleşmenin din ile ilişkisi konusundaki herhangi bir tartışma, özü itibarıyla, aynı zamanda teknolojinin dinle olan ilişkisi ile ilgili bir tartışma anlamına gelir. Düşünce tarihimizde teknolojinin dinî boyutu ile ilgili tartışmanın, oldukça uzun bir tarihi vardır ve küreselleşme konusunda yapılan bugünkü tartışmayla öncülleri, soruları ve kaygılarında ortak paydalara sahiptir." dedi.

Her dinin küresel iddiaları bulunduğu işaret eden Prof.Dr. Recep Kılıç, "Küreselleşme ve din ilişkisi söz konusu olduğunda, öncelikle dikkat çekmemiz gereken nokta, hemen her dinin küresel iddialarının olduğudur. Dinlerin neredeyse tamamının evrensel tezlere sahip olduğu, bütün insanları bu tezleri kabul etmeye çağırdıkları, neredeyse genel kabul gören bir hakikat durumundadır. Bu açıdan dinler, kendi değerlerini insanların tamamına duyurma yolunda küreselleşmenin olgusal imkanlarından yararlanabilirler. Bu sebeple

küreselleşme, "din yayma" faaliyetinin şeklini değiştirme, hızını ve etkisini artırma işlevi görebilir." dedi.

Bir dinin kendi değerlerini yaymasının "dinî etkileşim" ve "dinî eritim" faaliyetleri şeklinde olduğunu ifade eden Prof.Dr. Recep Kılıç, "Dinî etkileşim; yapılan tercüme, toplantılar, seyahatler, filmler vb. etkinlikler vasıtasıyla dinler arasında kendiliğinden gerçekleşir. Bu etkileşim sürecinde taraflar, birbirlerinden karşılıklı olarak, olumlu veya olumsuz anlamda etkilenirler." dedi.

"Dini eritim" faaliyetinin ne olduğu konusu üzerinde de duran Kılıç, "Dinler arasındaki ilişki; bir inanç mensubunu sahip olduğu inancından döndürüp, kendi dininin mensubu yapmak için her türlü faaliyeti olumlayan bir şekilde başlarsa, öncekinden ayırd etmek için buna "dinî eritim" faaliyeti adını vermek daha doğru olur. Dinî eritim adını verdiğimiz bu dinler arası ilişki türünde, karşılıklı etkileşim değil 'tek taraflı etkileme' söz konusudur ki bu etkileme, karşı taraftaki dini, kendi içinde tamamen eritmeye, bunu yapmıyorsa onu eski halinden dönüştürüp başkalaştırmaya kadar ilerleyebilir." dedi.

ÇAĞDAŞLAŞMA, DEĞİŞME VE DÖNÜŞME TARTIŞMALARINDA SOSYAL KİMLİKLER MESELESİ

Doç.Dr. Mevlüt Uyanık

Tebliğini; Dünyayı bir bütün olarak görerek, kendimizi buna göre konumlandırmamızın nasıl olacağı ve bunda dini ve kültürel değerlerin yerinin neresi olacağı bağlamında şekillendiren Mevlüt Uyanık, konuyu, "Giriş" ve "Sonuç" bölümüyle birlikte altı ana başlık altında ele aldı.

Giriş bölümünde küreselleşmenin ne olduğu ve insanlığa ne getirdiği konularına açıklık getiren Mevlüt Uyanık, "Küreselleşme, siyasetin içinde yürütüldüğü, etnik, kültürel, dinsel veya ekonomik gruplar arasındaki çıkar mücadelesinin verildiği, ulusal parlamentolar yerine, yeni siyasal mekanlar olarak ulusüstü mekanları gündeme getirmektedir. Bu husus önemli, zira üretim, tüketim ve yönetim açısından tüm dünyayı kontrol etmeye çalışan sosyopolitik güçler, modernleşme/demokratikleşme/küreselleşme adı altında bilgiyi özgürleştirerek paylaşımı kolaylaştırmak isterken farklılıkları, eşitsizlikleri, işsizlik, ümitsizlik, dışlanma gibi sosyal sorunları önemli oranda büyötmektedir." dedi.

İkinci olarak "Temel Kavramlar ve Tahlili" konusunu ele alan Mevlüt Uyanık, "Dünyanın mevcut durumunun haritasını çıkarmak için ortaya

atılan terimler o kadar çok ve farklıdır ki, üzerinde anlaşılacak uygun bir kavramsal çerçeveyi tespit etmek çok zordur." dedi.

Daha sonra "Değişim, Dönüşüm Sarmalında Sosyal ve Kültürel Kimlikler", "Tikelciliğin Evrenselleşmesi ve Evrenselciliğin Tikelleşmesi" ve "Sosyal Kimliklerin Belirlenmesinde "yerli" Değerlerin Önemi" başlıklarıyla konuyu ele alan Doç.Dr. Mevlüt Uyanık, "Türkiye, Osmanlı'dan tevârüs ettiği geleneksel yapıları ve kimlikleri (Osmanlılık, İslamcılık ve Türkçülük) yeni bir sosyal ve siyasal kimlik ile ifade etmeye çalışmış; laik, demokratik sosyal bir hukuk devletidir. Bu kimlik edinme sürecini yeni şartlar ışığında okuyarak, yeni aidiyetlerin (yeni dayanışma biçimleri/asabiyetler) yeniden inşa edilmeleri gerekmektedir." dedi.

Değişim ve dönüşüm sarmalında sosyal kimlik meselesini müzakere edebilmek için siyaseti toplumsal/kültürel değişim ile bağlantılı düşünmek gerektiğini ifade eden Mevlüt Uyanık, böylece Türkiye ve dünyadaki etnik, dinsel ve diğer alanlarda yaşanan kimlik talepleri ve bunların ortaya çıkardığı sorunlara çözüm üretilebileceğini iddia etti.

Yerelliği muhafaza etmeden evrensele ulaşamayacağını söyleyen Doç.Dr. Mevlüt Uyanık, "Evrensel olmanın ilk adımı "yerli" olmaktır. Bu, bütün kültürleri birleştirmeye çalışan total bir anlayış yerine, farklılıkları koruyup, aykırılığa dönüşmeden ve içe kapanmadan zengin aidiyet duygusuna hakkını veren ve çok aidiyetli insanlara yer tanıyan ve bununla bir arada yaşamının yoludur." dedi.

DİN HUKUK VE ÇAĞDAŞLAŞMA

Din Hukuk ve Çağdaşlaşma konulu III. Oturuma Prof.Dr. Muharrem Çelebi başkanlık etti. Prof.Dr. Mehmet Şener, Prof.Dr. Hasan Güleç, Doç.Dr. Mustafa Yıldırım, Arş.Gör.Dr. Kaşif Hamdi

Okur'un tebliğci olarak katıldığı oturuma, Mevlüt Haliloğlu, Yard.Doç.Dr. Adil Çiftci de müzakeri olarak iştirak etti.

İSLAM HUKUKU BAĞLAMINDA ÇAĞDAŞ PROBLEMLERE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

Prof.Dr. Mehmet Şener

İslam hukukunun, dini kaynaklı bir hukuk olup, problemlerin çözümünde önce kitap ve sünnet, sonra da icma, kıyas ve diğer delillere başvurduğunu ifade eden Prof.Dr. Mehmet Şener, “İslâm hukuku, en son ve en kapsamlı dinî bir hukuftur. Onun bu özelliği, temelde Allah'ın Kitabı ile Rasûlullah'ın sünneti'ne dayanmış olmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla Kur'an'la sünnet, İslâm hukuku'nun iki ana kaynağıdır, diğer kaynaklar da bunlara bağlıdır. Başka bir ifade ile İslâm hukuku Kur'an ve sünnet gibi dinî kaynakları referans alan bir hukuk sistemidir. Bu bakımdan hukukî problemler önce kitap ve sünnete göre çözülür; bulunamadığı takdirde icmâ, kıyas, istihsân, mesâlih-i mürsele ve örf gibi tâlî delillere başvurularak çözülme kavuşturulur.” dedi.

İslâm hukukunun yeni problemlere çözüm üretebilme özelliğinin bulunduğunu belirten Şener, “İslâm hukukunun, çözüm üretebilme özelliği ile değişmeye müsait olduğunu gösteren özellikleri de vardır. Kısaca belirtmek gerekirse bunlar:

a) Değişmezlik ve esneklik/Elâstikiyet (Katı olmayıp, esnek olması)
b) İslâm hukukunun evrenselliği,
c) Kolaylık prensibini benimsemesi,

d) Zaruret prensibine yer vermesi,
e) Lafza bağlı olduğu kadar, maksat ve maslahatlara da itibar etmesi.” dedi

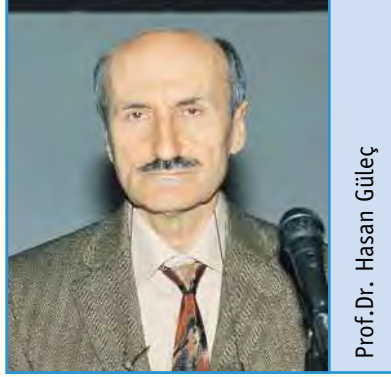
İslâm hukukunun yeni problemlere çözüm getirme özelliğine dikkat çeken ve bunu örneklerle açıklayan Prof.Dr. Mehmet Şener, “İslâm hukukunda içtihadın geçerli olmadığı bir alan vardır. Bu alan, âyet ve hadislerin açık ve net bir şekilde ortaya koyduğu ve İslâm ümmetinin nesilden nesile kabulünde icmâ ettiği kesin hükümler alanıdır. Namaz, oruç, hac ve zekât'ın farz oluşu; zina, faiz, içki ve kumarın haram kılınması; miras hisselerinin, ölüm ve boşama sonucu beklenmesi gereken sürelerin (iddetlerin) belirlenmesi gibi hükümler, bu alanın örnekleri arasında yer alır. Bu ve benzeri konular -ayrıntılar hariç- tartışma yani içtihat konusu olmaz.” dedi.

İslam hukukunda içtihadı açık alanlarında olduğunu belirten Şener “Buna mukabil bir de, İslâm hukukunda içtihadı açık bir alan vardır ki, bu saha zannî, yani kesin olmayan

hükümlerin oluşturduğu alandır. Bu tür hükümler hiç de az değildir, hattâ şer'î, amelî hükümlerin çoğunluğunu bu türdekiler oluşturur. Ayrıca bir de hakkında hiç nass bulunmayan ve içtihadla açık bir alan vardır. Bu alanda içtihat yapılırken, temelde kıyas, istihsan, istislâh, örf, istishab, sedüzzerrâ gibi –yaklaşık hicrî ikinci asırdan sonra- oluşan ikinci derecede delillere baş vurulur.” dedi.

Müslümanların çözümlenemeyecek meselesi olmadığını savunan Şener, “Dinî meselenin olması, dinin insan hayatında var olmasının âlâmetidir. Yaşanmayan dinin meselesi de olmaz. İslâm, Peygamberliğin sona erdiğini bildirmiş, Son Peygamber (s.a.v.) de Müslümanların, bundan sonra meselelerini nasıl çözeceklerini örnekler vererek göstermiştir. Bu örnekler ve ilk uygulamalar üzerine kurulmuş bulunan usûl ve icthad ile Müslümanların çözümlenemeyecek mesele ve problemleri yoktur. Yeter ki Müslümanlar, Kur'an-ı Kerim'in ilk sûresinden itibaren yüzlerce defa tekrarlayarak teşvik ettiği ilim ve tefekkürden geri kalmassınlar.” dedi.

İSLAM HUKUKU BAĞLAMINDA DİN VE GELİŞME

Prof.Dr. Hasan Güleç

İslâm kültür tarihi içinde, gelişip değişme konusunda üç farklı eğilimin bulunduğunu belirten Prof.Dr. Hasan Güleç, bunların; aşırı tutuculuk, aşırı reformculuk ile ifrat ve tefritten yani aşırılıklardan uzak orta bir yol olduğunu söyledi.

Avrupa'da, Rönesans'a yakın yıllarda dinin, özellikle de Katolik mezhebinin, gelişmeye engel olarak görüldüğünü ve buna karşı isyanın başladığını belirten Prof.Dr. Hasan Güleç, bu isyan sonunda ilmi gelişmeler, keşifler, icatların olduğunu, neticesinde de Protestanlık Mezhebinin doğduğunu, Katolik mezhebinin ise kiliseye ve kabuğuna çekilmek zorunda bırakıldığını söyledi.

Bundan sonra ilerlemek, gelişmek, kalkınmak isteyen nesillerin, dinin bunlara engel olduğu dogmasına inandıklarını ve bunu aşağı-yukarı her dine uyguladıklarını, bu arada İslam dininin de aynı hücum uğradığını ifade eden Prof.Dr. Hasan Güleç, “İslam'ın aslı incelendiğinde böyle bir mahkumiyete uğratılmış olmasının haksızlığı görülür. İslam, Katolik mezhebi ve kilise ile aynı kefeye konulamaz. İslam'da "hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" prensibi vardır. Kur'an'da akıl yürütmeyi, düşünmeyi, ibret

almayı, gezip görmekten yararlanmayı emreden pek çok âyet vardır.” dedi.

Müslümanların geri kalış sebeplerini de sorgulayan Güleç, “Müslümanlar niçin geri kalmışlardır sorusu nasıl cevaplandırılmalıdır? Müslümanların geri kalış sebebi İslam dininin aslı değildir, Müslümanlardır. İslam dini insanları geri bırakmış değil, insanlar dini geriletmişlerdir. Muhammed İkbal'in dediği gibi "İslam'ın aslında hiçbir kusuru yoktur; kusur ve kabahat müslümanlardadır". Müslümanların teklifleri, düşünce şekilleri, bir devrin kültürü, örfü adeti içine kendilerini hapsedmeleri, dışarıdaki gelişmelerden habersiz oluşları, çalışmayışları, kendilerine aşırı güvenleri, ahlaki çöküntüler, tefrikalar, büyük-küçük hiçbir şeyde anlaşılmamak geri kalışlarının en belli başlı sebeplerindendir.” dedi.

İslama göre imanın insan için en önemli gelişme olduğuna işaret eden Prof.Dr. Hasan Güleç, Allah'a inanmanın insanı yüceltip, geliştirip, maddi-manevi her alanda ilerlettiğini söyledi.

Müslümanın hayatında ibadetlerin önemli bir yeri olduğunu vurgulayan Prof.Dr. Hasan Güleç, “İmandan sonra ibadetler müminin hayatında yer alır. Temizlik, düzen, kişinin âcizliğinin ve Yaratanın büyüklüğünün farkına varışı, hayata bir mâna verme, sosyalleşme, bencillikten kurtulma, yardımlaşma, dayanışma, gerçek dostlar ve kardeşler edinme, başkalarının problemleriyle ilgilenecek bunları çözmeye çalışma, kendisi için istediği şeyi başkaları için de isteme ibadetler ve ahlak esasları içinde yer alır.” dedi.

İSLAM HUKUKUNUN ÇAĞDAŞLAŞMA SORUNU

Doç.Dr. Mustafa Yıldırım

Tebliğine “İslam Hukuku”nun bu gün bizler için ne ifade ettiğini izaha çalışarak ve çağdaşlaşmasının sağlayacağı yararları sıralayarak başlayan Doç.Dr.Mustafa Yıldırım, “Fıkıh” ile “İslam Hukuku” kavramları arasındaki farklılığa değinerek; “Fi-

kıh” kavramının niyetleri ve ibadetleri de ihtiva etmesi sebebiyle, daha kapsamlı olduğuna dikkat çekti.

Hukukun ana amacının, huzurlu ve güvenli bir toplum olduğunu, bu sebeple de toplumun inanç ve değerlerine kayıtsız kalamayacağını ifade eden Doç.Dr. Mustafa Yıldırım, “Biz İslâm hukukunun çağdaşlaşmasının iki açıdan önemli olduğunu düşünüyoruz. Birincisi günümüzdeki kanun yapıcı ve kanun koyucuların önüne, hukuktan amaçlanan hedefler doğrultusunda, kişilerin ve toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel (dini) yapısıyla uyumlu hukuki malzemeler koyarak Türk hukukunun gelişmesine ve zenginleşmesine katkıda bulunmaktadır. Bu gün Ro-

ma hukuku kaynağından nasıl bir Avrupa hukuku oluşmuşsa, tarih içinde oluşan hukuk mirasımızı çağdaş değerlerle geliştirmek suretiyle çağdaş bir Türk hukukunun oluşturulmasına katkıda bulunabiliriz.” dedi.

Dini hükümlerin zamanla ve buna bağlı olarak ortaya çıkan şartlarla münasebetine işaret eden Doç.Dr. Mustafa Yıldırım, “İbadetlerin dışındaki dünya hayatına ilişkin dini hükümlerin akılla bire bir ilişkili olduğu inkar edilemez. O halde bu hükümlerin akli değerlendirmelere açık olduğu, bu değerlendirmelerin de zamana ve şartlara göre farklılık arzettiği hususu gündeme gelmiş olacaktır.” dedi.

Konuşmasında din-hukuk-çağdaşlaşma konusunu detaylı bir şekilde ele alan Mustafa Yıldırım, bunları, “Kapsam ve Kavram”, “Dini Hükümlerin Değişmesi” ve “Aklın Alanıyla İlgili Dini Hükümlerin Bağlayıcılığı” başlıkları altında ele aldı.

İSLAM HUKUKUNDA ÇAĞDAŞLAŞMA ARAYIŞLARININ ARKA PLANI: SON DÖNEM OSMANLI DÜŞÜNCESİNDEKİ ARAYIŞLAR

Dr. Kaşif Hamdi Okur

Değişimin, toplumların hayatında sürekli olarak görülen bir olgu olduğunu vurgulayarak konuşmasına başlayan Dr. Kaşif Hamdi Okur, bu genel kuralın istisnası olan bir topluluk düşünülmemeyeceğini söyledi.

Osmanlı toplumunun da duraklama döneminden itibaren kendi mekanizmalarının işleyişindeki problemleri gidermek için ıslahat yapma ihtiyacı hissettiğini belirten Okur, “Ancak bu dönemdeki ıslahatlar için öne sürülen reçete, “kanun-ı kadim”e dönmektir. Fakat belli bir dönemden sonra, özellikle askeri yenilgiler ve toprak kaybı sonrası batının öncelikle askeri sahadaki üstünlüğü kabul edilmiş, daha sonra bu üstünlüğün diğer alanlardaki yansımalarının farkına varılmış, ve “nizam-ı cedid” arayışı içerisine girilmiştir. Modernleşme, garplılaşma ya da çağdaşlaşma olarak adlandırılan değişim süreci bu noktada başlamaktadır.” dedi.

Tanzimat döneminin, klasik Osmanlı hukuk anlayışından belirgin bir ayrılışa da sahne olduğunu ifade eden Hamdi Okur, “Bu dönemde hukuk alanında en göze çarpan yenilik batı tarzı kanunlaştırma (kodifikasyon) uygulamalarıdır. Bu kanunların bir kısmı, Mecelle’de (1868-1876) ve Arazi kanununda (1858) olduğu gibi, yerli kaynaklara dayanmakla beraber bir kısmı batı kanunlarından muktebestir. Hukuki düzenlemelerde batı kökenli mevzuatın esas alınması batılı devletler tarafından teşvik edilmiş, bu konudaki etkiler zaman zaman siyasi baskıya kadar varmıştır.” dedi.

Çağdaşlık kavramının Meşrutiyet döneminin en çok tartışılan konularından biri olduğunu belirten Kaşif Hamdi Okur, “II.Meşrutiyet dönemi Türk çağdaşlaşması ile ilgili birçok sorunun oldukça yoğun ve çok sesli bir tarzda tartışıldığı bir

dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde devletin bekasını sağlayabilmek için farklı düşünce gruplarına mensup kâlemler kendi dünya görüşleri çerçevesinde çeşitli reçeteler sunmuşlardır. Devleti kurtarmak için zaruri görülen yenden yapılanma hareketi içerisinde "İslam'ın konumunun ne olacağı?" sorusu gündemi tayin eden ana

maddeler arasında yer almıştır. Bu soru ile bağlantılı olarak İslam hukukunun yenilenme taleplerine cevap verip veremeyeceği, hukuk içerisinde bir yenilenmenin hangi çerçevede yapılacağı hususları etrafındaki tartışmalar da geniş bir literatür oluşturmuştur." dedi.

Bu dönemlerde İslam hukuku sahasında imal-i fikr edenlerin ce-

vap vermeye çalıştığı "ana soru"nun; fıkıh literatüründen asrın icaplarına uygun hükümler elde edilip edilemeyeceği sorusunun olduğuna işaret eden Hamdi Okur, tebliğinde konuyla ilgili, Ziya, Gökalp, Namık Kemal, Ali Süavi, İzmirli İsmail Hakkı gibi zamanın aydınlarının görüşlerine yer verdi.

IV. OTURUM

KÜLTÜREL ÇÖZÜLME

Kültürel Çözülme konulu IV. Oturuma Prof.Dr. Ahmet Arslan başkanlık etti. Prof.Dr. Recep Yaparel, Doç.Dr. İlyas Üzümlü'nün tebliğci olarak ka-

tıldığı oturuma, Mevlüt Uyanık da müzakereci olarak iştirak etti.

DİNSEL FUNDAMENTALİZM: MODERNİTENİN İSTENMEYEN ÇOCUĞU

Prof.Dr. Recep Yaparel

Tebliğine terimlerin anlamlarının çoğu zaman kullanıldıkları bağlam içerisinde oluşup geliştiğine işaret eden Prof.Dr. Recep Yaparel, "Köktendincilik" biçiminde kullanılan "Fundamentalizm"in de özellikle son on yıllık dönemde, gerek dünya, gerekse Türkiye söylemine giren ve sıkça kullanılan ya da atıfta bulunulan terimlerden biri olduğunu söyledi.

Fundamentalizm kavramının, öncelikle, siyaset ve uluslararası ilişkiler bağlamında yaşanan olayları analiz ederek anlama çabasının bir ürünü olarak ortaya çıkmasına rağmen, daha çok din ile ilişkilendirildiğini belirten ve bunun sebepleri üzerinde duran Recep Yaparel, "Daha çok din ile ilişkilendirilerek "dinsel fundamentalizm" biçiminde kullanılma sıklığının bir nedeni, bu kavramın 19. yüzyılda A.B.D. de, Hristiyan Protestanlığının, Hristiyan dininin temel ilkelerine dönme eğiliminin bir sonucu olarak gelişen harekete atfedilmiş olmasıdır." dedi.

Çıkış noktası Hristiyanlık olan "Dinsel Fundamentalizm"in farklı bir başka kültür ortamında yaşanan olayları anlamaya yardımcı olup olamayacağının tartışma konusu olduğunu ifade eden Prof.Dr. Recep Yaparel, "Fundamentalizmden söz ettiğimizde, kim ve ne hakkında konuşuyoruz? Bu kavram, bir grup insana mı yoksa bir zihniyet yapısına mı işaret etmektedir? Ya da bütün fundamentalist grupların paylaşabileceği, yani onlara atfedilebilecek ortak özellikler var mıdır?

Bir çok araştırmacı, bu kavramın kültürler arası uygulanabilirliğinin olmadığına inanıyor olacak ki, dindar aşırılar (religious extremist), dindar radikaller (religious radicals) gibi kavramları tercih etmektedirler." dedi.

Daha sonra fundamentalist olarak nitelendirilen dini grupların ortak özelliklerine değinen Prof.Dr. Recep Yaparel, bunları yedi madde halinde sıraladı.

İnsanın bir çok derdine derman olacağına inanılan "modernleşme ilacı"nın bir takım yan etkileri de beraberinde getirdiğini belirten Yaparel, "Genelde fundamentalizmin, özelde ise "dinsel fundamentalizm"in günümüzde modernite diye adlandırılan söz konusu dönüşümün ürünü olduğunu düşünüyorum.

Bu süreç, daha önce de değinildiği üzere insanları ve toplumları, dönüşümün neden olduğu belirsizlik ve muğlaklık karşısında yaşanan problemlerini çözmek niyetiyle inançlarını ve dünya görüşlerini yeniden gözden geçirmeye zorlamıştır. Bu zorunluluğun sonucu olarak, bazı kişi ve gruplar, inançları ve gelenekleri ile olan ilişkilerini dinsel fundamentalizm formatında yeniden düzenlemiştir." dedi.

MODERNİTENİN DÖNÜŞTÜRDÜĞÜ DİNSEL KÜLTÜRLER

Doç.Dr. İlyas Üzümlü

Modernitenin "rasyonalite, pozitivizm, özgürlükçülük, bilimcilik, yabancılaşma, bireysellik" gibi öğelerden özellikle ilk ikisi modern insanın kutsalla ilişkisini olumsuz yönde etkilemiş, derecesi farklı olmakla birlikte bütün dinler bundan belli ölçüde zarar görmüş, tabii olarak İslam dini de bu etkiden nasibini almıştır.

Ancak modernite İslam dünyasındaki alt kimlik kollarını aynı derecede etkilememiş, özellikle teolojik zemini zayıf olan guruplarda bu etkilenme kimni zaman "farkılaşma"ya ve "başkalaşma"ya kadar varmıştır. Daha açık bir ifadeyle modernite bu çeşit kesimleri bir bakıma "dönüştür" müştür.

İslam dünyasında modernitenin dönüştürdüğü dinsel kültürler esas itibarıyla "sırrî" topluluklardır. Yani mezhepler tarihi literatüründeki ifadesiyle "batınî" gruplardır. En belirgin özellikleri bakımından Allah hakkında teşbih merkezli yaklaşımlar sergileyen, imamlar hakkında yer yer nübüvvet, yer yer tanrılık atfeden, tenasühü kabul eden ve dini metinleri batınî tevillere dayalı olarak yorumlayan bu guruplar bugün İsmaililer, Dürziler, Nusayriler, Aliyyullahîler yahut Ehl-i Hak, Kızılbaşlar, Bektaşiler, Şebekler olarak verilebilir.

Batınî toplulukların modernite karşısında maruz kaldığı etki, değişim

ve dönüşüm, Türkiye'de Alevi ve Nusayri topluluklar örnek alınarak beş maddede özetlenebilir: a) temel inançların ciddi biçimde zaafa uğraması b) dinî pratiklerin büyük ölçüde yerine getirilemez olması ya da sembolikleşmesi, c) dinî otoritenin kaybolmaya yüz tutması, d) geleneğin otantik boyutu göz ardı edilerek kimi defa moderniteye ait kavramlarla ilişkilendirilmesi hatta özdeşleştirilmesi.

Meselâ, Alevilik'in uluhiyet anlayışı yüzeysel bir vahdet-i vücut anlayışına dayanır. Nusayrilik'te ise Allah Hz. Ali'de bedenlenmiştir; dolayısıyla Ali tanrıdır. Bugün her iki kesimde de bu inançlar ciddi zaafa girmiş, aktif veya pasif anlamda ateist anlayışlara kayanlar olmuştur. Dini pratiklere ise Alevilik'te "musahiplik", Nusayrilikte "batınî namaz" örnek olarak verilebilir. Aleviler'de musahiplik kavli gerçekleştirilenler yok denecek kadar azalmış, Nusayriler'de de batınî namazı kılanlar özellikler yeni nesiller arasında neredeyse bitme noktasına gelmiştir.

Öte yandan bazı Alevi çevreleri Aleviliğin "çağdaşlık", "bilimcilik", "sükülerizm" hatta "materyalizm" olduğunu söylemiş, böylece geleneği "modernite"ye ait kavramlara tercüme ederek bir tür "dönüştürme" çabası içine girmişlerdir. Nusayri alimleri de gelenek asla elverişli olmadığı halde, söz gelimi, kadın erkek eşitliği gibi konulara gönderme yaparak belli konularda dönüştürme eğilimine girmişlerdir.

ÇAĞDAŞLAŞMA VE KÜLTÜR

Çağdaşlaşma ve Kültür konulu V. Oturuma Prof.Dr. Recep Kılıç başkanlık etti. Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay, Prof.Dr. Mehmet Şeker ve Yard.Doç.Dr. Himmet Konur'un tebliği olarak

katıldığı oturuma, Prof.Dr. Avni İlhan ile Prof.Dr. Ahmet Arslan da müzakereci olarak iştirak etti.

TÜRKİYE'DE DİNİ DÜŞÜNCENİN MACERASI

Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay

Tebliğinde, Tanzimat dönemin-den günümüze dini düşüncenin macerasını hülasa eden Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay, "Dini Düşünce"nin çerçevesini "İslami Düşünce"si ile sınırlı tuttu.

Dini düşüncenin macerasını ortaya koyabilmek için öncelikle, "Din nedir?", "İslami tefekkür nedir?" sorularının cevaplandırılmasının gerektiğine işaret eden Prof.Dr. Süley-

man Hayri Bolay, "Din, Allah-ü Tealanın gönderdiği, yani vahye dayanan değişmez emir, vahiy ve tavsiyeler sistemi olup, mutlakdır. Yalnız bu değişmeyen esasların, ayetlerin, yaşanışında, uygulamada farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, belirli tarihi, coğrafi, tabii, içtimai, siyasi ve iktisadi şartlar altında yaşayan müminlerin günlük hayatında ve cemiyet hayatında dini yaşayış şekilleri ve biçimleri vardır. Buna da "dindarlık" veya "tedeyyün" demek doğru olur." dedi.

Daha sonra İslami düşünce denince ne anlaşılması gerektiği üzerinde duran Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay, "İslami Düşünce nedir? Bundan ne anlaşılmalıdır? Müslümanların günlük hayatta yaşadıkları dindarlığın tefekkür sahasında tahakkukuna veya yansımına "İslami Düşünce" denebilir. "İslami Düşünce"

şünce" Allah'tan gelen mutlak doğruların Müslüman aydınların zihninde akli izahına, fikri temeline, hayati tasavvuruna kavuşmasıdır. Bu da önce vahyin kalplerde bir iman, bir bağlılık olarak ortaya çıkması ve sonra da Müslümanların zihinlerinde teşekkül etmesidir." dedi.

Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerinde Türkiye'de İslami düşüncüyü temsil etme durumunda olanların büyük çoğunluğunun, İslami ilimleri tahsil etmiş kişiler olduğunu ifade eden Bolay, Cumhuriyet dönemine gelindiğinde durumun bir hayli farklı olduğunu belirterek "Bu dönemde Osmanlı eğitim sistemiyle yetişmiş meslekten gelen İslami düşünürler olduğu gibi, gelenekten gelmeyen, klasik dini eğitimi almamış, fakat İslami meseleler üzerinde düşünen kimseler de vardı. Sezai Karakoç, İsmet Özel gibi düşünürler buna misal teşkil edebilir. Bir de kendisini dinin, İslam'ın dışında sayan bazı bilim adamları da İslami konularda fikir üretmektedirler." dedi.

Tanzimat Dönemi, Meşrutiyet Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi

düşünürleriyle ilgili geniş bilgi aktaran Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay, tebliğinde, Ahmet Cevdet Paşa, Namık Kemal ve Ali Suavi, Sadık Rifat Paşa ile Tunuslu Hayreddin Paşa, Mehmet Akif, Mustafa Sabri, Şeyhülislam Musa Kazım, Elmalılı Hamdi Yazır, İsmail Hakkı İzmirli, Ferid Kam, Filibeli Ahmet Hilmi, İsmail

Fenni, Said Halim Paşa, Mehmed Şemseddin, Hüseyin Kazım Kadri, Ahmet Naim, M. Şerafettin Yaltkaya, Ahmet Hamdi Akseki, Necip Fazıl Kısakürek, Sezai Karakoç, Sabri Ülgener, Erol Güngör, Hayreddin Karaman, Mehmet Sait Aydın, Alparslan Açıkgenç, gibi düşünürlere yer verdi.

İSLAM MEDENİYETİ VE TÜRK KÜLTÜRÜ

“Tarihî Kültürel Etkileşim Üzerine Bir Deneme”

Prof.Dr. Mehmet Şeker

İslam toplumlarında sağlıklı bir toplum oluşturma yolunun; millî kültürle, medeniyete ait değerlerin bağdaştırılmasından geçtiğini belirterek tebliğine başlayan Prof.Dr. Mehmet Şeker, “İslâm medeniyetine mensup topluluklar aynı iman ve inanç esaslarını benimseyerek kendi millî özellikleri ile bağdaşan ve uyuşan bir kültüre sahip olurlar. Bu kültür hem İslâm medeniyeti ile bütünleşmeyi, hem de kendi millî kimliğini korumayı sürdürüp sağladığı taktirde sağlıklı ve uzun ömürlü olabilir.” dedi.

Türk kültürünün de, Türkler’in İslâm dünyasına girişlerinden bu yana yavaş yavaş İslâm medeniyetinin renkli şemsiyesi altında yerini adığını belirten Mehmet Şeker, “Türkler, artık milâdi dokuzuncu yüzyıldan sonra, hem İslâm toplumunun bir unsuru olarak, hem de zamanla bu toplumun siyasî sorumluluğunu üst-

lenmiş önemli bir parçası olarak, sadece siyasî hayatı değil, aynı zamanda kültürel hayatı da etkilemişlerdir. Bu yüzden Türk kültürü İslâm medeniyeti içinde asırlar boyunca kendi kimliğini ortaya koymuş, edebiyatı ve sanatı yanında zevki, şahsiyeti, ruh önceliği, tevekkül anlayışı ve diğer kültürel unsurları ile de değişik İslâm coğrafyasında renk renk açan çiçekler gibi bir görüntüye sahip olmuştur.” dedi.

Türk Milletinin Müslüman olduktan sonra İslam medeniyetinden çok yönlü etkilendiğini ifade eden Prof.Dr. Mehmet Şeker, “Türkler girdikleri İslâm medeniyetinden çok yönlü etkilenmişlerdir. Sadece yeni bir dine mensup olmakla kalmamışlar, bu dinin ideolojisini de benimseyerek, İslâm’ın yayılması ve gelişmesi yolunda da gayret sarfetmişlerdir. Her şeyden önce İslâm medeniyetinin kültür dili olan Arapça, Farsça ve Türkçe’nin birbirlerini etkilemiş oldukları görülmektedir. Bunlardan

en çok etkilenmiş olanı Türkçe olmuştur.” dedi.

Günlük hayatta yaşanan kültürel unsurların da bu etkiden payını aldığına işaret eden Prof.Dr. Mehmet Şeker, Divân-ı Lugâtî’t-Türk ile Dede Korkut hikâyelerinde geçen bazı kültürel unsurların İslâm’ı kabulden sonra da devam etmesini buna örnek gösterdi.

Yine kurban konusunun da bu etkileşim alanına dahil edilebileceğini belirten Şeker, “İslâm’ın kurban konusundaki hükmü bilinmektedir. Ancak Türklerin diğer millet ve topluluklara göre kurbanı daha çok rağbet etmelerinin sebebi üzerinde durulmalıdır.” dedi.

Tebliğinde diğer etkileşim alanlarını da örneklediren Prof.Dr. Mehmet Şeker, “Türkler İslam dini ve medeniyeti dairesine girdikten sonra, hem bu dinin maddi ve manevi özelliklerini benimsemişler, hem de kendi örf, adet ve geleneklerini bu medeniyet içinde devam ettirmişlerdir. Tarihi olaylar incelemeye görülmektedir ki, Türkler İslâm’ı kabul ederken, kendi düşünce, anlayış ve geleneklerini İslam dini ile bağdaştırma, kaynaştırma ve benzeştirmeyi bilmişlerdir.” dedi.

TASAVVUF VE TARİKATLARA YÖNELİŞİN ARTMASINDA MODERNLEŞMENİN ROLÜ

Doç.Dr. Himmet KONUR

Tebliğine, modernitenin ortaya çıkmasında batıdaki kilise karışıklığının önemli bir yeri olduğunu belirterek başlayan Doç.Dr. Himmet Konur, bu nedenle modernleşmeyle birlikte dinin ve dini kurumların anlamını ve önemini yitireceğine dair bir kanaat oluştuğunu söyledi.

Ancak günümüze gelindiğinde pratikte, ne ülkemizde ne de dünyada bu görüşü haklı çıkaracak bir manzarayla karşılaşılmadığına işaret eden Himmet Konur, "Gün geçtikçe moderleştiklerinden kuşku duyulmayan ülkemizde son yıllarda -dünyadaki duruma paralel olarak- genelde dine, özelde ve özellikle de yeni dini oluşumlara ve tarikatlara yönelişte bir artış olduğu gözlemlenmektedir." dedi.

Modernleşmeye aykırıymış gibi görünen bu durumun aslında modernleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıktığını belirten Doç.Dr. Himmet Konur, özellikle ülkemizde, bu durumun farkında olmamaktan veya bu durumu kabullenememekten kaynaklanan pek çok problem yaşadığını kaydetti.

Tebliğinde böyle bir sonucun ortaya çıkış nedenlerini ve ülkemiz açısından doğurduğu problemleri analiz eden Doç.Dr. Himmet Konur, "Akıl ve bilim modernizmin ortaya çıkışın-

da rol oynayan önemli iki unsurdur. Ancak akıl ve bilimin bu işi gerçekleştirmesi kolay olmamıştır. Batı tarihinde, din ile bilim arasında çok çetin kavgalar yaşanmıştır. Bilim çok kere dinden güç alarak değil, dine rağmen gelişme imkanı bulmuştur. Bu nedenle, modernizmin her gittiği yerde din-bilim çatışması gündeme gelmiştir. Böyle bir mücadelenin arkasında Müslüman olarak bizi hiç ilgilendirmeyen yüzlerce sebep bulunmakla birlikte, batıdaki durum -bilimsel zihniyete yakışmayacak tarzda- sorgusuz sualsiz bizim toplumu muza da taşınmıştır." dedi.

Dünyadaki bu ideolojilerden etkilenen Türk aydınlarının da, bu akım ve ideolojiler istikametinde bir modernleşme projesini hayata geçirme yoluna girdiklerini ifade eden Konur, "Bunun bir uzantısı olarak dini kurumlarla ilgili bir takım değişiklikler ve düzenlemeler yapıldı. Bunlar içerisinde tekke ve zaviyelerin kapatılmasına en önemli değişiklik gözüyle bakmak herhalde yanlış olmaz. Türkiye Cumhuriyeti geleneksel bazı dini kurumları kapatmış, fakat onların yerini doldurabilecek başka kurumlar açmıştı. Ancak tekke ve zaviyeler için durum farklıydı." dedi.

Dinin insan hayatındaki yerine değinen ve eksikliğinin nelere mâl

olduğuna işaret eden Doç.Dr. Himmet Konur, "Sonuçta yeterli dini bilgiden mahrum ve bunun açlığını derinden hisseden nesiller türedi. Bu ihtiyaç dinden başka şeylerle giderilmeye çalışıldı. Ama hiçbir inanç veya merasim, ne kadar zorlanırsa zorlansın kendi özünde bulunmayan bir maneviyat ihtiyacına cevap veremezdi. Nitekim Türkiye'den başka ülkelerde de benzer teşebbüslerde bulunulmuş ama bir netice vermemiştir." dedi.

Bu boşlukların olanca açıklığıyla ortaya çıkmasını müteakip Türkiye'de konuya yaklaşımların farklılaştığını ifade eden Doç.Dr. Himmet Konur, "Zamanla, modern kurumların boşluğunu dolduramadığı ve doldurmasının mümkün olmadığı alanlar belirginleşmeye başlamıştır. Bu boşluğu doldurmada bazı geleneksel dini kurumların önemli fonksiyon icra ettikleri gözlemlenmiştir. Bu nedenle başlangıçtaki modernleşme ile din arasındaki çatışmaya dayanan ilişki, yerini uzlaşma ve dayanışmaya dayalı yeni bir ilişkiye bırakmaktadır. Ülkemizde bu konuda -yeterli olmasa da- önemli mesafe kaydedilmiştir. Statik bir modernleşme algısıyla bugünkü geline nokta modernleşmeden uzaklaşma olarak görmek yanlış bir tutumdur. Modernizm insanların maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerinin önündeki engelleri kaldırdığı oranda başarılı olacaktır. Aksi halde kendi bindiği dalı kesmiş konuma düşecektir." dedi.

KUR'AN VE ÇAĞDAŞLAŞMA

Kur'an ve Çağdaşlaşma konulu VI. Oturuma Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay başkanlık etti. Doç.Dr. Ali İhsan Yitik, Yard.Doç.Dr. Veli Öztürk ve Arş.Gör. Aydın Işık'ın tebliğci olarak

katıldığı oturuma, Prof.Dr. Recep Kılıç ile Doç.Dr. Osman Bilen de müzakereci olarak iştirak etti.

DİNİ SÖYLEMİN AKTÜEL DURUMU ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER

Doç.Dr. Ali İhsan Yitik

Kuran'ın mesajının ve Hz. Peygamberin sünnetinin günümüz insanına anlatılması konusunda ciddi problemlerin olduğunu vurgulayarak tebliğine başlayan Doç.Dr. Ali İhsan Yitik, bildirisinde, dinî söylemi kuru veya anlaşılmasız kılan bazı faktörler üzerinde durdu.

Bu etkenleri dört ana grupta ele alan Doç.Dr. Ali İhsan Yitik, bunlardan birincisinin; dinî nass-

ların ilk ortaya çıktıkları sosyo-kültürel ortamı ve bunların ifade edildikleri dilin yapısını tam olarak kavrayamamaktan kaynaklandığını belirterek, "Çünkü dinî nassların tam olarak anlaşılabilmesi, ne söylenildiği kadar niçin böyle denildiğini veya neden böyle bir benzetme kullanıldığını bilmeye bağlıdır. Buna din dilinin sembolik ve analogik karakteri de eklenince ortaya ciddi problemler çıkmaktadır. Bununla en somut biçimde, Kur'an ayetlerinin tercüme ve tefsirlerinde veya Hz. Peygambere ait söz ve davranışların yorumlanmasında karşılaşılmaktadır. Kısacası, "Cahiliye döneminin cahili" olan bir kimsenin Kur'an ayetleri veya Hz. Peygamberin sözlerini tam olarak anlayıp yorumlayabilmesi imkansız derecesinde zordur." dedi.

Bu etkenlerden ikincisinin ilmi-hal türü eserlerin muhtevesından kaynaklandığını ifade eden Doç.Dr. Ali İhsan Yitik, "Özellikle ilmi-hal türü eserler söz konusu olduğunda karşılaştığımız bir problemdir. Bu da büyük oranda dinî olanın ne olduğu veya hangi konunun ne kadar dini ne kadar dünyevi olduğunu belirleyecek bir kriterin olmayışından kaynaklanan bir sorundur. İlmihaller temel dinî bilgileri içeren el kitaplarıdır. İslâm'ın inanç, ibadet, muâmelât (günlük yaşayış) ahlâk ve siyer gibi konularına dair özlü bilgiler içerir. Tanımı bu olmakla birlikte bugün elimizdeki mevcut ilmihaller hayatın her alanıyla ilgili kısa bilgiler içeren ansiklopedik eserlerdir. Özellikle muâmelâtla ilgili konular çok geniş bir çeşitlilik göstermektedir. Öyle ki atom bombasının yapılışı gibi fen bilimlerine ait konuların yanı sıra Hristiyan batıda din ve siyaset gibi medeniyet tarihi konularını da ilmihal başlığı taşıyan bir eserde bulmak mümkündür. Siyasetten tarihe, tiptan

ekonomiye, matematikten metafiziğe varıncaya kadar çok değişik konuları içeren bir kitabın ise, uzmanlaşmanın arttığı ve önem kazandığı günümüzde tek bir yazarın nasıl başarabileceği ayrı bir problemdir. Bunu başarmaya çalışan bazı yazarların da zaman zaman gülünç durumlara düştükleri hepimizin mälumudur. Ayrıca onların çoğu zaman İslam'la veya Müslümanlarla ilgili yanlış kanaatlerin oluşmasına yol açtıkları da bilinmektedir." dedi

Üçüncü etkenin ise dinle ilgili her olaya referans bulma hastalığı olduğuna işaret eden Doç.Dr. Ali İhsan Yitik, "Dinle ilgili eserlerde karşılaştığımız üçüncü sorun ise, dinî söylemlerimizi bilimsel verilere dayandırma veya onlara Batı literatüründen referanslar bulma gayretkeşliğimizden kaynaklanır. Örneğin, sık sık Hz. Peygamberin büyüklüğünü ve nübüvetini bile batılı yazarların sözlerine dayandırma zarureti duyarız. Hatta zaman zaman namaz ve oruç gibi İslam'ın temel ibadetlerini bile batılı yazarlara dayandırma mecburiyeti hissederiz. Batı medeniyeti karşısında duyulan ezikliğin bir tezahürü olarak değerlendirilebilecek bu marazi durum maalesef çok yaygındır. Yine her yeni icadı "Batılılar bunu Kur'an'dan öğrendi veya filanca âyetteki şu şu ifadeler zaten onu bin dört yüz yıl önce haber vermişti" şeklinde yorumlamak da aynı durumun bir sonucudur." dedi.

Dinsel söylemlerde karşılaşılan son sorunun ise, bizzat söylemin kendisinden değil de, onun tartışıldığı ortamın uygunsuzluğundan veya onu tartışanların kişiliğinden kaynaklandığını ifade eden Yitik, "Son yıllarda televizyon ekranlarında sık sık gördüğümüz dini tartışmalar bu duruma iyi bir örnek-tir." dedi.

KUR'AN VE DİNİ ÇOĞULCULUK ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER

Yrd.Doç.Dr. Veli ÖZTÜRK

Dinler arası diyalog toplantılarında öne sürülen dini ve ahlâkî çoğulculuk, dinler arası diyalog ilkelere ile Karl Popper ve Henri Bergson tarafından dile getirilen "açık toplum" ve "açık ahlâk" görüşlerinden yararlanarak, bazı Kur'an ayetlerini yorumlamaya çalışacağını belirterek tebliğine başlayan Yrd.Doç.Dr. Veli Öztürk, "Dini ve kültürel çoğulculuğun, yadsınamaz bir gerçeklik haline geldiği günümüzün post-modern dünyasında, farklı din mensuplarıyla olan ilişkilerimizde adına diyalog, çağrı denen yeni bir dünyanın başlangıcına şahit olmaktayız. Bu çağda farklı din ve inanç taraftarlarının birbiriyle diyaloga girmesi, sadece git-tikçe yaygınlaşmakla kalmayıp, aynı zamanda bir zorunluluk halini almaya başlamıştır. Çünkü anlık iletişim-

ler ve hızlı ulaşım imkanları, farklı din mensuplarını birbiriyle karşılıklı anlayış ve güvene dayalı arkadaşlıklar ve dostluklar kurmaya zorlamaktadır." dedi.

Bu yakınlaşmaya yararlı diyenlerin yanında, bunun zıddını iddia edenlerin de bulunduğu dikkat çeken Yrd.Doç.Dr. Veli Öztürk, "Bazı çevreler, ABD ve AB devletleri tarafından oluşturulmaya çalışılan yeni dünya düzenine yönelik güvensizlikleri nedeniyle dini ve kültürel çoğulculuk eleştirirlerken, dini ve kültürel çoğunluğun uzantısı olarak devreye sokulan dinler arası diyalogun yararları üzerinde duran çevreler, diyalog çalışmalarının dünya barışının tesisine yönelik önemli bir katkısının olabileceğini iddia etmektedirler." dedi.

Çoğulculuk açısından halledilmesi gereken pek çok problem olduğuna işaret eden Yrd.Doç.Dr. Veli Öztürk, "Çoğulculuk açısından teolojik ve felsefi düzeyde bir çözüme kavuşturulması pek kolay görülmeyen "ulûhiyet problemi", dinlerdeki "birikimsel geleneğin" de etkisiyle, iyice müzminleşip halledilmesi güç merkezi bir problem görünümü kazanmıştır. Ayrıca, E. Durkheim başta olmak üzere bazı sosyologlar tarafından dile getirilen, "dinin birleştirici ve bütünleştirici

fonksiyonunun pluralizmde ortadan kalkabileceği" vb. birtakım sosyolojik endişelerle de îma edilen bir "dini rölativizm"e sevk ederek; D. Hume'un "insanın kendi dininin mucizeleri gerçektir; başkalarınınki sahtedir" şeklindeki iddialarla ilgili olarak ortaya koyduğu gibi, bir genel şüpheciliğe hizmet etme riskini de bünyesinde taşıyan "dini çoğulculuk", dolayısıyla J. Hick'in sistemleştirmeye çalıştığı ve P. Almond tarafından övülerek "kopernik sistemi"ne benzetilen "Pluralist Teoloji" yakın bir gelecekte başarılı olacak görünmemektedir. Papalık; Dinlerarası İlişkiler Konseyi Başkanı Archbishop M.L. Fitzgerald'da Hristiyan teolojisinde tartışılan en temel sorunun "dini çoğulculuk konusundaki görüşlerini şöyle açıklamıştır: "Herkesin kabul edebileceği bir dinler teolojisi, kendi epistemolojik statüsünü henüz tanımlayabilmiş değildir. Eğer teolojisi gerçekten ortaya konabilir mi? Evrensel bir dinler teolojisi mümkün müdür? Katolik Kilisesi dinler teolojisine son derece ihtiyatla yaklaşır. Zira dinler teolojisi, kendi epistemolojik statüsünü henüz tamamlayabilmiş değildir. Eğer teoloji, belirli bir inanç ışığında gerçeğin anlamlandırılması şeklinde tanımlanıyor ise, bu durumda, o inanç sisteminin dışında yaşayan insanların da kabul edebilecekleri bir dinler teolojisi ortaya koymak mümkün değildir." dedi.

Bugünün bilgi toplumunun en geniş ve zengin imkanları ile donatılmış insanların ulaştıkları medeniyet seviyesinde, inançlarıyla da bir arada yaşamanın sırlarını ve imkanını bulmalarının kaçınılmaz bir gerçek olduğunu ifade eden Yrd.Doç.Dr. Veli Öztürk, "Şurası unutulmamalıdır ki, başta İslam olmak üzere bütün büyük dinler için esas olan, insanlığın evrensel bir barış, dayanışma ve dostluk içinde, hak, hukuk, adalet ve nimetlerin paylaşıldığı bir dünyada Tanrı'nın yüceliğini duyarak yaşamalarını sağlamaktır." dedi.

VAHİY KÜLTÜR İLİŞKİSİ VE GÜNÜMÜZDE VAHYİN DEĞERİ TARTIŞMASI

Araş.Gör. Aydın Işık

Tebliğine "Vahiy" in insanlık tarihinin neredeyse tamamını etkilediğinin tesbitiyle başlayan Araş.Gör. Aydın Işık, "Üç büyük dinin temel kavramlarından biri olan vahiy, tarih sahnesinde sadece bir kavram olarak yer işgal etmemiştir. O insanları bir birlik etrafında topladığı kadar, onları bir birinden de ayırmıştır. Vahiy kendisine inanan-inanmayan iki grubu oluşturduğu gibi, uğrunda mücadelelerin verildiği orduları da tarih sahnesine çıkarmıştır. Vahiy insanlık tarihinin neredeyse tüm alanını derinden etkileyen bir realitedir, bir olgudur." dedi.

Vahiy konusunun iyi anlaşılabilmesi için öncelikle Tanrı ve insan kavramlarının iyi anlaşılmasının gerektiğini ifade eden Araş.Gör. Aydın Işık, "Tanrı ve insan kavramlarının nasıllığı vahiy meselesinin anlaşılmasına yardımcı olduğu kadar aynı zamanda vahiy anlayışlarının farklılaşmasına neden olan temel bir etmendir. Vahiy sadece bu iki kavramın Tanrı ve insan kavramlarının nasıllığının ortaya konulmasıyla halledilecek bir mesele olarak da karşımıza çıkmamaktadır. Vahiy bizzat bir ilişkiyi veya bir iletişimi de içermektedir." dedi.

Dilin ve kavramların vahyin anlaşılmasında önemli etken olduğunu vurgulayan Araş.Gör. Aydın Işık,

"Vahiy olgudan ve kültürden soyutlayan düşünce, onu salt kutsal bir objeye dönüştürmekte, ideler alemine benzetmektedir. Sonunda da ilahi olanı ilahi olan anlayabilir yargısına varmaktadır. Kanaatimizce bu doğru değildir. Biz bu bağlamda vahiy alıcısının kültürden ve olgudan soyutlanamayacağını düşünüyoruz. Çünkü insan toplumsal bir varlıktır; toplumsal ve tarihsel bir süreçte yetişir. Vahiy alıcısı da bir dile ve kültüre sahiptir. Bir dile, yani çeşitli kavramlara sahip olmayan bir kimsenin düşünmesi ve inanması mümkün değildir. Eflatun ve Schopenhauer gibi filozoflar dil ve düşünce arasında sıkı bir ilişki görmekte, dilsiz ve kavramsız düşünmenin mümkün olamayacağına işaret etmektedirler. Hz. Adem'e de önce çeşitli isimlerin ve kelimelerin öğretilmesi, dilin, dinin de içinde yer aldığı insanın kültürel hayatındaki önemini ve herşeyin başının dil olduğunu göstermeye yeterli olsa gerektir." dedi.

Tebliğinin ikinci bölümünde vahyin değeri meselesi üzerinde duran ve sıradan insanla, bilim adamının olaya nasıl yaklaştıklarını örneklerle aktaran Işık, "Vahyin değeri meselesinde bilim adamının dışsal; inananın da daha çok içsel metodu kullandığı ve kendi metodolojik dinamikleri içerisinde tutarlı olduklarını gördük. Ama inanan bilim adamı, vahyin değeri meselesine onların metodolojik kolaylığı ile yaklaşmamaktadır. O bir yandan vahiyssel önermelerin doğruluğuna bir inanan olması hasebiyle inanmakta ve iman etmektedir. Diğer yandan o aynı zamanda bir bilim adamıdır. Olaylara olgusal ve objektif yaklaşmalıdır. Yani baştan bir taraf olmamalıdır. İşte bu aynı zamanda giderilemeyen bir gerilimi de ortaya çıkarır." dedi.

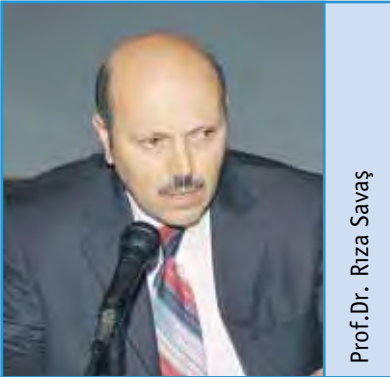
ÇAĞDAŞ İSLAM TOPLUMUNDA KADININ YERİ

Çağdaş İslam Toplumunda Kadının Yeri konulu VII. Oturuma Prof.Dr. Hanifi Özcan başkanlık etti. Prof.Dr. Rıza Savaş, Yard.Doç.Dr. Hakkı Şah Yadsıman'ın tebliğci olarak katıldığı oturu-

ma, Prof.Dr. Cemal Sofuoğlu ile Prof.Dr. Mustafa Yıldırım da müzakereci olarak iştirak etti.

MODERNLEŞME SÜRECİNDE İKİ OSMANLI AYDINI FATMA ALİYE - MAHMUT ESAT TARTIŞMASI

Prof.Dr. Rıza Savaş

Osmanlı devletinde modernleşme ve kendini yenileme çabalarının ciddi olarak Tanzimat'tan itibaren başladığını belirterek tebliğine başlayan Prof.Dr. Rıza Savaş, bu dönemde en çok tartışılan konuların başında, kadın konusunun geldiğini söyledi.

Tanzimat devrinde kadın meseleleriyle en çok ilgilenen yazarların başında Namık Kemal'in geldiğini ifade eden Prof.Dr. Rıza Savaş, "Tasvir-i Ef-

kar'da 1862 yılında "Terbiye-i Nisvan Hakkında Bir Laiha" adlı makaleyi yazan Namık Kemal'in, "İbret"te de "Aile" isimli bir yazı yayınladığını belirterek, "O, kadının eğitim görmesi gerektiğine, görücü usulüyle evliliğin yanlış olduğuna ve kadınları dövmenin çirkinliğine dikkat çekti. Aynı devrin diğer önemli bir yazarı Ahmet Mithat, kadının olması gereken yerde olmadığını söylemiş ve İslam'ın, batıdan daha çok kadın haklarına itibar ettiğini savunmuştur." dedi.

Bu devrin bir diğer kaleminin de Şemseddin Sami olduğunu ve Türk kadınıyla ilgili fikirlerini, "Kadınlar" isimli kitabında topladığını belirten Prof.Dr. Rıza Savaş, "Ona göre kadının eğitimi erkekten daha önemlidir. Çünkü çocuğun ilk eğitimcisi kadındır. Şemseddin Sami de, İslam'ın, kadına Avrupalılardan daha çok haklar verdiğini ifade etmiştir." dedi.

Dönemin Maliye Nezareti Hukuk Müşaviri olan Mahmut Esat'ın da 13 Eylül 1898'de Teaddüd-i Zevcat makalesini yayınlayarak kadın konusundaki görüşlerini açıkladığını belirten Savaş, bu makalenin yayınlanmasından sonra Ahmet Cevdet Paşa'nın kızı olan Fatma Aliye hanımın, bu makaleye bir tenkit yazısı yazdığını, Mahmut Esat'ın da bu tenkide yazılı bir cevap verdiğini söyledi.

Fatma Aliye'nin kadın konusundaki fikirlerine de değinen Prof.Dr. Rıza Savaş, "Fatma Aliye, 1893'de "Nisvan-i İslam" adlı eseriyle kadın haklarını savunmuştu. Fatma Aliye, elbiseleri kapalı ve saçları örtülü olduktan sonra, kadınların erkeklerle görüşmelerinin dini bir mahzuru olmadığını söyledi. Ona göre peçe, yaşmak ve ferace başka ülkelerin adettir. Kadının modayı takibinde günah yoktur." dedi.

Mahmut Esat'ın, makalesinde erkeğin çok eşliliğini, geri kalmışlığın nedeni olarak gösteren reformcu aydınları eleştirdiğini belirten Prof.Dr. Rıza Savaş, tartışmanın da bu noktadan başladığını kaydederek, tebliğinde Fatma Aliye ve Mahmut Esat'ın konulara yaklaşımına geniş şekilde yer verdi.

YAHUDİ-HİRİSTİYAN KÜLTÜRÜNDEKİ KADIN ANLAYIŞININ İSLAM KÜLTÜRÜNDEKİ İZDÜŞÜMLERİ

Hakkı Şah. Yasdımman

Tebliğinde İslam ülkelerindeki kadınla ilgili bazı yaklaşımlarda Yahudi-Hiristiyan etkisinin ne olduğu üzerinde duran Yrd.Doç.Dr. Hakkı Şah. Yasdımman, "Bizim bu tebliğdeki amacımız, İslâm'daki kadının konumu ile ilgili görüşlerin önemli bir kısmının Yahudi-Hiristiyan geleneğinden beslendiğine ve dolayısıy-

la bunların ciddi bir süzgeçten geçirilmesi gerektiğine dikkati çekmektedir." dedi.

İslâm kültüründe yerleşmiş kadının konumuyla ilgili bazı bakış açılarının Kur'an'daki kadın imajını yansıtmaktan çok uzak olduğuna işaret eden Yrd.Doç.Dr. Hakkı Şah. Yasdımman, "Peygamber döneminden sonra kadın karşıtı geliştirilen bu söylem ve bu söyleme bağlı olarak ortaya çıkan tavır ve tutumlar, yüzyıllarca İslâm coğrafyasının pek çok yerinde uygulama zemini bulabilmiştir. Günümüzde de Müslümanların yaşadıkları bazı bölgelerde aynı zihniyet ve icraatın, bazen kişisel bazen de toplumsal bir davranış olarak sürdürüldüğü/sürdürülmeye çalışıldığı görülmektedir." dedi.

Kültürümüzdeki kadın ile ilgili birtakım ön yargıların arka plânında bulunduğunu düşündüğü Yahudi-Hiristiyan geleneği ile İslâm geleneği arasındaki benzer ve özdeş noktaları göstermeye çalışan Yrd.Doç.Dr. Hakkı Şah. Yasdımman, "Biz tebliğimizde bazı Müslüman çevrelerde kadına karşı ortaya konulan menfi tutumun arkasında bulunduğunu düşündüğümüz Yahudi-Hiristiyan geleneğindeki kadın karşıtı söylemin üzerinde odaklaşacağız." dedi.

Yahudi-Hiristiyan geleneğinde kadına yaklaşımın çok katı olduğunu ifade eden Yasdımman "Yahudi-Hiristiyan geleneğindeki kadınla ilgili olumsuz tavra baktığımızda kadınların hilekar, kurnaz, düzenbaz, kötülüğün kaynağı, kötülük yapmaya kışkırtıcı, kötülükte yardımcı, kibirli, şehvet düşkün, zinacı, kavgacı, kaygısız, korkak, putperest adetlerine eğilimli, putçuluğun ve batıl inançların yayılmasında yardımcı, cincilikle uğraşan, yalancı peygamberlik yapan kimseler olarak gösterildiklerini görmekteyiz." dedi.

VIII. OTURUM

DİN VE POPÜLER KÜLTÜR

Din ve Popüler Kültür konulu VIII. Oturuma Prof.Dr. Ethem Ruhi Fırlı başkanlık etti. Prof.Dr. A. Bülent Baloğlu, Doç.Dr. Fazlı Arabacı ve Yard.Doç.Dr. Necdet Subaşı'nın

tebliğci olarak katıldığı oturuma, Doç.Dr. İlyas Üzümlü ile Yard.Doç.Dr. Veli Öztürk de müzakeri olarak iştirak etti.

ŞİFRELERİN PEŞİNDE DİN ARAŞTIRMALARINDA POPÜLER TEMALAR

Prof. Dr. Adnan Bülent Baloğlu

Popülerliğin dayattığı yaşam çerçevesinin, hayatın diğer alanlarında olduğu gibi, din araştırmalarında da bir dönüşüme neden olduğunu ifade ederek sözlerine başlayan Prof. Dr. Adnan Bülent Baloğlu, tebliğini; “Modernleşme Sendromu”, “Popüler Kültür Kuşatması”, “Popüler Kültürün Din Araştırmalarına Etkisi” ve “Sonuç” başlıkları altında ele aldı.

Din araştırmalarında giderek egeyen olan ana temanın, “şifre çözücülüğü” şeklinde kavramsallaştırılabilecek popülerist eğilimler olduğunun gözlenmekte olduğunu belirten Baloğlu, “Bu eğilimler, cennete gitmenin altın anahtarlarını sunan bir dizi formülasyona ya da Kur’an’daki gizemliliği açtığını iddia eden bir dizi girişiminin birbirini tamamlayan maharetlerine odaklanmıştır.” dedi.

Modernliğin bütün alanlara yayılacağı ve onu kimsenin durduramayacağı tezinin doğru olduğuna vurgu yapan Prof. Dr. Adnan Bülent Baloğlu, bununla birlikte modernliğin kontrollü bir gelişimini sağlamanın mümkün olabileceğini kaydetti.

“Modernlik, bir kültürel derinliği ve beraberinde entelektüel bir özleştirme sürecini de zorunlu kılar” diyen Prof. Dr. Adnan Bülent Baloğlu, batı dünyasının kendi modernleşme mec-

rasını, kendi şartları dahilinde gerçekleştirirken, doğu İslâm dünyasında ve özellikle Türkiye’de bunun tersi olduğuna, aşılması gereken tecrübeyi yaşama yerine, kestirmeden sonuca varmanın yeğlendiğine işaret etti.

Modernleşmenin ne olduğunun tam olarak kavranamadan, popüler kültürle karşı karşıya gelen ülkemizde ciddi sıkıntılar olabileceğine dikkat çeken Prof. Dr. A. Bülent Baloğlu, “Bugün de modernleşme karşısında takınılması gereken tavır, tarihte farklı durumlar karşısında takınılan tavidir. Fakat ne var ki, toplum olarak modernleşmenin ne olduğunu tam olarak kavrayamadan onun bir yan ürünü olan popüler kültür ile karşı karşıya kalmış bulunmaktayız. Durum şimdi sandığımızdan çok daha ciddidir.” dedi.

Popüler kültürün gündelik hayatın temel özelliklerini baş döndüren bir hızla dönüşüme uğrattığını, bunu yaparken de bireyleri bağımlı kılacak mekanizmalar kurduğunu ifade eden Prof. Dr. A. Bülent Baloğlu, “Bağımlı bireylerin sayısını her geçen gün arttırabilmek için de reklam sektörünü ve medyanın gücünü en etkin biçimde kullanmanın formüllerini sürekli yenilemek zorunludur. Dolayısıyla, dün moda olan veya popüler bulunan, bugün yerini bir başka modaya veya popülerliğe bırakmıştır ve onlar da yerlerini yarın yenilerine terk edeceklerdir. Dikkat edilirse, burada yani popüler kültürde bir geçicilik, uçuculuk ve buharlaşma özelliği mevcuttur. Hiç bir şey kalıcı değildir. Bu sebeple, popüler kültürü, uçuk bir kültürel normlar düzeni inşa eden, harcayan ve yok eden kayma bir kültür olarak nitelemek yanlış olmayacaktır.” dedi.

Popüler kültürün din araştırmalarına etkisini de örnekleriyle açıklayan

Baloğlu, “Türk toplumu popüler kültürün acımasız yöntemleriyle başbaşa kalmış, popüler tüketim ürünleriyle kuşatılmış durumdadır. Bu ürünler artık din sahasında da ilgiye sunulmuştur ve raflarda hararetle alıcılarını beklemektedir. Bir başka ifadeyle, toplumsal belleğimiz de popüler kültürün kuşatması altındadır ve bundan din araştırmaları da nasibini almaktadır. Kelâm, tefsir, hadis ve fıkıh gibi belli bir yetkinlik gerektiren alanlar, ağırlıklarını popüler kültür lehine kaybetmektedirler. Bu alanlar, ancak popülerliğe prim verdikleri oranda dikkat çekebilmektedirler. Bu durumun, hem modernleşme-çağdaşlaşma sorunsalının bizdeki yanlış tezahürlerinden, hem de popüler kültürün sebep olduğu kolaycı argümanlardan kaynaklandığını söyleyebiliriz.” dedi.

Tebliğinin sonuç bölümünde popüler ilgilerden kendimizi ayırıştırmanın mümkün olmadığına dikkat çeken Prof. Dr. A. Bülent Baloğlu, “Popüler olan, gündelik olanı kuşatan bir ağ mesabesindedir. Popüler kültür verili bir yaşama alanı sağlar. Onun kuşattığı, dönüştürdüğü şeyler ıskalanmaması gereken şeylerdir kuşkusuz. Her ne kadar dinin de –tabir caizse- popvari bir açılımı, geçici olabilecek bir anlatım düzeyi mutlaka olacaksa da, ilahiyat araştırmalarının istediği asgari derinlik bile poplaştırmının tuzağına düşmemeyi gerektirir. Din gibi özel/özel yorumlara açık bir anlam dünyasının, geçici/yüzeysel ve kesinlikle pragmatik ilgilerle şekillenmiş bir dünyanın imkânları seferber edilerek, yani poplaştırılarak anlaşılması ve işlerlik kazandırılması mümkün değildir.” dedi.

ÇAĞDAŞ DEĞERLER KARŞISINDA DİNİ / DİNİLEŞTİRİLMİŞ DEĞERLER VE NORMLARIN KIRILMA NOKTALARI

Doç.Dr. Fazlı Arabacı

Günümüz dünyasında yaşayan müslümanların; bir yandan yaşanan hayatın gerçeklerini, diğer taraftan mensup oldukları dinin ortaya koyduğu değer ve normları dikkate almak zorunda olduklarını ifade ederek tebliğine başlayan Doç.Dr. Fazlı Arabacı, öncelikle bildirisinde kullandığı kavramların anlamları üzerinde durdu.

Çağ, çağdaş ve çağdaşlaşma kavramlarını tek tek ele alan Doç.Dr. Fazlı Arabacı, “Çağ kelimesinin her şeyden önce bir zaman dilimine göndermede bulunduğunu belirterek, “Ancak anlam sınırları pek belli olmayan, müphemlik, itibarlık ve izafilik içeren bu kavram, “Demir Çağı, Tunç Çağı, Teknoloji Çağı” gibi daha çok başka bir şeyle birlikte nitelendirilen, bir değer ihtiva eden bir zaman dilimini gösterir: Ya da “İlk Çağ, Orta Çağ gibi” tarihsel süreçte kültürün gelişim çizgisine göre yapılan bazı nitelendirmelerle anlam kazanır.” dedi.

Türk düşünce tarihinde çağdaşlaşma sözcüğünün yerine, birebir özdeş olmasa da asrî ve muasır kelimelerinin kullanıldığına işaret eden Doç.Dr. Fazlı Arabacı, “Çağdaşlaşma bütün toplumların gelişme süreçle-

rine bağlı olarak bir değişim sorunu ise ve bunun Türkiye’de batılılaşma olarak algılanması toplumsal gerçekliklerimiz ve dini değerlerimiz aleyhine başka değerler alanında yok olmayı içeriyorsa, bu mahzuru var diye çağdaşlaşmaya karşı direnme de tarih alanında yok olmayı barındırmaktadır. Öyleyse çağdaşlaşmayı sadece bir kıtanın sosyo-kültürel dinamiklerine ve gerçekliklerine hasrederek reddetmeyi ve buna bağlı olarak kendi kabuğuna çekilmeyi tercih etme yerine, toplumu- muzun kendi sosyal ve kültürel dinamiklerine göre gerçekleştirilmesi yönünde azami entelektüel gayretlerin gösterilmesi gerekmektedir.” dedi.

Müslümanların kendi değerlerini oluşturamadığından dolayı pek çok alanda karmaşa yaşadıklarını ifade eden Doç.Dr. Fazlı Arabacı, “Kendi çağdaş değerlerini oluşturamayıp batı modernitesinin değerlerine teslimiyete maruz kalan Müslümanlar, karşılaştıkları çağdaşlaşma sorunu karşısında ya kendilerine dayatılanı alacaklar, ya bugüne taşınması, binbir sorunu barındıran tarihsel değerlerle baş başa kalacaklar ya da dönemin tefsir, hadis, hukuk, metodolojilerini oluşturacak dahileri yetiştirecek ya da bekleyeceklerdi. Bazı istisnalar ve bu yolda ortaya konulan yetersiz çabalar bir yana bu sonuncusu olmadı. Başarısız oldu. Müslümanların bir bölümü dayatılan çağdaş değerleri, bir bölümü geleneksel olanları, bir bölümü ise post-modern tarzı içgin, bazen hem onu hem bunu, bazen ne onu ne bunu tercih ederek kaygan bir zemin üzerine kurgulanan toplumsal hayatı benimsediler. Sonuç, çatışan değer-

ler alanında belirsizleşen hayat formları.” dedi.

Tebliğinin sonunda önemli görüldüğü bazı hususlara değinen Doç.Dr. Fazlı Arabacı, “Din adına değişimi kabullenmeme, modernizmin kuruluş ideolojisini oluşturan pozitivizmle aynı paralele düşmek demektir. Çünkü pozitivizme göre nesnel gerçeklik bir ayna gibi kabul edilen insan zihnine yansır ve düşünceleri anlam evrenlerini etkiler. Yapılan dini yorumlar ve oluşturulan değerlerin, değişmezliği ve nesnel olduğu iddia edilirse bu mutlakçı, dogmatik bir anlayışı besler. Oysa her dini yorumun ortaya oyduğu normlar hayatın gerçekliklerini vahy çerçevesinde yeniden anlamlandırma demektir.” dedi.

DİNSELLİĞİN MODERN BİLEŞENLERİ

Yard. Doç. Dr. Necdet Subaşı

Pek çok sosyoloğun, dinle modernlik arasındaki ilişkiyi bir husumet olarak algıladığını belirterek konuşmasına başlayan Necdet Subaşı, dinseliliği modernliğin çekim gücüne bağlı olarak tanımlama çabasının, sonuçta, dinin modern olanın etkisine paralel bir şekilde zayıflayacağı öngörüsünden hareket ettiğini belirterek, “Bu eğilimin kehanetten bilimsel kanıtlama çabalarına kadar değişen örnekleri, dinseliliğin günümüzde hangi bileşenlere sahip olduğunun incelenmesini zorunlu kılmaktadır.”

Daha sonra dinin bileşenleri üzerinde duran Necdet Subaşı, konuyu; “Gerilim Ekseni”, “Karmaşık Güzer-gahlar” ve “Anlam Haritaları” başlıkları altında ele aldı.

Konunun günümüz realitesinde ele alınmasının faydalarına işaret eden Subaşı, “Hem dinselilik hem de modernlik günümüzün realitesi içinde yeni anlamlar kazanmıştır. Bu nedenle dinselilik ve modernlik, gündelik gerçeklik içindeki konumları dikkate alınmadan çözümlenemez. Hele söz konusu olan her ikisindeki mevcut bileşenler ise burada kesin bir şekilde gözden kaçırılmaması gereken bir iç içelik, yoğun kesin bir karşılıklık söz konusudur.” dedi.

Dinin günümüzdeki etkinliğinin bir çok konuyu yeniden tahlil etmeyi beraberinde getirdiğini ifade eden

Necdet Subaşı, “Dinin ve dinseliliğin beklenmedik bir şekilde ön plana çıkmasıyla birlikte alışlagelmiş kanaat ve kestirimler de tartışılmaya başlanmıştır. Artık mevcut teorileri sorgulamanın yolu açılmıştır. Burada önemli olan dinin gündelik gerçekliği üzerine bir dizi argümanı karşı karşıya getirmek değildir. Asıl önemli olan dinselilik ve modernlik tartışmalarının hangi eksen ya da hangi kavramsal çerçeve içinde ele alınmasının uygun olacağıdır. Örneğin dinseliliği, modernliğin kavramsal haritası içinde ele almak ne derece sağlıklıdır?” dedi.

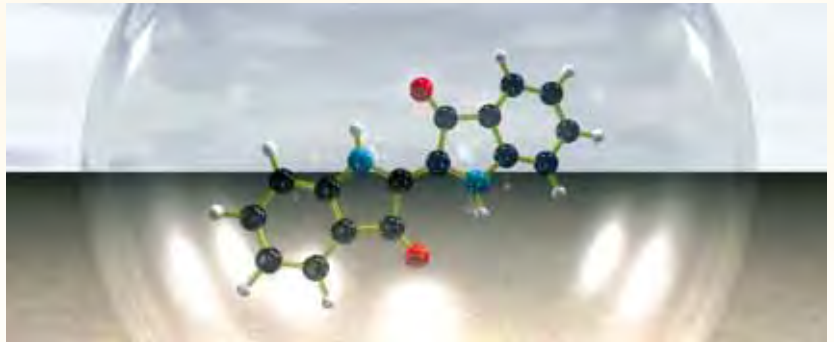
Dinseliliğin, dindarlığın toplum-sallaşan boyutu olduğunu belirten Subaşı, “Dindarlıkta kutsalla kurulan içsel bir ilişki söz konusudur. Bir dinsel bağlılık düzeyi olarak dindarlık, hiç kuşkusuz kaçınılmaz bir şekilde öznel ve bu haliyle de o, oldukça özgül ve kişisel bir “hâl”dir. Bu nedenle dindarlığın, kişinin dışsal düzeydeki din formlarını canlandıran, dinseliliği üreten ve canlandıran içsel bir deneyim olduğu bile söylenebilir.” dedi.

Gelinen noktada dindarlığın ölçülerinin ve dindarın eylemlerinde farklılık olduğunu ifade eden Subaşı, “Dinselilik, Müslüman dinseliliğinden hareketle yeni bir okumaya tabi tutulduğunda da tipik bir Müslümanın dindarlığıyla ilişkilendirilen eylemliliğinin süreç içinde çeşitli farklılaşma-

lara uğramış olduğu gerçeği açıkça fark edilir. Ancak bu değişimin din-den uzaklaşma olarak tanımlanması kabul edilemez.” dedi.

Dinseliliğin modernlikten nasıl etkilendiğinin ciddi şekilde ortaya konmasının şart olduğunu vurgulayan Necdet Subaşı, “Ancak bugün için asıl sorun dinseliliğin varlığı ya da yokluğundan çok, bizzat sekülerleşmenin baskısı altında niteliksel düzeyde kendi özünden uzaklaşıp uzaklaşmadığına düşümlenmektedir. Dinseliliğin modernliğin egemen bir hayat tasarımı sunduğu bağlamda bundan nasıl etkilendiği ve yine bu çerçevede kendisini nasıl şekillendirdiği oldukça önemlidir. Örneğin dinin bilinçteki yerinde ortaya çıkan farklılaşmalar ciddi hasarlara yol açmaktadır. Yani sıra rekabet, tüketim ve yabancılaşma gibi yaşam ölçütleri de, dinsel içerikleri modernliğin kullanılabilir bir konu haline getirmektedir.” dedi.

Tebliğinin sonunda gelişmeleri değerlendirebilmek için yeni bir din diline ihtiyaç bulunduğunu ifade eden Subaşı, “Dinseliliğin modern bileşenleri yeni anlam haritalarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Rasyonelleşme, bireyselleşme ve sekülerleşmenin ürettiği yeni tutumlar, dinin günümüz yaşam dünyası içindeki serüvenine katılmaktadır. Söz konusu bileşenlerin din bağlamındaki konumunu değerlendirecek bir din dilinin yeniden devreye girmesi, mevcut gelişmenin dinsel açıklamasına ulaşma konusunda işlevsel olacaktır.” dedi.

DEĞERLENDİRME OTURUMU

Prof.Dr. Ethem Ruhi Fığlalı'nın başkanlık ettiği Değerlendirme Oturumu'na Prof.Dr. Selahattin Parladır,

Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay, Prof.Dr. Cernal Sofuoğlu ve Prof.Dr. Ahmet Arslan değerlendirmeci olarak iştirak etti.

Prof.Dr. Ethem Ruhi Fığlalı

Kutlu Doğum Haftası'nın güzel bir gelenek haline geldiğini belirtirken sözlerine başlayan Prof.Dr. Ethem Ruhi Fığlalı "Kutlu Doğum; bizim binlerce yıldır, yüzlerce yıldır, özellikle Türk milleti olarak Mevlid Kandili adı altında huşuyla, coşkuyla kutladığımız bir kandilin fikir platformuna taşınmış şekli." dedi. Türkiye Diyanet Vakfı'nın bu faaliyetinin önemli bir organizasyon olduğuna da işaret

eden Fığlalı "1989 yılından bu yana Türkiye Diyanet Vakfımızın son derece isabetli bir kararıyla, bu hayırlı faaliyet, Allah'ın, Resullullah aracılığı ile keşfedilmesi, tanınması ve bağlanılması amacına matuf faaliyetlerin bir genel ismi oldu." dedi.

Sempozyumların genelde bir takım meselelerin tartışılması, bu işin mütehasısı olan ilim adamlarının ortaya koyduğu fikirlerin bir kitle tarafından mukabil görüşlerle desteklenmesi, tashih edilmesi ve zenginleştirilmesi amacıyla düzenlendiğini belirten Fığlalı, bu sempozyumun hazırlanması için sürenin yeterli olmadığını dile getirerek "Böylesi iddialı başlık altındaki bir toplantı ilgili uzman arkadaşların da katılımıyla başlanıp ve bu toplantıda konuşmasını arzu ettiğimiz ilim adamlarına asgari çalışmaları için altı aylık bir süre-

nin tanınmış olması iktiza ederdi. Sempozyuma hazırlanması süresi çok az. Buna rağmen Konuşan 24 arkadaşımı burada sergiledikleri hünlerden ötürü tebrik ediyorum." dedi.

Halka açık yapılan bu tür sempozyumlarda dilin halkın anlayacağı bir üslupta olması gerektiğine dikkat çeken Prof.Dr. Ethem Ruhi Fığlalı, "Eğer ağır terminoloji kullanılacaksa oturumlar kapalı ve gruplar halinde yapılmalı. Veya ayrı mekanlarda Allah ve Resullullah sevgisinden bahseden duygunun ön plana çıktığı paneller veya konferanslar işin ehli kişilerce yapılmalı" dedi.

Her şeye rağmen sempozyuma gösterilen ilginin memnuniyet verici olduğunu belirten Prof.Dr. Ethem Ruhi Fığlalı, görülen aksaklıkların da zaman içerisinde düzeltilceğini ümit ettiğini söyledi.

Prof. Dr. Selahattin Parlador

Din-Kültür ve Çağdaşlık konulu sempozyumun İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde düzenlendiği için Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'na teşekkür ederek sözlerine başlayan Prof. Dr. Selahattin Parlador, sempozyumun verimli geçtiğine işaret etti.

Dinin insan yaşantısında etkili olmasında alimlerin önemli rolü olduğunu belirten Parlador "Hz. Peygamberin sünnetini anlamayı ve hayatımıza buradan bir aydınlık sağlamayı ümit ederek yaptığımız bu bilimsel toplantılar gerçekten beklediğimiz sonuçların doğmasına yaramakta mıdır? Yani bu faaliyetlerden sonra Hz. Peygamberi daha iyi anladığımızı ve yolumuzu daha aydınlık kıldığımızı söyleyebilir miyiz? Bunu anlamaya dönük olarak bir değerlendirme yaparken, kullanmak üzere bir sempozyumun adını teşkil eden kavramlarla bir anlama çerçevesi oluşturabilir miyiz? Ki bu araç ile bakınca söylenenler bir anlam bütünlüğü kazansın, birbiriyle ilişkilendirilsin. Bir vahiyle Peygamber olarak dinin kültürü büyük ölçüde etkileyen, değiştiren, ona yeni bir yön ve açılım sağlayan girdi olduğunu görüyoruz. Bu anlamda din başlangıçta yerel de olsa belli bir kültür içine doğduğu halde zamanla daha yaygın bir hal almış, komşu kültürlerle mücadele etmiştir. Ortaya konan bu değerler sistemi Peygam-

berden sonra komşu kültürlerle karşılaştıkça ve yeni durumlar karşısında kaldıkça, yeni korunma ve başatme yöntemleri üretmeye çalışmış, böylece esas ilkeleri mümkün olduğu kadar aynı kalmakla birlikte yeni kültür, yeni bir kültür gelişmiş ve değişmiştir. Başlangıçta kültürün esasları yazılı hale getirilerek siyasal güçle belki de en önemlisi, alimlere emanet edilerek korunmaya ve gelişmeye bırakıldığı görülmüştür." dedi.

Değerlendirmesinde çağdaşlık konusuna da değinen Prof. Dr. Selahattin Parlador "Bir başka konu İslamın bu çağdaş değerleri, yani bugünkü çağdaş dediğimiz medeniyetin iyi olan taraflarını İslam dini içinde temel bulabileceğimiz ilkelere bazında bile olsa bu değerlere dinimizde yer bulduğumuzla ilgili, eğer biz bunları geliştirirsek, zannediyorum bu modernist İslamcıların da görüşüdür. İkinci Meşrutiyette çok ele alınan bir konudur. Biz bugün çağdaş uygarlığın başarılarının bir takım temellerini hali hazır devraldığımız kültürde bulmuyorsak bile, geçmişte belki kültürü atlayarak, geçmişte bunu buluyoruz. Bu iddia daima öne sürülmüştür. Bir çok yenilikçi alim bu hususu bilhassa belirtmek istemiştir. Yani değişimin, aynı zamanda İslami değerlere de bağlı olmasının daha faydalı olacağını düşünmüşlerdir. Buradan hız alınabileceğini, daha başarılı olunabileceğini düşünmüşlerdir. Mehmet Akif'in her halde meşhur o herkesin bildiği şiiri bunu anlatmak istiyor zannediyorum." dedi.

Problemleri çözümde genelde insanların sıkıntılardan şikayet ettiğini, çözüm yolu aramak yerine neden böyle oluyoruz şeklinde bir sorgulamaya girdiğini belirten Parlador "Biz kendimiz açısından bu toplantılardan sonra ne yapmamızla ilgili bazı ip uçları çıkara-

bilir miyiz? Ne yapmamızla ilgili pratik sonuçlar çıkarabilir miyiz? Biz ilahiyat eğitimini genellikle dışarda vazife yapan insanlarımızı gördüğümüz zaman çok başarılı bulmuyoruz. Bizim daha farklı şeyler yapmamız gerektiği ile ilgili bir takım izlenimlere sahibiz ama onu zannediyorum tam net olarak ortaya koyamıyoruz veya hatta koysak bile bunu pratiğe dökme imkanları sanki pek yakalanmıyor. Genellikle de biz şikayetçi olmak gibi bir alışkanlığı devam ettiriyoruz. Yeni durumlar karşısındaki, ne yapmamızla ilgili şeylerden ziyade, niye böyle oluyor düşüncesi veyahutta şikayeti bizim günlük hayatımızda epey yer tutuyor zannediyorum." dedi.

Prof. Dr. Süleyman Hayri Bolay

Sempozyum ve Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri hakkında genel bir değerlendirme yapan Prof. Dr. Süleyman Hayri Bolay bazı aksaklıkların olmasına rağmen organizasyonun başarılı olduğunu belirterek "Kanaatimce güzel bir organizasyon olmuş." dedi.

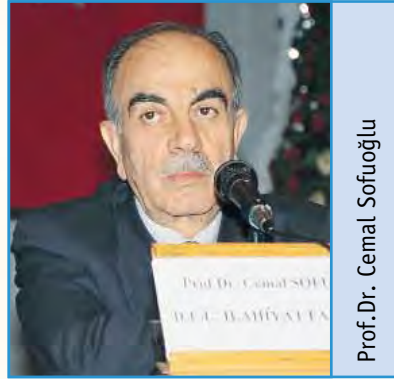
Sempozyumda tebliğciler için tanınan sürenin az olduğuna işaret eden Prof. Dr. Süleyman Hayri Bolay "Şahsi kanaatime göre tebliğlerin süresi kısa tutulmuş, çok tebliğ olacağına az tebliğ olsaydı ve her tebliğe yarımşar saat verilsaydı ve her tebliğin de en az yarım saat müzakeresi olsaydı daha iyi olurdu." dedi.

Halka açık bu tür toplantılarda çok üst seviyede konuşmaların yapılması gerektiğine dikkat çeken Bolay "Böyle halka açık toplantılarda çok üst seviyede konuşmalar olmamalı. Genele hitap edilecekse, çok ilmi ifadeler, çok felsefi ifadeler bence kullanılmamalı. Kullanılırsa da burada her seviyeden, her kültür seviyesinden çocuklar da dahil kimseler bulunduğundan, onların da her birinin alabileceği bazı ifadeler kullanılabilir. Çünkü maksadımız bilgiyi, fikri, geniş sahalara, geniş kitlelere ulaştırmak ise bunu yapmak durumundayız." dedi.

Günümüzde halen töre cinayetlerinin işlendiğinden ve bunun dini bilgi eksikliğinden kaynaklandığından yakınan Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay, İslamı her kesimden insana ulaştırmanın gerekliliğine değinerek, "Bu tür cinayetlerin işlenmesi, bu yanlış uygulamalar, iletişim ağı aletlerinin bu kadar modernleştiği bir ortamda İslamı köye, kasabaya veya mezraya ulaştıramadığımızın çok açık bir delilidir. O zaman vaizler dahil, imamlar dahil, öğretmenler dahil, muhtarlar dahil, vs. müştereken bir eğitim kurulu vs. program hazırlamak suretiyle bunların halledilmesi lazım." dedi.

Bu tür yanlış uygulamaların belli bir bölgenin insanına değil tüm dünyada yaşayan ve bu yanlış kültürleri muhafaza eden Türklerde olduğunu belirten Bolay "Diyanetle işbirliği yapmak suretiyle Türkiye çapında, hatta Türk dünyası çapında ve Türklerin bulunduğu, Türkçe konuşanların bulunduğu dünyasında neresinde kimler nerede varsa Avrupa'da dahil, Amerika'da dahil bütün bunlar için programlar hazırlanması lazımdır. Gelenekten gelen Akif'in vaktiyle karşı çıktığı dedemizden böyle gördük dini diye, gelenekten gelen bir din anla-

yışı var, onun dışına da kimse çıkmıyor. Kur'an-ı Kerim geldiğinden beri mücadele ediyor bu gelenek anlayışıyla. Biz ne yapıyoruz? Bizim de o zaman ilmi usullerle bu işleri halledebilmemiz lazımdı. Bu bakımdan bu sempozyumlar, Üniversitelerle halkın, halkla Diyanetin, Diyanetle üniversitelerin ve halkın bütünleşmesini temin ederek, Türkiye ve Türkiye dışındaki bütün sahalardaki, her kesimdeki insana ulaşmak. Yani Müslüman olmayana da, Hristiyan da, Yahudiye de, Budiste de Müslümanlığın mesajının olması lazımdır. Sporsevere de, sporcuya da, taraftara da bizim ulaşmamız lazımdır. Bunu bu maksatla ortaya koyduk ama ne derece buna uyuluyor, ne derece muvaffak oluyor bilmiyorum. Fakat benim bildiğim kadarıyla da 15-16 senedir halk bunu heyecanla karşılıyor." dedi.

Prof.Dr. Cemal Sofuoğlu

İlim adamlarının kanaatlerini özgürce anlatabilmeleri gerektiğini belirterek konuşmasına başlayan Prof.Dr. Cemal Sofuoğlu üniversitelerin de özgürlüğün merkezi olmasının gerektiğini söyledi.

Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinin daha geniş kitlelere ulaştırılması için değişik çalışmaların yapılması temennisinde bulunan Prof.Dr. Cemal Sofuoğlu, bu bağlamda vatandaşlara Kur'an-ı Ke-

rim meali dağıtılmasının da iyi bir hizmet olacağını söyledi.

İslam dünyasının, ayet ve hadisleri yanlış yorumlamalarından dolayı sıkıntıya düştüğünü belirten Prof.Dr. Cemal Sofuoğlu "Bakın ne diyor Serahsi, her türlü bid'at ve hevanın aslı ahad haberlerin Kur'an ve meşhur sünneti arzını terketmekten doğmuştur. Bazıları Hz. Peygambere ulaşip ulaşmadıkları şüpheli oldukları halde ve kesin bilgi ifade etmemelerine rağmen bu tür hadisleri asıl kabul ettiler. Sonra da Kur'anı ve meşhur sünneti bu akıllara yani ahad haberlere göre yorumladılar. Böylece tabi olması gerekeni merbu, kesinlik arz etmeyen bir şeyi de esas kabul ederek bid'at ve hevaya düştüler diyor. İşte İslam dünyasının düştüğü yanlışın temelinde bu var." dedi.

Muhammed El Gazali'nin de aynı konuda görüş beyan ettiğini belirten Sofuoğlu "Gazali merhum diyor ki, İslam dünyası hadislerin yanlış anlaşılmasından çektiğini uydurulan binlerce hadisten çekmemiştir diyor. O zaman iki musibet var başımızda bir; hadislerin yanlış anlaşılması, iki; uydurulan hadisler." dedi.

Çağdaşlaşma konusunda da bazı açıklamalarda bulunan Prof.Dr. Cemal Sofuoğlu, gerçek çağdaşlaşmanın yoksulluktan kurtulmak olduğuna işaret ederek "Çağdaşlaşmayı herkes farklı şekilde tarif ediyor. Ben de diyorum ki, çağdaşlaşma insanları yoksulluktan kurtarmaktır. İnsanları insanca, şeref ve haysiyeti ile yaşatacak imkanları bulmaktır." dedi.

Tebliğin birinde İslam hukukunun ilahi olduğu iddiasına yer verildiğini belirten Prof.Dr. Cemal Sofuoğlu Kur'an ayetlerinin yorumlanması ve tatbikinde bazı farklılıkların olduğuna dikkat çekerek "Özellikle Kur'an ayetlerinin anlaşılmasında, yorumlanmasında, tatbikinde bazı farklı anlayış-

larımız var. Ben bunlara tek tek temas etmek isterdim, tartışmak isterdim. Ama şunu ifade edeyim ki bir arkadaşımız İslam hukukunun ilahi olduğunu söyledi. Belki de bu tartışmaların temelinde bu var. İslam hukukunun ilahi olduğunu söylemek bizi nerelere kadar götürür bilmiyorum. Kur'an elbette ilahi, belki de hadislerin bir kısmı vahye dayanıyor. Ama İslam hukuku dediğimiz fakihlerin ürettiği, Kur'an'a dayanarak, sünnete dayanarak ürettikleri bir huktur, ya da fıktır. Hatta bazı arkadaşlarımız İslam hukukundan söz edilemeyeceğini ama Şafi fıkhından, Hanefi fıkhından, Maliki fıkhından söz edilebileceğini ifade ediyorlar. Bunları eğer Diyanet Vakfı bize imkan verirse daha geniş, daha dar toplantılarda geniş bir şekilde tartışalım." dedi.

Prof. Dr. Ahmet Arslan

Sempozyumda sunulan tebliğlerin daha çok içinde yaşanan hayat ve insanların sıkıntılarıyla ilgili olması gerektiğini belirterek konuşmasına başlayan Prof. Dr. Ahmet Arslan, sunulan tebliğlerin sıkıntı ve problemlere çözüm üretmesi gerektiğini söyledi.

Sempozyumda tebliği ve müzakerecilerle tanınan süre hakkında da bazı şikayetlerinin bulunduğunu ifade eden Arslan, süre konusunda daha hassas olunmasının uygun bir davranış olacağını belirtti.

İşe yarayan geleneğin güzel bir gelenek olduğunu, bu noktada Kutlu Doğum Haftası'nın da güzel bir gelenek halini aldığını ifade eden Prof. Dr. Ahmet Arslan "Kutlu Doğum Haftası güzel, ben güzel olduğunu düşünüyorum. Gelenek güzeldir. Gelenek hele biraz da işe yarar bir şeyse güzeldir. İşe yaramayan geleneklerin ise hepsini ortadan kaldırmak gerekir. Ama eğer işe yarıyorsa, insanlara güven emniyet verir. İnsanların zamanını, dünyasını sınıflandırmasını, bölmesini ve onun içerisinde neyi ne zaman bekleyeceğini bilme imkanı verir, onun için gelenek güzeldir. Ancak bir gelenek halini alan bu tür sempozyumları düzenlerken de içinin iyi doldurulması gerektiğine inanıyorum." dedi.

Bu tür toplantıların düzenlenmesinde titiz bir çalışmanın olması gerektiğini belirten Arslan Kutlu Doğum Haftasında ise halkı kucaklayan programların daha etkin bir şekilde düzenlenmesine vurgu yaparak "Bu konuları, küçük gruplarla atölye çalışmasıyla, uzmanlarıyla bir araya gelerek sabahdan akşama kadar tartışılabilir hale getirmek lazım. Ama Kutlu Doğum Haftası'nda somut, hayata dönük, duygusal olarak insanları ilgilendiren, problemlere ciddi ve pratik şekilde çözüm yolu gösteren toplantılar düzenlenmeli." dedi.

Sempozyumda kullanılan dilin ağır olduğuna dikkat çeken Prof. Dr. Ahmet Arslan modernleşme konusuna da değinerek "Modernleşme bir dilek değildir, bir istek değildir, bir tercih değildir. Ya modernleşirsiniz, ya yok olursunuz." dedi.

Türkiye'nin de her alanda modernleştiğini ifade eden Arslan "Kaç senedir anayasa var, demokrasi var, insan hakları var, seçim var, çok partili siyasi nizam var. Biz yapmıyor muyuz bunu? Elbet-

teki bunları biz de uyguluyoruz. Tamamen batının modern demokrasilerine tam olarak mükemelen uyduğumuz söylenemez ama biz modernleştik, işte modernleşmek bu demek" dedi..

İslamın modernleşmeyeceğini, Müslümanların modernleşeceğini belirten Arslan "Bakin, İslam modernleşmez, Müslümanlar modernleşir. Müslümanlar modernleştiği zaman İslam modernleşmiş olur. İnsanların kendilerinin yaşadıkları, uydukları, inandıkları değerlerin bütünü, İslam adı içinde ifade edilirse, İslam modernleşmiş olur. Hukuk modernleştimi Türkiye'de? Tabii modernleşti. Şu anda hukuki olarak yaşadığımız sistemin içerisinde neler var? Kadın-erkek eşitliği var mı, tek kadınla evlilik var mı, mirasda eşitlik var mı? Hukukla ilgili şeyler değil mi, bunların hepsi? Peki bir Müslüman artık darul harp, darul İslam diye bir şeyi fiilen yaşıyor mu şu anda bizim aramızda? Yaşamıyor, o halde, hukuk modernleşti Türkiye'de" dedi.

Modernleşme konusunda hem kovalayan hem de kovalanan taraf durumunda olduğumuzu belirten Prof. Dr. Ahmet Arslan konuşmasının sonunda bu tür sempozyumların daha etkili ve halkın problemlerine çare üretir şekilde düzenlenmesinin uygun olacağını savundu.

TOD

TDV Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Yapıldı

Türkiye Diyanet Vakfı'nın olağanüstü genel kurul toplantısı Kocatepe Camii Konferans Salonunda yapıldı. 29.01.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5072 sayılı "Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun" ile Vakıfların faaliyetleri ve kamu görevlilerinin unvanlarına bağlı olarak Vakıflarda görev alması ile ilgili yeni düzenlemeler yapılması ve aynı kanunun geçici maddesi ile mevcut Vakıfların senetlerini ka-

nuna uygun hale getirebilmeleri için 6 aylık süre tanınması sebebiyle, Türkiye Diyanet Vakfı'nın resmi senedini yeni kanuna uygun hale getirmek amacıyla yapılan olağanüstü genel kurul toplantısı, genel kurul üyelerinin iştiraki ile huzur ortamı içerisinde gerçekleşti.

Toplantının açış konuşmasını Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Prof.Dr. Ali Bardakoğlu yaptı.

Prof.Dr. Ali Bardakoğlu

Allah'a hamd, bütün resullerine ve Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafa'ya selatu selam ederek sözlerine başlayan Prof.Dr. Ali Bardakoğlu, genel kurul üyelerini bir

arada görmekten duyduğu memnuniyeti dile getirerek, "Dinimizin hayır ve yardımlaşma konusundaki ölmaz mesajının, Türk milletinin dünyaya örnek güzel hasletlerinin, cumhuriyetin, laik devlet yapımızın hassasiyetlerinin bir araya gelerek kurumsallaştığı ve bunun Türkiye'de güzel bir örneğini oluşturduğu Türkiye Diyanet Vakfı'nın bu olağanüstü Genel Kurul toplantısına hoş geldiniz." dedi.

Türkiye Diyanet Vakfının olağanüstü genel kurul toplantısı yapmadaki amacı anlatan Prof.Dr. Ali Bardakoğlu, bu toplantının yeni yasaya uyum sağlamak amacıyla düzenlendiğini dile getirerek "Yüksek malumlarınız olduğu üzere kısa bir zaman önce Türkiye Diyanet Vakfının olağan kurul toplantısını yapmış ve Genel Kuruldan alınan yetkiyle altı ay veya sekiz ay bir

süre aşkla ve şevkle mütevelli heyetimiz, denetleme kurulumuz ve diğer organlar görev yapmış idi. Ancak Vakıflar ile ilgili Kanunda son yapılan değişiklikten sonra bazı hususları acilen gözden geçirmek ve yeni çıkan yasaya uygun hale getirmek ihtiyacı, zarureti ortaya çıktı." dedi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın devletin ulaşamadığı bir çok alanda hizmet ürettiğini, halkın güvenini kazandığını ve bu durumu ile de istisnai bir vakıf haline gelmesini hak ettiğini ifade eden Prof.Dr. Ali Bardakoğlu "Türkiye Diyanet Vakfı, Türkiye'de bünyesinde binlerce caminin, Kur'an kursunun, eğitim merkezinin ve kamu görevinin ifa edildiği mekanın tapusunu, mülkiyetini toplayan, onun için de adeta devletin ulaşamadığı alanlarda din hizmetlerinin daha iyi organizesi ve

halkımıza ulaşması için üstün gayret gösteren, onun için de halkımızın gönlünde taht kurmuş önemli bir vakfımızdır. Tabii gönlümüzden geçen arzumuz, bu vakfın kanunla istisnai bir vakıf haline gelmesidir. Türkiye Diyanet Vakfı bir kaç istisnai vakıftan birisi olmayı zaten hak ediyor.” dedi.

Türkiye Diyanet Vakfının hayır amaçlı çalıştığını ve bu tutumuyla da halkın beğenisine mazhar olduğunu dile getiren Prof.Dr. Ali Bardakoğlu “Halkımızın gönlünde taht kuran Türkiye Diyanet Vakfı gerçekten hayır amaçlı olarak çalışmaktadır. Vakıflar hakkında çıkan ve bir takım tereddütleri mucip olan dedikoduların veya kaygıların hiç birisi Türkiye Diyanet Vakfı için varid değildir. Türkiye Diyanet Vakfı, Diyanet İşleri Başkanlığı mensuplarının özlük haklarını değil, yüce milletimizin din konusundaki öz haklarını korumayı, geliştirmeyi hedef almaktadır. Onun için bazı vakıflarda gördüğümüz bu olumsuz durumun hiç birisi Türkiye Diyanet Vakfı için varid değildir. Biz Vakfın gelirlerini, ben ve arkadaşlarım ve burada çalışan, şimdiye kadar çalışan bütün kurul üyelerimiz, Vakfın gelirlerinin son kuruşuna kadar üzerimizde bir emanet olduğunu, üzerinde tüyü bitmemiş yetimin hakkı olduğunu biliyoruz ve onun için de bu Vakfın, hem yüce dinimizin bize gösterdiği istikamet ışığında, hem toplumumuzun talepleri doğrultusunda, hem de bir emanet sorumluluğuyla en iyi şekilde yerine getirilmesini ve son kuruşuna kadar amaçlarına uygun şekilde harcanmasını arzu ediyoruz ve bu konuda gerekli hassasiyeti gösterdiğimizize inanıyorum.” dedi.

Prof.Dr. Ali Bardakoğlu konuşmasının sonunda olağanüstü genel kurulun hayırlara vesile olması temennisinde bulunarak, “Genel Kurulun bütün camiamıza, din hizmetlerinde daha fazla talebi olan, daha fazla ihtiyacının daha çok karşılanmasını isteyen yüce milletimize, yüce dinimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.” dedi.

DİVAN SEÇİMİ, FAALİYET VE DENETLEME RAPORLARININ OKUNMASI

Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Prof.Dr. Ali Bardakoğlu'nun açış konuşmasından sonra yapılan teklif üzerine Divan başkanlığına Doç.Dr. Fikret Karaman, üyeliklere ise Rüştü İnan ile Mehmet Altınsoy seçildi.

Divan teşekkülünün ardından raporların okunmasına geçildi. Faaliyet raporu Mütevelli Heyeti Üyesi Hasan Uysal tarafından, denetim raporu da Denetim Kurulu üyelerinden Rüştü İnan tarafından okundu. Yapılan müzakereler sonucunda faaliyet ve denetim raporu Genel Kurul üyeleri tarafında ibra edildi.

SENET DEĞİŞİKLİĞİ

Toplantının asıl sebebini teşkil eden Vakıf Resmi Senedinde değişiklik yapılması ile ilgili gündem maddesi genel kurul üyeleri tarafından görüşülerek, yeni kanuna uyum sağlayacak bir biçimde hazırlanan senet değişikliği metni tartışılarak karara bağlandı.

MÜTEVELLİ HEYETİ İLE DENETİM KURULU SEÇİMİ

Yapılan teklif ve oylama sonucunda Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyetine;

Prof.Dr. Ali Bardakoğlu, Lütfi Şentürk, Prof.Dr. Bahaeddin Yediylidiz, Seyfettin Ersoy, Mahmut Sevgili, Hasan Uysal ve Mehmet Bekaroğlu, yedek üyeliklere de M. Hakkı Özer ile Sinan Cihan seçildi.

Denetim Kurulu asil üyeliklerine ise; Dr. Fahri Demir, Ahmet Uzunoğlu ve Seyfettin Yazıcı seçilirken yedek üyeliklere de Mehmet Altınsoy ile Necdet Çetin seçildiler.

DİLEK VE TEMENNİLER

Prof.Dr. Ali Bardakoğlu : Değerli Genel Kurul üyeleri hepinize ayrı ayrı, gösterdiğiniz güvenden dolayı teşekkür ediyorum.

Vakfımızın Genel Kurul üyeleri bu Vakfa gönül vermiş herkeştir. Biz sadece onları temsil ediyoruz. Biz zaman zaman iştişare toplantıları yaparak hepinizin görüşlerini almak ve bu Vakfı daha iyi hale getirmeyi arzu ediyoruz. Vakfın hem ayakları üzerinde durması, hem de kendisinden beklenen güzel hizmetleri yapması en büyük hedefimizdir, İnşallah. Bu altı aylık, sekiz aylık dönemi biraz derlenip toparlanma dönemi sayabilirsiniz. Çok önemli sayılabileceğiniz hizmetler de oldu belki, onu da kabul ediyorum. İnşallah bundan sonraki ilk Genel Kurul toplantımızda biraz daha bize ümit verici gelişmeleri anlatma imkanı buluruz.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinize tekrar, yeni seçilen Mütevelli adına ki aynı şahıslar, sadece beni ismen seçmiş oldunuz. Ona da teşekkür ederim. İnşallah daha iyi çalışmalarla karşınızda oluruz. Hepinizden ayrı ayrı destek bekliyoruz, herkes, bu salonda bulunan Diyanet Vakfı ile Diyanet ile ilişkisi, gönül ilişkisi, resmiyet ilişkisi, emeklilik ilişkisi bulunan herkesin desteğini ve dualarını bekliyoruz.

Dilek ve temenniler bölümünde söz alan Genel Kurul üyelerinden Abdulkadir Hacıismailoğlu, Fikri Gültekin, Ahmet Uzunoğlu, Prof.Dr. Mustafa Uzunpostalıcı ve Cüneyt Kavşut yeni Mütevelli Heyetine başarılar dileyerek, görüşlerini dile getirdiler.

Kadın Gözüyle Hz. Peygamber

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları, Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle “**Kadın Gözüyle Hz. Peygamber**” konulu bir panel düzenledi.

Oturum Başkanlığı'nı Ayşe Sucu'nun yaptığı panele konuşmacı olarak; **Sosyo Kültürel Hayat ve Hz. Peygamber** konulu tebliği ile Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof.Dr. Beylül Dikeçli-gil, **Psiko-Sosyal Açından İslâmda Kadın, Eş ve Anne** konulu tebliği ile Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Öğretim Üyesi Doç. Dr. Aliye Mavili Aktaş, **Edebiyatımızda Hz. Peygamber** konulu tebliği ile AKM Denetleme Kurulu Başkanı Dr. Müjgan Cumbur, **Temel Dinî Metinler Açısından Hz. Peygamber** konulu tebliği ile de eğitimci Dr. Sehilan Biler katıldı.

Panelde; Hz. Muhammed'in getirdiği evrensel mesajla nasıl bir örnek toplumun meydana geldiği ele alınarak, örnek bir şahsiyet olarak Hz. Peygamber, kadın-erkek eşitliği ve toplumun şekillenmesindeki rolü ile Türk edebiyatında yer alan siyer, hilye, na't, miraciye, ilahi tarzında yazılmış Hz. Peygamberle ilgili eserlerden söz edildi.

Büyük bir ilgiyle izlenen konferansın sonunda Türk sanat ve tasavvuf musikisinin seçkin örneklerinin yer aldığı bir konser verildi.

Saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başlayan panelin açış konuşmasını Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürü A.İhsan Sarımert yaptı.

A.İhsan SARIMERT

Genel Müdür

Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı, yüzyıllar önce bir ilim ve kültür bayramı şeklinde kutlanan mevlid geleneğini canlandırmayı amaçlamış, bu düşünce ile de Peygamberimizin doğum gününü içine alan haftayı, "Kutlu Doğum Haftası" olarak ilân etmiştir. Bu haftanın her zaman olduğu gibi özellikle sosyal bütünleşmede büyük etki sağlayacağı bir gerçektir.

Yüce Allah'ın dünyayı esenlik ve barış yurdu haline getirmek ve insanlar arasında adaletin gerçekleşmesi için koyduğu ilahi değerleri, insanlığa ulaştırmak için görevlendirdiği peygamberler halkasının son zinciri Hz. Muhammed (s.a.v.)'dir. O'nun doğumu, sıradan bir doğum hadisesinin çok ötesinde, bir çok değişim ve gelişmenin habercisi olmuştur. İnsani değerler açısından trajedilerin yaşandığı bir zaman diliminde Hz. Peygamber aracılığı ile bütün insanlığa sunulmuş olan ilahi hakikatler, müslümanların tarihinde olduğu kadar insanlık tarihinin akışında da köklü değişikliklere vesile olmuştur.

Dünyanın bir çok yerinde müslümanların zulme ve işkencelere maruz kaldığı, ahlâkî değerlerin dumura uğradığı, ulvî meziyetlerin önemini yitirmeye yüz tuttuğu günümüzde, Kainatın Efendis'i'nin beşeriyete getirdiği yüce ahlâkî değerle-

ri bütün beşeriyete bir kez daha hatırlatmamız ve hatırlamamız gerekmektedir.

Günümüzde insanlık bir çok konuda problemler yaşamaktadır. Bunlardan birisi hiç şüphesiz kadının konumuna, dolayısıyla aileye yaklaşımdır. Tarihin hemen her devresinde bu tür problemlere genellikle patolojik bir yaklaşımla sergilenmiş, bu da toplumlarda pek çok huzursuzluğa sebep olmuştur.

Toplum huzursuzluğunun giderilmesinin en önemli unsurlarından biri, kadının hak ve özgürlüklerini kullanabilmesi, hak ettiği konuma gelmesi ve buna bağlı olarak sağlıklı ailelerin çoğalmasındır. Sağlıklı aile, güçlü ailedir; güçlü ailelerden güçlü toplum, güçlü toplumlardan da güçlü devletler ortaya çıkar.

Nebraska Üniversitesi "İnsan Gelişimi ve Aile Bölümü" başkanı Nick Stinnett; güçlü ailelerle ilgili yaptığı bir araştırma sonucunu açıklarken, bu ailelerin üç ortak özelliğinden bahseder. Bu özelliklerden birinin din ve dine bağlılık olduğunu ifade etmektedir.

O halde, toplumların sağlıklı yapılmasında din unsurunun göz ardı edilemeyeceği hakikati bir kez daha görülmektedir. Bizler bugün, güçlü aileleri, güçlü toplumları oluşturmak için erkek ve kadın olarak; Kur'an ve sünnetin ilahi ve evrensel mesajları ışığında kendimize çağdaş bir konum belirlemeliyiz. Bir fazilet ve hidayet meşalesi olan Allah'ın elçisini her yönüyle iyi tanımak, onun getirdiği evrensel prensiplere sahip çıkarak hep birlikte geleceğimizi inşa etmek durumundayız.

Ailenin ve toplumun en önemli ve mukaddes varlığı olan kadınlarımızın anneler gününü kutluyor, bu duygu ve düşüncelerle, Kutlu Doğum Haftasının ülkemize, İslam alemine ve tüm insanlığa barış, mutluluk ve huzur getirmesini temenni ediyorum.

Ayşe SUCU

Kadın Kolları Başkanı

İlahi mesajın ve bu mesajı insanlığa ulaştıran sevgili Peygamberimizin bir rahmet Peygamberi olduğunu belirterek sözlerine başlayan Ayşe Sucu, ilahi rahmet ve ilahi öğretinin de insanı muhatap aldığını belirterek "İlahi rahmet ve ilahi öğreti insan üzerinden barışı ve düzeni tesis ederek model bir toplum oluşturur. Dinin özünde üç temel esas vardır. Bunlar; bireyde tecelli eden inanç, toplumda tecelli eden adalet, hem bireyde hem de toplumda tecelli eden ahlaktır ki bunlar insanlığın insanca yaşayabilmesi için ödün veremeyeceği üç önemli kavramdır." dedi.

Bugünün toplumlarına bakıldığında insanlığın kötü bir sınav verdiğini; kan, şiddet, zulüm, savaşlar, ağlayan, sakat kalan, ölen çocuklar, inleyen anneler, ahlaki erozyon, bozulan ekoloji, güvensizlik, mutsuzluk gibi negatif olumsuzlukların hakim olduğunu belirten Ayşe Sucu "Evet, çağımızın Hz. Peygamberi anlamaya şiddetle ihtiyacı var. Çağın sorunlarına karşı onun örnekliğinin göz ardı edilmesi mümkün değil. Örnekliğinin, rehberliğinin insani, merhamet boyutları, sosyal sorunlar karşısında insanlığa sunulan reçete gibi." dedi.

Vahyin ve Peygamberimizin mesajının insanı muhatap aldığını ifade eden Ayşe Sucu her insanın farklı anlayış içerisinde olduğunu belirterek "İnsan ise kadın ve erkekten

müteşekkil bir bütündür. Mesajı, öğretiyi anlamada, yorumlamada, aktarmada, anlatmada bütünün birlikte hareket etmesi aslolanıdır.” dedi.

Çağımızın Hz. Peygambere muhtaç olduğuna vurgu yapan Ayşe Sucu vahyin ve Peygamberin sunduğu mesajın çağımızın sorunlarını çözmede yegane yol olduğunu, buna inanıldığını, kurtuluş yolunun da bu olduğunu belirterek “Fakat bir türlü bu yolda başarıyla yürüyemiyoruz. Çünkü meseleyi eksik göğüslüyoruz.” dedi.

Hz. Peygamberin getirdiği mesaj ve örnek şahsiyetiyle, tesis ettiği toplumun bütün alanlarına nüfuz ederken insanlığa bir model sunduğunu belirten Ayşe Sucu “O, yoksulu-zengini, siyahı-beyazı, bedevisi-medenisi, ensarı-muhaciri, yaşlısı-genci, kadını-erkeğiyle hayata ve toplum meselelerine bir bütün olarak bakmayı öğretti. Ne zaman ki bütün parçalandı, o zaman sorunlar içinden çıkılmaz oldu. Eğer günümüzün kadını, şahsiyetini geliştirir, her alanda buna din de dahil, temel meseleleri erkeklerle birlikte göğüslemeyi başarır, inanın içinde yaşadığımız toplum ve dünya, daha bayındır, daha mamur, daha gerçekçi, daha ayakları yere basan ve daha sevgi dolu bir dünya olacaktır.” dedi.

Prof. Dr. Beylül Dikeçligil

Sosyolog gözüyle bakıldığında hayatın; etkileşim, alış-veriş, etki-tepki olduğunu söyleyerek sözlerine başlayan Prof. Dr. Beylül Dikeçligil sosyokültürel hayatın insanın önce kendi kendisi ile, sonra da canlı-cansız bütün çevresiyle yaptığı etkileşim olduğunu belirterek “Çünkü insan tek başına hiç bir zaman yaşayamaz. Bir sosyal varlıktır, ancak insan olma potansiyelini toplum içinde, diğer insanlarla birlikte yaşayarak, onlarla etkileşimde bulunarak gerçekleştirebilir. O şans var ama öyle toplumsal yapılarda bu şans da bulamaya bilir.” dedi.

İnsanın, eşrefi mahlukattan, esfeli safiline kadar giden çizgide, herhangi bir yerde olabileceğini ifade eden Dikeçligil, bu noktada birey ve toplum arasındaki etkileşimin son derece önemli olduğunu belirterek, “Sadece kişinin kendi fitratı, sahip olduğu potansiyel değil, yaşadığı şartların da o potansiyelini insanca gerçekleştirebilmesine imkan vermesi gerekiyor.” dedi.

Toplum ya da hayat denilen unsur insanların arasındaki etkileşimle meydana geldiğine vurgu yapan Prof. Dr. Beylül Dikeçligil “Hem insan hem de toplum bir birine muhtaç, bir birinin varlığını tamamlıyor. Bu aradaki dengeyi en güzel kuran örnek yine Peygamberimizin hayatı olmuş. Öyle ki onun hayatını sadece bir hikaye, olaylar zinciri olarak görmeyip, olayların arkasındaki etkililişimlere bakarak okuduğu-

Sosyal Kültürel Hayat ve Hz. Peygamber

muzda, her seferinde kendi hayatımız için güzel şeyler, güzel çözüm yolları keşfedebiliyoruz.” dedi.

Etkileşimde ilk basamağın, bireyin kendi kendisiyle etkileşimi ve yüzleşmesi olduğunu belirten Prof. Dr. Beylül Dikeçligil, “Burada insanı insan yapan, insanı insan olma yolunda kendi iç başarısını, iç gelişimini oluşturan iki önemli unsur var. Birincisi öz eleştiri yapabilmesi, ikincisi ise paylaşabilmek. Bu tür insanların sayısı toplumda ne kadar fazla ise, o zaman toplum hayatı o küçük küçük etkileşim halkaları aileden, çevreden, hayatın diğer alanlarına doğru daha sağlıklı bir biçimde gelişebiliyor.” dedi.

İnsanlara insan olma yolunu öz eleştiri ve paylaşmanın açtığını vurgulayan Dikeçligil, “Bu temelde etkileşimimizi sağlıklı kurabildiğimiz ölçüde, hem kendimize, hem de canlı cansız bütün çevremize faydalı olmaya başlayabiliyoruz.” diyerek, öz eleştirinin; hatayı görüp, oraya takılmak olmadığını, tam tersine hatayı görüp gerekli olan dersi aldıktan sonra o iç yolculuğa, iç başarıya insan olma yoluna devam edebilme anlamına geldiğini söyledi.

Bireyler arası etkileşimde en önemli unsurun, haklar ve ödevler dengesi olduğunu belirten Prof. Dr. Beylül Dikeçligil, “Bireyler arası etkileşimde en önemli husus insanların haklar ve görevler, bireyler ve gruplar, hatta kurumlar arasında haklar ve görevler dengesinin kurulmuş olabilmesidir. Buna baktığımız zaman sevgili Peygamberimizin haklar

görevler dengesini gerek kendi hayatında, gerekse diğer etkileşimde bulunduğu toplumda nasıl sağladığını rahatlıkla görebiliyoruz. Hatta öylesine ki Peygamberimizin çoğu zaman kendi haklarından çok görevleri ve sorumlulukları daha da ağır basıyor” dedi.

Sağlıklı etkileşimde taraflar arasında da haklar ve görevler dengesinin kurulması gerektiğine vurgu yapan Dikeçligil “Sadece haklar bana, görevler sana anlayışı o ilişkinin bir süre sonra, o bireylerin kişilik yapılarına da bağlı olan bir şekilde, tahammül derecelerine göre, bir süre sonra da bozuluyor. Yaptığımız her bir işin, aldığımız sığara dair davranışlarımızın hakları ve görevleri var. Biz bunları dengeleyebildiğimiz ölçüde ilişki sağlıklı hale gelebiliyor. Karşı tarafın da hakları ve görevleri olduğunu düşündüğümüzde, o zaman o denge zaman zaman bozulsa bile, muhtakak düzene girebiliyor.” dedi.

Tarih boyunca eşler arasında, kadın-erkek arasında hak ve görev dengesinin zaman içinde bozulduğunu belirten Prof.Dr. Beylül Dikeçligil, bu bozulmanın toplumsal ve tarihsel şartları olduğunu ifade ederek “zamanımızda yine bu dengeleri en azından Peygamberimizin önderliğindeki toplum hayatını örnek alarak dengelemeye çalışıyoruz.” dedi.

Prof.Dr. Beylül Dikeçligil konuşmasının sonunda sosyal hayatımızın düzenli bir şekilde devam etmesi için Peygamber efendimizin güzel bir örnek olduğuna vurgu yaparak “Öyle bir değerler sistemine sahibiz ki, yüce Allah evreni nasıl yarattıysa, onun işleyiş düzenini nasıl kurduysa, sosyal hayatta o düzeni bize yansıtan değerler sistemini de sevgili Peygamberimizle bize ulaştırmış ve üstelik te onun o güzel hayatında en güzel bir biçimde örneklenirilmiş ve somutlaştırılmış. Biz bunu farketmiş ölçüde, değişen zaman şartlarını da dikkate alarak, ama işin özü hiç değişmeden yansıtabildiğimiz oranda hem kendimizin, hem çevremizin, hem de bütün insanlığın geleceği için daha güzel ve daha umut verece olacaktır.” dedi.

Dr. Sehlan Biler

Tebliğinde Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)’in şahsiyetini, ahlakını ve örnek kişiliğini anlatan Dr. Sehlan Biler her zaman olduğu gibi günümüzde de sevgili Peygamberimizin Kur’an-ı Kerim’de Cenab-ı Hak tarafından övülen güzel ahlakının, sadece Müslümanlara değil, bütün insanlığa örnek teşkil ettiğini söyledi.

Peygamber Efendimizin asil şahsiyetinin cahiliye dönemi putperestleri tarafından çok iyi bilindiğine işaret eden Dr. Sehlan Biler, “Siret yazarlarından Derveze’ye göre putperestler onu ‘Üstün akıllı, emin, doğru, kendisini ilgilendirmeyen işlerle alakadar olmayan, iyiliği, güzel ahlakı seven ve onlarla tanınan, kötülük, çirkin hareket ve fuhşun her türlü-sünden çekinen, töhmet altında bulunduracak hallerden uzak duran bir kişi.’ diye tanıyorlardı.” dedi.

Peygamber Efendimizin sevecen bir tabiata sahip olduğunu ifade eden Biler, “O’nun sevecen tabiatı, çocukları bile kuşatan bir sevgi halesi meydana getirmişti. Oynadığı küçük hayvancığı ölen, Enes’in küçük kardeşini latifeler yaparak teselli etmişti.” dedi.

Peygamberimizin bir rahmet ve merhamet abidesi olduğuna vurgu yapan Dr. Sehlan Biler, “Ailesine duyduğu merhamet ve şefkat hisleri çok güçlüydü. Fakat fakir Müslümanların ihtiyacı O’nun için daha

Temel Dini Metinler Açısından Hz. Peygamber

önemliydi.” dedi. Hz. Peygamberin günlük hayatında sıradan insanlar gibi davrandığını, ev işlerinde Hz. Aişe’ye yardım ettiğini dile getiren Dr. Sehlan Biler Peygamberimizin ahiret hayatına da çok önem verdiğini ve bu dünyayı ahiretin tarlası olarak değerlendirdiğini ifade ederek şu olayı anlattı:

“Hz. Peygamber bu dünyaya pek az kıymet verirdi.

Tahrim hadisesinden sonra bir ay kadar Resulullah eşlerinden uzaklaşıp bir odaya çekilir. Bu uzlet günlerinde Hz. Ömer izin isteyerek yanına gelir. Hz. Peygamber, üzerinde hiç bir şey olmayan bir hasırın üzerindedir. Başının altında içi hurma lifiyle doldurulmuş bir yastık, yanında duvara asılı bir post vardır. Hz. Peygamberin sırtında hasırın izlerini gören koca Ömer ağlamaya başlar, Allah’ın düşmanı Kisra ile Kayser saraylarıdır, “Allah’ın Sevgilisi” kuru bir hasırın üzerindedir..

Hz. Peygamber O’nu şöyle teselli eder:

“Dünyanın onlara, ahiretin bize ait olmasından hoşnut olmaz mısınız?”

Hasırla ilgili bir başka hatıra Minhatul Ma’but da yer almaktadır. Yine Hz. Peygamberin sırtında hasır izlerini gören bir ashabi şöyle söyler: “İzin verirken hasırın üzerine seni koruyacak ve üstünde uyuyacağın bir şeyler vereyim.” Fakat Resulullah kabul etmez:

“Ben dünyada bir yolcu gibiyim, bir ağacın gölgesinde biraz dinlenip

ve orayı terk edeceğim” Herhalde Yüce Rabbimize gerçekten kul olma bilincini bundan daha güzel ifade eden olamaz.”

Peygamberimizin zorluklar karşısında yılmayan bir metanet ve azme sahip olduğuna vurgu yapan Biler, “O rahmet Peygamberi, insanların eziyetini, Allah’ın gazabı ile bir tutmaz, O’nun himayesi ve rahmetini tercih ederdi.” dedi.

Hız. Peygamberin çok cömert ve eli açık bir kişiliğe sahip olduğunu belirten Dr. Sehilan Biler, O’nun emin, mütevazı ve mükemmel bir ahlaka sahip olduğunu dile getirerek “Cahiliye devrinin “Emin” lakaplı, bu dürüst, aile bağlarına önem veren, zayıf, yetimi, fakiri gözetken, haklının hakkını alması konusunda titiz, mütevazı insanı, Peygamberlikle şereflendikten sonra mükemmel ahlaki karakterini doruk noktaya çıkarmıştır. O, sadece savaşlardaki sebatı, cesaretiyle değil, dünya malına tamah etmemesi, fetihlerden sonraki refah döneminde bile kendisi ve ailesi için tercih ettiği yaşantısı ile de bizlere model olmaya devam etmektedir. Her zaman hanımlara yakıştı- rılan merhamet, şefkat ve nezaket gibi hususların onun kişiliğini süslediğini görmekteyiz. İnşallah sadece hanımlarımız değil, erkeklerimiz de onun bu güzel ahlakını kendilerine örnek alırlar ve Cenab-ı Hakk’ın istediği gibi insanlık içinden çıkarılan en hayırlı ümmet oluruz.” dedi.

Dr. Müjgan Cumbur

Türklerin İslamiyeti kabulünden sonraki edebiyatımızda Hız. Peygamberin bütün özellikleriyle anlatıldığı ve övüldüğünü belirterek konuşmasına başlayan Dr. Müjgan Cumbur “Hız. Peygamber edebiyatımıza bütün özellikleriyle, olanca büyüklüğü, çok görkemli haşmeti, üstün ahlakı, bilhassa şefaati ve bütün bunların üstünde Türk’e has bir sevgi ve saygıyla girmiştir. Daha ilk İslami devir eserlerinden itibaren yüzyıllar boyu yazılan kitapların yirminci yüzyıl başlarına kadar yüzde doksan dokuzu Cenab-ı Hakk’a hamd ve şükür cümlesinden sonra İslamın büyük Peygamberine ve onun mübarek soyuna salat ve selam cümlesiyle başlamış, bu gelenek edebiyat kitaplarımızda da devam etmiştir. Nitekim İslami-Türk edebiyatının ilk doruk eseri Kutadgu Bilig’de bu geleneğin başladığı görülür.” dedi.

Türk tasavvuf tarihinin ilk büyüklerinden olan Hoca Ahmet Yesevi’nin de Divan-ı Hikmet adlı eserinde ilk hikmetinden itibaren Hız. Peygambere duyduğu sevgi, saygı ve özlemi dile getirdiğini belirten Dr. Müjgan Cumbur, “Hoca Ahmet Yesevi

*Miskin Ahmed kuluna yazdırıcı Muhammed
Yetim fakir garibe sahavetli Muhammed*

beytiyle, Hız. Peygamber sayesinde hikmetlerini yazdığını bildiren bey-

Edebiyatımızda Hız. Peygamber

tiyle son vermiştir. Hız. Peygamberin bu dünyadan göçtüğü 63 yaşından sonra ölümüne kadar toprak altına kazdığını bir yerde yaşadığını düşünülürse Hoca Ahmed’in Peygamberi ne kadar sevdiği ortaya çıkar.” dedi.

Hoca Ahmet Yesevi’den bir, bir buçuk asır sonra Anadolu’da Yunus Emre’nin izlendiğini dile getiren Cumbur “Yunus, çok büyük bir samimiyetle “Adı güzel kendi güzel Muhammed” diye nitelendirdiği Hız. Peygamber için na’lar yazmıştır.” dedi.

Edebiyatımızın başlangıcında yer alan bu üç doruk eserden sonra Peygamberimizle ilgili eser türlerine örnek veren Dr. Müjgan Cumbur, “Bunların başında Hız. Peygamberin siret ve suretinden bahseden mübarek hayatlarının, hayat tarzlarının, hareket ve davranışlarının anlatıldığı siret ve bu kelimenin çoğulu ile adlandırılan siyer kitapları gelir. İlk siyer kitabımız Erzurumlu Kadı Darir’in 1388’de yazdırıp tamamladığı Siretü’n Nebi’dir. 14. yy.’da yaşayan yazarın asıl adı Yusuf oğlu Mustafa’dır.” dedi.

Siyer yazımının zamanla ilim hali- ni aldığını ve sonradan çeşitli dallara ayrıldığını söyleyen Dr. Müjgan Cumbur, bu dallardan birinin şemail ilmi olduğunu belirterek “şemail ilminde, Hız. Peygamberin mübarek vücut yapısı, güzel ahlakı, faziletleri, hal ve hareketleri, tavır ve davranışları kısaca şahsi ve özel hayatı üzerinde

durulmuştur. Sahih hadisleri derleyen altı büyük muhaddisten biri ve bir Türk olan İmam Tirmizi hazretleri ilk şemail kitabını yazma şerefiyle müşerref olmuştur.” dedi.

Yine Hz. Peygamberin vücut yapısından ve hareketlerinden bahseden diğer bir türün de Hilye-i şerifler olduğunu ifade eden Cumbur, “Ayas Paşazade Hakani Mehmed Bey’in 1598 yılında yazdığı Hilye-i Şerif’i bu konuda yazılanların şaheseridir. Süleyman Çelebi’nin Mevlidi kadar meşhur olmuş ve Türk toplum hayatında yer etmiş bir eserdir.” dedi.

Siyerden ayrılan dallardan birinde Miraciyeler olduğunu ifade eden Dr. Müjgan Cumbur, Hz. Peygamberin mucizelerinin edebiyatımızda çok yer tuttuğunu belirterek “Türk dili ile ilk Miracname Ferhaddüddin Attar adlı bir kişi tarafından yazılmıştır.” dedi.

Kısa-ı Enbiyaların da siyer kitaplarından ayrılan bir başka dal olduğunu belirten Cumbur, “14. asırda Rabguzi’den başlayarak 19. yy. Ahmet Cevdet Paşa’dan sonraya kadar yazılan Kısa-ı Enbiyalar da bütün Peygamberler arasında son peygamber olarak Tanrı indinde müstesna mevkii de bildirilerek Hz. Peygambere geniş yer verilmiştir.” dedi.

Dr. Müjgan Cumbur konuşmasının sonunda Peygamberimizin yıllar boyu büyük bir sevgi ve saygıyla övüldüğünü ifade ederek “Hz. Peygamber yüzyıllar boyu büyük bir sevgi saygıyla anılıp övülmüş, ayrılığının acısıyla yanılmış, rahmeti ve affı beklenmiş, şefaatine sığınılmış, aynı zamanda ümmeti olmanın gururuyla yaşanmış, duygular, fikirler kitaplara dökülüp gelecek kuşaklara bırakılmış. Yazıp bırakanlara Yüce Tanrı’dan rahmet, bizleri de Hz. Peygamberin ümmeti olmak şerefinden, gelecekte şefaatinde yoksun bırakmamasını niyaz ediyorum.” dedi.

Doç.Dr. Aliye Mavili Aktaş

Psiko-sosyal yönüyle İslamda kadın, eş ve anne başlığı altında bir tebliğ sunan Doç.Dr. Aliye Mavili Aktaş insana hizmet ederken birey olmanın ne denli zor olduğunu, iki ve daha fazla kişiden oluşan bir evlilik kurumunu, aile kurumunu yürütmenin ise bundan çok zor olduğunu belirtti.

İnsanoğlunun dünyaya geldiği ilk günden itibaren hızlı fiziksel ve psikolojik gelişim içinde olduğunu belirten Aktaş, “çocuğun cinsel kimliği, kız ve erkek olması, toplumda ona verilenleri ve ondan beklentileri belirlemiştir. Kadını ve erkeği birlikte yaratan yaradan, toplumsal yaşamın renklerini ve devamlılığını da sağlamış görünüyor. İçinde yaşadığımız koşullar ve günler bu beraberliğin devamını zorlaştıran ve kolaylaştıran koşulları da beraberinde getirmiştir.” dedi.

Toplumsal yaşantıda nüfusun %50-51’ini oluşturan kadınların fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan gelişmemiş bırakılarak toplumun diğer yarısını ve toplamını fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan geliştirmenin mümkün olmadığına işaret eden Doç.Dr. Aliye Mavili Aktaş, “Allah bizleri duygular, düşünce ve davranışlarımızla bir bütün olarak yarattı. Düşüncemizin son derece eşitlikçi, duygularımızın çelişkili ve ayrımcı olması durumunda davranışlarımızın da tutarsız olması kaçınılmaz oluyor. Günümüzde yaşadığımız tartışmaların büyük bir bölümünde

Psiko-Sosyal Yönüyle İslamda Kadın, Eş ve Anne

münde düşünsel ve entelektüel olarak gelişmiş bir çok erkek kadınlara eşit haklar verilmesi, onlara da adil davranılması gerektiğine inanıyor. Ancak karısını veya kızını kontrol edemem korkusuyla eğitim hakkından yararlanmasını istemiyor. Bu tutarsızlıklar içinde nasıl bir adaletten söz edebiliriz. Günümüzde toplumda ve ailesinde konuşan kadının, hak ve hukuk arayan kadının, kendisini ortaya koymaya çalışan kadının olması erkekleri idare noktasında zor bir durumla karşı karşıya bırakıyor.” dedi.

Erkeklerle eşit bir yaşam arzulaayan kadınların büyük sıkıntılarla karşılaştığını ifade eden Aktaş “Erkeklerle eşit şartlarda iş yaşamını yürütmek durumunda kalan kadın, bir çok yönden idareci olmak durumundadır. Evdeki işleri, çocukların eğitimini, sosyal yaşamda eşinin yanında yer almak, çekirdek aile dışındaki aile üyeleriyle ilgilenmek durumundadır. Bu denli yüklü alanların sorumluluklarını tek başına üstleniyor olmak tüketici ve yıpratıcı bir süreçtir. Bütün bu yükümlülükler arasında kadının eşinden beklediği duygusal destek ve biraz iltifat olmaktadır. Ancak evinde farklı sokakta ve işinde farklı bir kişilik özelliği gösteren iki eşin de en yakınlarında birbirine ve çocuklarına özen ve ilgi göstermekten imtina etmeleri ya da birbirlerine iltifatta daha cimri davranışları görülebilmektedir. Bu durum kişinin doğal aile ortamında kendini ortaya koyabilmesi ile ilgili sorundur.” dedi.

Doç.Dr. Aliye Mavili Aktaş, kendini ortaya koyma ile ilgili tanımları da şu şekilde sıraladı.

- Saldırgan ya da pasif olmadan kendimizi ifade edip yeteneklerimizi ortaya koyabilme, başkalarının düşüncelerine önem vererek, kendi düşüncelerimizin de önemli olduğunu bilerek davranmak.

- Başkalarının haklarına saygı göstererek, kendi bireysel haklarınızı ortaya koymak.

- Duygu, düşünce ve istemlere uygun davranmak, duygu ve düşüncelerin farkında olup, bunlara ters düşen bir durum karşısında kendisi olmak; iletişimi başlatabilme yeteneğine sahip olmak, başkalarını dışlamadan onları da kabul edip, kendi duygu ve düşüncemizi ifade edebilmek, kendi gereksinimleri için başkalarından herhangi bir şeyi isteyebilmek, “evet” ya da “hayır” diyebilmek, duygu ve düşüncelerinin ayrı ayrı farkında olup bunları kendine kolayca tarif edebilmek, kabul edebilmek, savunuculuktan uzak olabilmek.

- Kişinin kendi doğasını tanıması ve buna uygun davranırken çevresindeki insanların tutum, davranış ve isteklerine saygı göstermesi, pasif iletişim yerine, insanlara zarar vermeden aktif iletişim yollarını tercih etmesi (anlayan, anlatan, anlaşan olabilmesi), kendi kişisel potansiyellerini değerlendirme, ge-

liştirme yolunda çaba göstermesi, kişinin kendini ortaya koyarken saldırganca bir tutum benimsemeden ve pasif kalmadan fikrini belirtmesi olarak tanımlayabiliriz.”

Genellikle kendini ortaya koyabilme ile bencil olmanın karıştırıldığını ifade eden Aktaş, “Kendini ortaya koymak, kişinin her durumda istediği gibi davranması ya da ille de başkalarına istediklerini yaptırması anlamını taşımaz. Böyle bir kişi bencil değildir. Kendini yönlendiren, desteği başka insanlardan ziyade kendinden alan bir kişidir. Karşımızdaki insanın bizim istediğimiz gibi olmasını ve davranmasını beklemek bencilliktir. Çevremizdekilerin, hatta en yakınımızdaki çocuğumuz ve eşimizin sınırlarına girmeden onun dünyasına müdahale etmeden yaşama sorumluluğu geliştirmek oldukça güç bir iştir.” dedi.

Erkek ve kadın arasındaki ikili ilişkilerde uzlaşma ve uyum konusu üzerinde duran Doç.Dr. Aliye Mavili Aktaş “İkili ilişkilerde kadının ve erkeğin kendini ortaya koyma ve haklarıyla ilgili bilinç düzeylerinin gelişmesi, bunlarla ilgili kabulleri hem kendileri, hem karşısındaki eşleri için onları uzlaşma ve uyum içindeki anlaşmalara götürür. Ancak anlaşma tarafların her ekisini de hoşnut ederse mutluluk kaynağı olabilir. Sevgi ve mutluluk içindeki aile yaşantısında tarafların alma, verme, isteme düzeylerinde

sorunlar yoktur. Alma, verme ve isteme yalnızca maddi unsurlardan oluşmaz. Karşımızdakinden ilgi ve destek, sorumluluk isteme, onun zamanını isteme de ilişkileri bekleyen temel unsurlardandır. Bunlar yaradının bireye ilişkin verdiği sorumluluklardır.” dedi.

Erkek ve kadının eşit olduğunu ve dinde buna vurgu yapıldığını ifade eden Aktaş “Allah’ın hükümlerinde ve ayetlerinde hem kadın, hem erkeğin birarada sayılması ahlaki ve manevi olarak eşitlik anlayışından kaynaklanıyor.” dedi.

Doç.Dr. Aliye Mavili Aktaş konuşmasının sonunda kadının kendini ifade etmesi ve haklarını kazanması durumunda toplumun dengeli bir yapıya sahip olacağını ifade ederek, “Kendini ifade edebilen, kendini gerçekleştirmiş hak ve özgürlüklerinin farkında olan annelerin yetiştireceği çocukların daha mutlu bir evlilik formu oluşturacağına inanıyorum. Annenin mağdur olduğu, annenin itildiği ve eziklik hissettiği bir toplumun evlatları mecliste bulunsun da, adalet dağıtmada eksiklikleri olabilir. Kendi bireyselliğini ve özgürlüğünü içine sindirip karşısındakinin hak ve özgürlüğüne kendisi kadar saygılı bir ortamda yetişen çocukların geleceğimizin umudu olarak adalet, özgürlük ve mutluluk dağıtması ve paylaşması dileğiyle.” dedi.

TDV

Şubelerimizden Faaliyetler

AKSARAY

Aksaray'da Kutlu Doğum Haftası çeşitli etkinliklerle kutlandı. Hafta münasebetiyle Kültürpark Düşün Salonunda "İslamda Aile Sadeti" konulu konferans

düzenlendi. İl Müftü Vekili Mustafa Eroğlu'nun açış konuşmasını yaptığı konferansa tebliğci olarak Kayseri İl Müftüsü Necmettin Nursaçan katıldı. Peygamberimizin ahlakı, aile hayatı ve örnek şahsiyetinin anlatıl-

dığı konferansa, il protokolü, siyasi parti temsilcileri, ilçe ve kasaba belediye başkanları, ilçe müftüleri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Gül günü kampanyası çerçevesinde Aksaray Valisi Avni Coş ve diğer da-

ire amirlerine ziyaretler düzenleyip gül takdim eden Aksaray Şubemiz Mevlid Kandili akşamı Merkez Ulu Camii'nde Mevlid-i Şerif okuttu, ayrıca hafta boyunca hanımlara yönelik programlar da icra etti.

GÜMÜŞHANE

Hafta münasebetiyle Gümüşhane Şubemiz tarafından bir dizi etkinlik gerçekleştirildi. Bu etkinliklerden biri de Atatürk Kültür Merkezi Salonunda düzenlenen "Dinin Dünya Barışına Katkısı" konulu konferanstı. Konuşmacı olarak Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç.Dr. M. Hanefi Palabıyık'ın katıldığı konferansın açış konuşmasını Gümüşhane Müftüsü M.Cüneyt Kavşut yaptı.

Cüneyt Kavşut yaptığı konuşmada, Peygamber efendimizin hayatının örnek alınmasının şart oldu-

ğunu dile getirerek, "Biz Müslümanlara, özellikle günümüz nesline düşen en önemli görev Hz. Peygamberin hayatını öğrenmek, O'nu kendimize örnek alarak sünneti seniyesine itti ba etmektir" dedi.

Doç.Dr. M. Hanefi Palabıyık da konferansta sunduğu tebliğinde; dinin dünya barışına katkısını dile getirerek, Peygamber efendimizin hayatından örnekler verdi.

RİZE

Kutlu Doğum Haftası bu sene Rize ilimizde büyük bir coşku ve heyecanla kutlandı. Değişik alanlarda düzenlenen etkinlikler haftaya ayrı bir anlam kattı.

Rize Şubemiz tarafından "Hz. Peygamber ve İnsan İlişkileri" konulu bir panel düzenlendi. Panele Rize İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Kemal Sandıkçı, İl Müftüsü Zeki Sayar, Yard.Doç.Dr. Ahmet Koç, Yard.Doç.Dr. Ahmet İshak Demir konuşmacı olarak katıldılar. Peygamber efendimizin örnek şahsiyetinin anlatıldığı panele vatandaşlarımızın yo-

ğun bir ilgi gösterdiği müşahade edildi.

Hafta dolayısıyla halkı bilinçlendirmek amacıyla, Rize Şubemizce "Hz. Peygamber ve İnsan İlişkileri", "Hz. Peygamberin Hayatı ve Örnek Kişiliği", "Örnek Şahsiyet Olarak Hz. Peygamber", "Din ve Ahlak", "Din Kültürü ve Çağdaşlık", "Dinin Dünya Barışına Katkısı" ve "Hz. Muhammed'in Davet ve Tebliğ Metodu" konularında panel ve konferanslar tertip edildi.

Hafta münasebetiyle düzenlenen etkinliklerden biri de 01-15 Mayıs tarihleri arasında düzenlenen Dini Yayınlar Fuarı idi. Diyanet İşleri Başkanlığı ile Türkiye

SAKARYA

Kutlu Doğum Haftası Sakarya ilimizde, Sakarya Müftülüğü ve Sakarya Şubemizin işbirliği ile değişik etkinliklerle kutlandı.

Hafta münasebetiyle Atatürk Kapalı Spor Salonunda "Dinin Dünya Barışına Katkısı" konulu bir konferans düzenlendi. Konuşmacı olarak Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Öğretim Üyesi Prof.Dr. Bayraktar Bayraklı'nın katıldığı konferansa, Sakarya Valisi M.Cahit Kırac, Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Duran, ilçe belediye başkanları, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk iştirak etti.

Konferansın açış konuşmasını yapan Sakarya Müftüsü ve Türkiye Diyanet Vakfı Şube Başkanı Ahmet Şark Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hayatından örnekler vererek herkesin Peygamberimizi örnek alması gerektiğini söyledi.

Prof.Dr. Bayraktar Bayraklı sunduğu tebliğinde, İslamın barış ve kardeşlik dini olduğuna vurgu yaparak "Müslüman demek barış demektir. Barışın olduğu yerde emniyet vardır, barışın olmadığı yerde ise emniyetten söz edilemez. Barışın olduğu yerde güven vardır, zaten Müslüman da güvenilir kişi demektir." dedi.

Peygamber Efendimiz'in hayatından değişik kesitler sunan Prof.Dr. Bayraktar Bayraklı, İslamın insanlara verdiği hak ve özgürlüklerden söz etti.

3000 kişinin izlediği konferansta katılımcılara gül, dini yayın ve Kur'an alfabesi takdiminde bulunan Sakarya Şubemiz, ayrıca yemek ikramında da bulundu.

Hafta münasebetiyle Merkez Ağa Camii esnafı da 2000 kişilik yemek hazırlatarak vatandaşlara ikramda bulundu. Sakaryalı esnaflar da hafta boyunca indirimli satışlar yaptılar.

Hafta münasebetiyle Sakarya Şubemiz tarafından düzenlenen etkinliklerden birisi de Abasıyanık Sanat Merkezinde Prof.Dr. Suat Cebeci'nin katılımıyla düzenlenen konferanstı. çok sayıda vatandaşın iştirak ettiği konferansta katılımcılara yine gül ve Kur'an alfabesi dağıtıldı.

Diyanet Vakfı yayınlarının da yer aldığı fuara bir çok firma iştirak etti. Dini Yayınlar Fuarının açılışını Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Rize Valisi Enver Salihoğlu ve İl Müftüsü Zeki Sayar yaptı.

Öğrencilere yönelik etkinlikler de düzenleyen Rize Şubemiz, ilköğretim öğrencileri arasında "Peygamber Sevgisi", ortaöğretim kurumları arasında "Ahlaki Kişiliğimizin Oluşmasında Peygamberin Örnekliliği" konulu şiir ve kompozisyon yarışmaları yaptı. Kur'an kursları arasında,

Kur'an-ı Kerimi güzel okuma yarışması ile dini bilgiler yarışması da düzenleyen Rize Şubemizim anlamlı faaliyetlerinden biride; Milli Eğitim Müdürlüğü ile işbirliği yapılarak ilköğretim okullarının 5. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerini kapsayan, din ve kültürel ağırlıklı 100 sorudan oluşan kitapçığın cevaplandırılması faaliyeti idi.

ALTINYAYLA

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle Altinyayla Şubemiz tarafından açık alanda 3000 kişinin katılımıyla bir program düzenlendi. Programın açış konuşmasını İlçe Müftüsü Fatih Kurt yaptı. Fatih Kurt yaptığı konuşmada Kutlu Doğum Haftası'nın anlam ve önemine değinerek, hafta münasebetiyle yapılacak etkinlikleri anlattı.

Programa konuşmacı olarak katılan C.Ü. İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç.Dr. Abdullah Kahra-

man Peygamber efendimizin hayatından örnekler sunarak, yüzyüzünde barışın hakim olması için Hz. Peygamberin örnek alınması gerektiğini ve Peygamberimizin getirdiği evrensel prensiplere her zamankinden daha çok ihtiyaç duyulduğunu anlattı.

Hafta münasebetiyle Altinyayla Şubemiz tarafından 2000 kişilik Kutlu Doğum Aşı adı altında etli pilav ve ayrandan oluşan yemek; Tahtyurt köyünde düzenlenen konferansa iştirak eden katılımcılara ikram edildi.

ARAÇ

Kutlu Doğum Haftasını dolu dolu kutlayan şubelerimizden birisi de Araç Şubemizdir. Hafta münasebetiyle yarışmalar, konferanslar, spor müsabakaları ve sosyal faaliyetler gerçekleştirildi.

Hafta münasebetiyle fakir, kimsesiz ve yardıma muhtaç vatandaşlarımızın muayeneleri Araç Devlet Hastanesi Başhalkı Dr. Batu Mermertaş başkanlığında oluşturulan bir ekip tarafından yapılarak ilaçları da Şubemiz tarafından temin edildi. Ayrıca yine sosyal yardım çerçevesinde 42 fakir ve yardıma muhtaç vatandaşımıza gıda mad-

desinden oluşan yardım paketleri verildi.

İlköğretim öğrencileri arasında bilgi yarışması düzenleyen Araç Şubemiz, Araç Kaymakamlığı tarafından organize edilen 19 Mayıs Halı Saha Gençlik Turnuvasına iştirak ederek birincilik elde etmiştir.

Erkek ve bayanlara yönelik konferanslar düzenleyen Araç şubemizin önemli etkinliklerinden birisi de, ilçe müftülüğüne bağlı din görevlilerin katkılarıyla ilk ve orta öğretim öğrencilerine sağlanan burs yardımı oldu. Din görevlilerimizin katkılarıyla başta şehit çocuğu, yetim ve kimsesiz öğrencilere toplam beş milyara yakın burs yardımı yapıldı.

19 MAYIS

Kutlu Doğum Haftası bu yıl 19 Mayıs ilçesinde, Vakıf Şubemiz ve ilçe Müftülüğünün gerçekleştirdiği değişik etkinliklerle kutlandı.

19 Mayıs Şubemiz tarafından hafta münasebetiyle "Model Şahsiyet Olarak Hz. Peygamber ve Hoşgörü" konulu bir konferans düzenlendi. Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı Dr. Yaşar Yiğit'in konuşmacı olarak katıldığı konferansa vatandaşlar büyük ilgi gösterdi. Konferansın bitiminde, yine şubemiz tarafın-

dan hafta münasebetiyle öğrencilere yönelik olarak düzenlenen kompozisyon ve şiir yarışmalarında dereceye giren öğrencilere ödülleri takdim edildi. Ayrıca konferansa katılan izleyicilere de Kutlu Doğum Pilavi ikram edildi.

Hafta münasebetiyle, İl Müftüsü Osman Şahin, İlçe Müftüsü Ahmet Bulut, civar ilçe müftüleri, din görevlileri, ilçe bürokratları ile erkek ve kadından oluşan 3000 kişilik topluluk ellerinde güllerle Kutlu Doğum Sevgi Yürüyüşü adı altında bir yürüyüş gerçekleştirdi.

ÇARŞAMBA

Her yıl olduğu gibi bu yıl da Kutlu Doğum Haftası Çarşamba Şubemiz tarafından değişik etkinliklerle kutlandı.

Hafta münasebetiyle, Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı Yüksel Salman'ın konuşmacı olarak katıldığı "Model Şahsiyet Olarak Hz. Muhammed" konulu bir konferans düzenleyen Çarşamba şubemiz, din görevlilerimiz ve Sağlık Müdürlüğü işbirliği ile 15 gün süreyle ilaç toplama kampanyası gerçekleştirdi.

Yine sağlık alanında ilçe müftüsü ve 50 görevlinin katılımı ile "Kan Bağışı Kampanyası" başlatıldı. Sağlık alanındaki bir değişik etkinlik de Peygamberimizin doğum gecesi Çarşamba Devlet Hasnatesinde dünyaya gelen çocuklara takılan hediye altın ve isim verme idi.

Kutlu Doğum Haftasına her kesimden insanın katılması ve daha coşkuyla kutlanması amacıyla Kutlu Doğum Şenliği adı altında bir şölen düzenlendi. Değişik alanlarda etkinliklerin icra edildiği

DADAY

Daday Şubemiz Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle “Din, Kültür ve Çağdaşlık” konulu bir konferans düzenlendi. Kastamonu Eğitim Merkezi Müdürü Mehmet Ali Kurt’un konuşmacı olarak katıldığı konferansın açış konuşmasını İlçe Müftüsü Metin Arcaklıoğlu yaptı. Konferansın sonunda lise ve ilk öğretim öğrencilerine yönelik olarak düzenlenen kompozisyon ve şiir yarışmalarında dereceye giren öğrencilere Kastamonu İl Müftüsü Kamil Baran tarafından ödülleri verildi.

Bayanlara yönelik düzenlenen “Din ve Ahlak”

konulu konferansa da, konuşmacı olarak Kastamonu İl Müftülüğü Din Hizmetleri Uzmanı Ayşegül Cortoğlu katıldı.

Hafta münasebetiyle, Daday Devlet Hastanesi, SSK Balıdağ Göğüs Hastalıkları Hastanesi ve Cezaeindeki mahkumları ziyaret eden İlçe Müftüsü Metin Arcaklıoğlu başkanlığındaki ekip buradaki vatandaşlara geçmiş olsun dileklerinde bulundu. Ayrıca büyük bir katılımı ilaç toplama kampanyası gerçekleştiren Daday Şubemiz, kampanya neticesinde toplanan maddi olarak 10 milyar TL. tutarındaki ilacı Daday Devlet hastanesine teslim etti.

İNEGÖL

Bir dizi etkinlikle Kutlu Doğum Haftasını kutlayan İnegöl Şubemiz, hafta münasebetiyle “Din-Kültür ve Çağdaşlık” konulu bir konferans düzenledi. Konuşmacı olarak İl Müftüsü A.Zeki Elturan’ın katıldığı konferansta katılımcılara gül takdim edildi.

Hafta münasebetiyle çeşitli alanlarda yarışmalar düzenleyen İnegöl Şubemiz; lise ve dengi meslek okulları arasında Peygamberimizin hayatı ile ilgili kompozisyon ve şiir yarışması, din görevlilerine yönelik hutbe metni yazma yarışması,

okullar ve halkın genel katılımıyla 40 hadis-i şerifi meali ile beraber ezbere okuma yarışması, Kur’an-ı güzel okuma yarışması, hafızlık yarışması, ezan-ı güzel okuma yarışması ve voleybol yarışması düzenledi.

Sosyal alanda da bir dizi etkinlik gerçekleştiren İnegöl şubemiz; Devlet ve SSK hastanelerinde yatan hastaları ziyaret ederek geçmiş olsun dileğinde bulunup çeşitli hediyeler verdi. Okulların kütüphanelerine konulmak üzere kitap yardımında bulunan İnegöl Şubemiz, düzenlenen yarışmalarda dereceye girenlere değişik hediyeler takdim etti.

şölene Samsun İl Müftüsü Osman Şahin, Çarşamba Belediye Başkanı Hüseyin Dünder, civar ilçe müftüleri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Etkinliklerden birini de “Sevgi ve Kardeşlik Yürüyüşü” adı altında yapılan geniş katılımlı yürüyüş oluşturdu. Yürüyüşe Çarşamba Kaymakamı Nurettin Yücel, Samsun İl Müftüsü Osman Şahin, Belediye Başkanı Hüseyin Dünder, Emniyet Müdürü Sebahattin Artun, daire amirleri, din görevlileri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

KDZ. EREĞLİ

Kutlu Doğum Haftası her yıl olduğu gibi bu yıl da Kdz. Ereğli Şubemiz tarafından değişik etkinliklerle kutlandı.

Hafta münasebetiyle Kdz. Ereğli AKM konferans salonunda "Ahlak Ekseninde Din" konulu bir konferans düzenlendi. Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Prof.Dr. Ali Erbaş'ın konuşmacı olarak katıldığı konferansın açış konuşmasını yapan Vakıf Şube Başkanı Mehmet Sönmezoglu Kutlu Doğum Haftası'nın bir çok ülkede çeşitli etkinliklerle kutlandığını ifade ederek Kdz. Ereğli'de Peygamberimizin örnek ahlakını ve kişiliğini anlatmak amacıyla bir dizi etkinliğin düzenlendiğini söyledi.

Prof.Dr. Ali Erbaş da sunduğu tebliğinde, Pey-

gamber efendimizin ahlakından örnekler vererek, insanlığın dürüst, huzur ve güvenli bir ortamda yaşayabilmesinin tek yolunun da Peygamber efendimizi örnek almakla mümkün olacağını söyledi.

İlköğretim ve lise öğrencilerine yönelik "Dinin Dünya Barışına Katkısı" konulu kompozisyon yarışması düzenleyen Şubemiz, Kur'an kursları arasında da bilgi yarışması gerçekleştirdi.

Haftanın renki yönlerinden birini de, Kdz. Ereğli Müftülüğü Türk Tasavvuf Musikisi Korosu tarafından icra edilen konser oluşturdu. Yaklaşık 1500 kişinin katıldığı konserde duygulu anlar yaşandı.

Bu sene gül günü kampanyasını devam ettiren Kdz. Ereğli Şubemiz değişik yerlerde Kutlu Doğum Aşı adı altında vatandaşlarımıza ikramda bulundu.

KOCAKÖY

Kocaköy Şubemiz, çevre bilincinin oluşması ve Kocaköy'e yeşil bir alan ka-

zandırmak amacıyla ağaçlandırma kampanyası çerçevesinde yaklaşık 1000 adet çam, akasya ve çınar fidanı dikti.

GEBZE

Kutlu Doğum Haftası etkili bir şekilde kutlayan Gebze Şubemiz hafta münasebetiyle "Dinin Dünya Barışına Katkısı" konulu bir konferans düzenledi. Doç.Dr. Nihat Temel'in konuşmacı olarak katıldığı konferansın sonunda maddi durumu iyi olmayan vatandaşlarımıza yemek ikramında bulunuldu.

Hafta münasebetiyle 100 fakir çocuğu sünnet

ettiren Gebze Şubemiz, 100 fakir aileye de 40'ar milyon TL. değerinde gıda yardımında bulundu.

Lise öğrencileri arasında "Uyuşturucu Bağımlılığı ve Dini Çözümler" konulu kompozisyon yarışması düzenleyen ve dereceye giren öğrencilere 500.000.000.TL. ödül dağıtan Gebze Şubemiz Özürlü ve Engelliler Okulu'nun da iki sınıfını 5.000.000.000.TL. harcayarak komple tefriş etti.

NAZILLI

Nazilli Şubemiz tarafından "Yaşayan Hurafeler ve Batıl İnançlar" konulu konferans düzenlendi.

Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof.Dr. Nevzat Aşık'ın konuşmacı olarak katıldığı konferans Nazilli Belediyesi Tiyatro Salonunda gerçekleştirildi.

Konferansın açış konuşmasını yapan Nazilli

Müftüsü Osman Şen; Toplum yaşantısına girmiş bir çok batıl inanç ve hurafelerin bulunduğunu belirterek "Günümüzde İslam dini

NİLÜFER

Kutlu Doğum Haftası, Bursa Merkez Nilüfer ilçesinde de, Müftülük, Türkiye Diyanet Vakfı Nilüfer Şubesi, U.Ü. İlahiyat Fakültesi ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile bir dizi etkinlikle kutlandı.

Nilüfer Şubemiz hafta münasebetiyle, U.Ü. İlahiyat Fakültesi işbirliği ile konferans ve tasavvuf musikisi konseri düzenledi. Açış konuşmasını İlçe Müftüsü M.Faruk Arvas'ın

yaptığı konferansa konuşmacı olarak, U.Ü. İlahiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof.Dr. Mefail Hızlı katıldı. Din, ahlak ve Peygamber Efendimizin örnek kişiliğinin anlatıldığı konferansın sonunda, yine U.Ü. İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Prof.Dr. M.Emin Ay tarafından, tasavvuf musikisinden seçkin örnekleri seslendirdiği bir konser verildi.

Vatandaşların yoğun ilgi gösterdiği programa; U.Ü. Rektör Yardımcısı,

İlahiyat Fakültesi Dekanı, çeşitli fakültelere mensup öğretim üyeleri, Nilüfer Kaymakamı, bazı ilçe belediye başkanları, daire amirleri ve civar ilçe müftüleri katıldı.

Hafta münasebetiyle, Gölyazı Beldesi Yeni Camii ve Belediye Meydanında 3000 kişilik etli pilav ikramında da bulunan Nilüfer Şubemiz; kan bağışi kampanyası başlatıp, öğrencilere yönelik şiir ve kompozisyon yarışması düzenledi.

SAİMBEYLİ

Saimbeyli Şubemizce geleneksel hale getirilmeye çalışılan aşure günlerinin sekizincisi büyük bir katılımı ile gerçekleştirildi.

Vatandaşlarımızın birlik ve beraberliğini pekiştirmek amacıyla Saimbey-

li Şubemiz ve hayırseverlerin katkılarıyla 4000 kişilik olarak hazırlanan aşure, üç camiye, iki öğrenci yurduna ve taşımali eğitim kapsamında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın yemek verdiği öğrencilere ikram edildi.

ile bağdaşmayan; ilme, akla ve mantığa uymayan o kadar çok hurafe ve batıl inanç var ki, bunlara inananlara hem hayret ediyor, hem de üzülüyorum" dedi.

Prof.Dr. Nevzat Aşık da konferansta sunduğu tebliğinde, İslam dinin insanların yaşantısını zorlaştırmayıp kolaylaştırdığını, İslamın cehalete savaş açtığını, ilme ve öğrenmeye büyük önem verdiğini belirterek, "İslam dini, zor-

luk dini değildir. Tam aksine bir kolaylık dinidir. Dinle ilgili konuları çocuklara ve öğrenmek isteyenlere anlatırken çok dikkatli olmalıyız. peygamberimiz yaşamı boyunca hurafeleri ortadan kaldırmak için mücadele etmiştir. hurafe demek batıl inanç demektir, bunamaktır. Allah hepimizi cehalet ve sefaletten korusun. Bizler hepimiz birer insan olarak sevgilimizden gelen bir mektubu hiç bekletmeden

YATAĞAN

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle Yatağan Şubemiz ve ilçe müftülüğü organizasyonu ile bir konferans düzenlendi. Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç.Dr. Hüseyin Yaşar'ın konuşmacı olarak katıldığı konferansa, daire amirleri ve kabalık bir topluluk katıldı.

Konferansın açış konuşmasını yapan İlçe Müftüsü Himmet Metin, Peygamber-

rimizin örnek şahsiyetinden örnekler vererek, " Bu nurlu doğum insanlığın bir dönüm noktasıdır, O'nun doğumu İslamın nurlu yolunun başlangıcıdır." dedi. Doç.Dr. Hüseyin Yaşar da sunduğu tebliğinde, dinin dünya barışına sağladığı katkıyı dile getirerek, din ve ahlak konuları üzerinde durdu. TDV

açıp hemen okuruz. Oysa Kur'an-ı neden okumuyoruz, bu da Allah'ın bize

gönderdiği bir mektup değil mi, neden okumuyoruz?" dedi.

DERKENAR

Mehmet ERDOĞAN

Din, Gelenek ve Modernite

Dinî olanla geleneksel olanın birbirinden ayrılması modern zamanların bir sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Modernite, kendi değerler dünyasını getirirken diğer bütün değerlerle derin bir hesaplaşmaya girer. Dönüştürdüklerini kendine benzetmeye çalışır, dönüştüremediklerini ise inkâr eder. Müslüman tefekkürü, moderniteye karşı duymuş olduğu aşağılık kompleksi sebebiyle geleneksel olanın alanını geçmişle sınırlar ve dinî olanı buraya dâhil etmek ister. Böylece dinî olanla geleneksel olan çoğu zaman birbirine girer ve ayrıştırılması bir sorun olarak karşımıza çıkar.

Oysa din, ilâhî olanla beşerî tecrübenin ayrıştırılmasını bir sorun olarak görmez. Dinde esas olan inanç sistemidir. İncanın pratik hayata yansımaları bütün farklılığına ve çeşitliliğine rağmen dinin temel esprisiyle çelişmez. Yani din, hiçbir beşerî tecrübeyi bir tehdit unsuru olarak görmez. Çünkü dinin muhatabı insandır ve insan, sosyal ve kültürel bir varlıktır. Bir tarihe ve yaşama biçimine sahiptir. Din, bu tecrübeler alanında kendine inanç düzeyinde bir yer arar. Kurtuluş yolunu ve insanın mutluluk arayışını yaşanan hayatın içinden çıkarır; ayrı bir şey sunmaz. Bireysel ve toplumsal hayata bir bütün olarak bakar. Ana ilkeler koyar ve bunların içini doldururken insana sınırlarını gösterir. Bilgi, ahlâk, adalet gibi göreceli ve değişken değerleri bir ilkeye; tevhide bağlar. Tevhit, varoluş çeşitliliğini yaratıcı gücün birliği içinde anlama ve kabul etmedir.

Modernitenin asıl çıkmazı, insanı yaratıcı güç olarak merkeze koymasıdır. Evet, insanın yaratıcı güçleri vardır, ama bunlar sınırlıdır. Zaman ve ölüm denilen olgular, insanın bu sınırlılığını anlamamızı sağlar. Süreklilik ve varoluş sınır üstü bir olaydır. Bunu görmek istemediğiniz zaman yaratıcı iradeyle çatışsınız. İnsana özgürlük ve mutluluk sunmak isterken onu kendi kısır alanına hapsedersiniz.

Gelenek, insanî tecrübenin zaman içinde kazanmış olduğu sürekliliktir. Kaynağı yaşanan hayat ve o hayata şekil veren değerlerdir. Zaman değişir, değerler yeni işlevler kazanır ve gelenek yenilenir. Geleniğin yenilenmesi dinî değerleri inkâr etmez, onları işlevselleştirir. Hayat nasıl durağan değilse, din ve gelenek de durağan değildir. Bu olgular sürekli kendi içinde yenilenir. Yenilenen biçim midir, yoksa öz müdür? Asıl sorun işte budur. Biçim ve öz bütünün birer yansımasıdır. Biri diğerini belirler ve onları birbirinden ayıramazsınız. Öyleyse yenilenme bütünün kendisindedir.

Modernite, öz ve biçimi birbirinden ayırır ve biçim üzerinden arayışlara girer. Biçimi öncelemesi veya özü biçime indirgemesi, ürettiği değerler dünyasını görecelileştirir. Görecelilik ise süreklilikle çatışır ve kendini de kapsayan bir inkâr sürecine girer. Böylece modernite, gerçeği arayan insanın kendi gerçekliğini yok saymasına kadar varır.

Bu bağlamda İslâm'la İslâm kütür ve medeniyetinin geleneksel biçimlerini birbirinden ayırma çabalarını modernitenin bir ürünü saymak gerekir.

İslâm ayrı, İslâm kültür ve medeniyeti ayrı olgular değildir. İslâm kültür ve medeniyeti, İslâm'ın değişen ve yenilenen yüzüdür. Bunun adı tarihsel süreçtir. Tarih, tıpkı insan hayatı gibi inişleri ve çıkışları olan, eskiyen, sonra kendini yenileyen canlı bir organizmadır. İnsanı tarihten kopardığınız zaman onu bütün değerlerden, hatta dinden bile koparmış olursunuz. İnsan kendine, böyle bir canlı organizmanın içinde hayat bulur.

Şimdi modern insan derin bir ikilemde kendini arıyor. Hem sahip olduğu değerler manzumesinden vazgeçmek, hem de modernitenin nimetlerine bigane kalmak istemiyor. İkisini birbirine karşıt olgular olarak algıladığından gelgit yaşıyor. Oysa din ve gelenek böyle bir ikilemi yapay buluyor. Çünkü din ve gelenek süreklilik niteliğiyle zaten modern olana ışık tutuyor. Modern insan ışığı yanlış yerde arıyor, işte o zaman kendisiyle çatışıyor.

Dinin rehberliğiyle geleneğin tecrübesini yaşanan hayatla buluşturan insanlar, hem kendilerini yenileyecek hem de insanlığa yenilenme örneği sunacaklardır.

TÜV

Selçuklu ve Osmanlı Dönemleri Ahşap Sanatının Bugünkü Uygulayıcısı

Cami Dekorasyon İşleri

- Mihrap
- Minber - Kürsü
- Kündekâri Kapıları
- Rahleler

Kapı Doğrama İşleri

- Ahşap Doğrama
- Masif ve Pres Kapılar

Mutfak ve Banyo

- Mutfak ve Banyo Dolapları
- Vestiyerler

Özel Tabut İmalatı

- Muhtelif Ebat ve Ölçülerde
İç Galvanizli
Hava Sızdırmayacak Şekilde
Tabut İmalatı

Dekorasyon

- Yerinde Ölçü Alınarak
Projeye Dayalı Her Türlü
Ahşap Dekorasyon İşleri

KOMAŞ Kocatepe Modern Mağazacılık İşletmeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Merkez : Mithatpaşa Caddesi No: 62/3 Kızılay / ANKARA • Tel : (0.312) 425 24 43 • Faks : 425 44 94

Atölye : Sangöl Sokak No: 30 Siteler / ANKARA • Tel : (0.312) 348 28 02 - 353 33 67 • Faks : 348 67 77

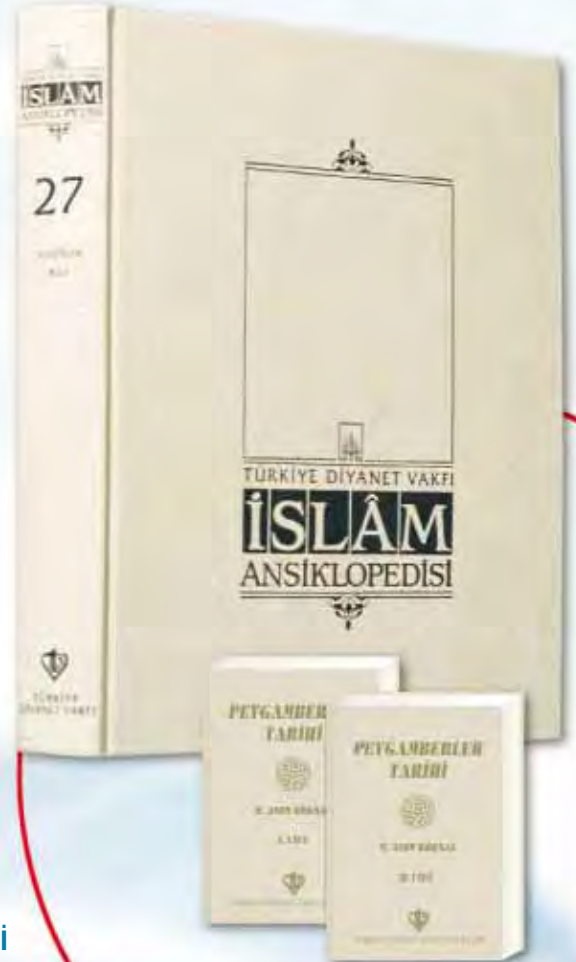
İslâm Ansiklopedisinden Hediye Kampanya

TÜRKİYE DİYANET VAKFI İSLÂM ANSİKLOPEDİSİ

Yerli kültürümüzü yeniden inşa ederken bize kılavuzluk edecek muhteşem bir hazine.

TDV İslâm Ansiklopedisi,
2000'e yakın madde yazarının hazırladığı telif bir eser olup İslâmî bilimler,
Türk ve İslâm ülkelerinin tarihi,
coğrafyası, kültürü, medeniyeti, edebiyatı, sanatı gibi alanları kapsayan
tamamen orijinal bir eserdir.

2004 yılında 27 cilde ulaşan ansiklopedimiz 40 ciltte tamamlanacak ve 18 bin madde içerecektir.

HEDİYELİ ABONE KAMPANYASI

M. Asım Köksal'ın 2 ciltlik
PEYGAMBERLER TARİHİ

27-28. cilt abonelerine:

Peygamberler Tarihi 1. cilt

29-30. cilt abonelerine:

Peygamberler Tarihi 2. cilt

Kampanya süresince

hediye verilecektir.

bize ve dünyaya kaynak

BİZE ULAŞABİLECEĞİNİZ ADRESLER

İŞLETME MERKEZİ : OSTİM Örnek Sanayi Sitesi, 1. Cadde 358. Sokak, No: 11 06370 Yenimahalle / ANKARA Tel: (0.312) 354 91 31 Faks: 354 91 32 • email: tdv yayın@diyanetvakfi.org.tr
ADANA YAYINEVİ : Tepebağ Mah. Cemal Gürsel Cad. No. 21 Seyhan Tel: (0.322) 352 51 57 - 351 61 25 Faks: 352 69 18 • **ANKARA / AŞTİ YAYINEVİ** : Giden Yolcu Katı D/11 Balgat Tel / Faks: (0.312) 224 03 84 - 224 10 00 / 1518 • **ANKARA / SİHHİYE YAYINEVİ** : Necatibey Cad. No. 8 / 32-33 Sıhhiye Tel: (0.312) 229 73 36 Faks: 231 51 10
ANTALYA YAYINEVİ : Balbey Mah. Kâzım Özalp Cad. No. 40 Tel: (0.242) 242 15 24 - 247 73 50 Faks: 243 28 09 • **AYDIN YAYINEVİ** : Ramazan Paşa Mah. Gazi Bulvarı No. 4 Tel / Faks: (0.256) 213 50 49 • **BURSA ŞUBE** : Yeşil Mah. Çelebi Mehmet Bulvarı No. 34/1 Tel: (0.224) 328 81 55 Faks: 328 81 56 • **ÇORUM YAYINEVİ** : Karakeçili Mah. Gazi Cad. Balaban Pasajı No. 53 Tel / Faks: (0.364) 213 37 26 • **DIYARBAKIR YAYINEVİ** : Vilayet Cad. Kamu Lojmanları karşısı No. 42 Tel / Faks: (0.412) 224 40 91
ELAZIĞ YAYINEVİ : Gazi Cad. İzzet Paşa Camii altı Tel: (0.424) 236 96 70 Faks: 236 99 08 • **ERZURUM YAYINEVİ** : Cumhuriyet Cad. No. 54 Lala Paşa Camii karşısı Tel: (0.442) 235 20 98 - 234 36 96 Faks: 235 20 98 • **İSTANBUL / CAĞALOĞLU YAYINEVİ** : Babıali Cad. No. 40 Cağaloğlu Tel: (0.212) 511 44 32 Faks: 511 45 40
İSTANBUL I. ŞUBE : Klodfarer Cad. No. 14/1 Divanyolu - Eminönü Tel: (0.212) 518 46 04 - 518 06 11 Faks: 518 83 07 • **İSTANBUL II. ŞUBE** : Gümüşyolu Cad. No. 38-40 Bağlarbaşı - Üsküdar Tel: (0.216) 474 12 03 - 474 12 02 Faks: 474 12 04 • **İZMİR YAYINEVİ** : Anafartalar Cad. No. 497 Mezarlıkbaşı - Konak Tel / Faks: (0.232) 441 82 04 - 482 18 36 - 489 78 62 Faks: 441 82 04 • **İZMİR İRTİBAT BÜROSU** : Mithat Paşa Cad. No. 959 / D Güzelialı Tel / Faks: (0.232) 246 05 91 • **KAYSERİ YAYINEVİ** : Sivas Cad. Ahmet Yesevi Bul. Yeni Müftülük Sitesi altı No. 4 / E Melikgazi Tel: (0.352) 222 51 95 Faks: 221 15 10 • **KONYA ŞUBE** : Zafer Meydanı Alaaddin Cad. Konur İş Hanı No. 61/1 Meram Tel: (0.332) 350 97 66 Faks: 353 09 75 • **SAMSUN YAYINEVİ** : Necipbey Mah. İskele Cad. Müftülük Sitesi altı Tel: (0.362) 447 29 10 Faks: 447 29 15
TRABZON YAYINEVİ : Cumhuriyet Mah. Uzun Sk. No. 91 / 2 Tel: (0.462) 326 17 47 - 326 43 21 Faks: 326 90 44